

YENİ ÇAĞ

- **J. Gollan:** Wilson politikasında gelişen buhran
- **A. Çarakçiev:** Bulgar komünistlerinin kongresi
- **D. Lakkas, Al. Levkovski:** Aşırı sağcılık ve yeni faşizm
- **S. Camara:** Özgürlüğün ve egemenliğin korunması

SOSYALİZM SORUNLARI

Sosyalist ekonomide plân ve piyasa sorunları

VİYETNAM HARBI

Japon saldırganlık üsleri

KAHIRE KONFERANSI

Afrikada milli ve sosyal devrim sorunları

LATİN AMERİKADA

Kahramanlarımızı anıyoruz

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Fransız Komünist Partisi XVIII. Kongresine

1 (31)

Ocak

1967

B A R I Ş V E S O S Y A L İ Z M P R O B L E M L E R İ

Bu sayıda :

John Gollan

İngiltere Komünist Partisi

Asen Çarakçiev

Bulgaristanlı

Dimitris Lakkas

Yunanistanlı gazeteci

Alekseyi Levkovski

Sovyet gazetecisi

Sikhé Camara

Gine Cumhuriyetinde toplumcu

TÜSTAV

YENİ ÇAĞ

1
Ocak
1967

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Wilson politikasında gelişen buhran

John Gollan

Bugün İngilterede çok önemli, yeni bir siyasi durum gelişmektedir. 1966 yılının başlarına kadar, işçi hareketinde üstün gelen duygu, on üç yıl boyunca, işçi düşmanı, emperyalist politikaları ile halk kitlelerinde büyük bir hoşnutsuzluk yaratan Muhafazakâr hükümetleri iktidardan uzaklaştırmış olmanın sevinci idi. Muhafazakârlara karşı duyulan hoşnutsuzluk, siyasetini değiştirme isteği, 31 Mart 1966 tarihli genel seçimlerde hâlâ büyük rol oynuyordu. Bu seçimlerle, İşçi Partisinin Avam Kamarasındaki çoğunluğu 97'ye yükseldi.

Seçimlerden bu yana ancak birkaç ay geçtiği halde, İşçi hükümeti, izlediği siyaset yüzünden, örgütlenmiş işçi hareketinde, sayıları gittikçe kaba-
ran gruplarla çatışma ve savaşma halindedir.

Hükümetin bugün bulunduğu durum, İngiliz emperyalizminin geçirdiği derin buhranın sonucudur. Bu buhran karşısında, hükümetin, yepyeni bir nitelik taşıyan, uzun – vadeli tedbirler alması gerekirdi. Oysa Wilson hükümeti, İngiltereyi bugünkü hale getiren temel sorunları çözümlemeye çalışmadı, kapitalizmin sosyal-demokrat «çırakları» gibi, ve aynı anlayışla hareket etti. İktisadi buhran, işçi ve sendika hareketi içinde yürütülen mücadelenin keskinleşmesiyle de dile gelmektedir.

İktisadi buhran: Wilson hükümetinin Temmuz ayında aldığı tedbirler

İngiliz emperyalizminin geçirdiği buhran yeni bir olay değildir; 20 Temmuzda kararlaştırılan tedbirlerde de bir yenilik yok. Yeni olan, İşçi hükümetinin işçi sınıfına ve sendikalara karşı giriştiği iktisadi ve siyasi saldırının şiddetidir.

İkinci Dünya Savaşı sona erdiği günden bu yana, İngiltereyi sarsan derin buhran – ister İşçi, ister Muhafazakâr – bütün hükümetlere etkiler yaptı. Buhranın asıl nedenleri, çeşitli hükümetlerin, «City» deki kapitalist çevrelerin dünyanın her tarafında kurmuş olduğu ilişkileri ve bu sermayenin gücünü devam ettirmek; İngilterenin emperyalist mevzilerini ve İngiliz lirasının milletlerarası birim niteliğini korumak üzere, giriştiği teşebbüslerdir.

Bu amaçların gerçekleştirilmesi için, askeri masraflardan başka her şey feda edildi. Gerek Muhafazakâr, gerek İşçi hükümetleri, iktisadi güçlüklerle ve tediye bilançosundaki devamlı açığa karşı, «stop – İleri – stop» parolası ile dile gelen bir siyasete başvurdular. Sanayi faaliyetini isteklendirme çabaları ile bu faaliyeti kısıcak tedbirler birbirini izliyordu. Neticede, İngilterenin iktisadi gelişme oranı, kapitalist dünyadaki en düşük oranı oldu. Bugünkü buhrana gelince; bu buhranın yakın nedenleri yılda 350 milyon sterling'e yükselen deniz-aşırı askeri masraflarla, yabancı ülkelere yapılan ve aşağı yukarı aynı miktarı bulan yatırımlardır.

Wilson hükümetinin izlediği siyaset, deniz-aşırı askeri masraflarda ve yabancı ülkelerdeki İngiliz yatırımlarında herhangi bir indirim yapmaya yanaşmadan, tediye bilançosundaki devamlı açığın artan baskısı karşısında İngiliz lirasını kurtarmak amacını güdüyor.

Bu politikanın sonucu olarak, İngiliz lirasını kurtarmak gayreti ile büyük istikraz yoluna gidildi; bu kısa vadeli çözüm yolu, neticede, ödenecek faiz yükünü bir kat daha arttırdı.

İngiliz lirası düştüğü takdirde, doların ve diğer dövizlerin durumuna zarar gelmesinden korkan Amerika ve milletlerarası bankalar, İngiltereye kolaylıkla kredi açıyorlar.

Ama İngiltereye verilen bu büyük krediler, bir takım şartlara bağlı oluyor. Hiç şüphesiz, resmi yalanlamalara rağmen, Wilson hükümeti, borç veren yabancı hükümet ve bankaları memnun etmek için, halkımızın hayat seviyesine saldırıda bulunuyor.

Temmuz tedbirlerinin kabulünden önce de Maliye Bakanı kısıcı tedbirler aldı. Mayıs ayında yeni bütçeyi açıklarken bakan, İngiliz lirasının sağlamlaştırılması, sanayi gücünün artırılması, işsizliğe son verilmesi ile ilgili tedbirlerin alınacağını söyledi. Bu açıdan hareket ederek, ve halkı hükümetin ücretleri dondurma politikasını desteklemeye çağırarak, yıllık iç

tüketiminde 300 milyon sterlinglik bir indirim sağlayacak «işçi sayısına göre vergi» yi kabul ettirdi.

Bu vergi işverenlerden alınmaktadır, ama bu tedbirin fiatların yükselmesine yol açacağı daha ilk anda anlaşıldı. Çünkü işverenlerin bu vergiyi tüketiciden çıkartmaya bakacağı, bunun da işçi sınıfının genel tüketimine olumsuz etkiler yapacağı belli idi. Neticede, itibari ücretler dondurulduğuna göre, bu vergi yeni bir dolaylı vergi teşkil ediyordu. *Guardian* gazetesinin maliye uzmanı William Davies'in 5 Mayıs tarihli yazısında belirttiği gibi: «Bu bütçeyi ancak Muhafazakâr bir Maliye bakanı hazırlayabilirdi. Durum İşçi Partisine oy verenlerde hoşnutsuzluk yaratabilir... ama bu bütçe yabancı banka çevrelerini çok memnun edecektir muhakkak...»

Kısa bir süre için, hükümetin kararlaştırdığı bu yeni vergi ve işçi sınıfının yaşama düzeyine girilen saldırılarla borç veren yabancı çevrelerin tatmin edildiği sanıldı. Oysa iş bununla bitmiyordu.

20 Temmuzda, Wilson alınacak yeni tedbirleri açıkladı. Bunlar 3 gruba ayrılıyordu:

1. Kredileri kıstak ve dolaylı vergileri arttırmak yolu ile tüketimde yılda 500 milyon liralık bir indirim sağlayan tedbirler.

2. Kanun yolu ile bütün ücretleri 6 ay boyunca donduran, kalan 6 ay içinde de ücretlerde artışları sınırlandıran tedbirler.

3. Bu amaçları gerçekleştirmek üzere de sendikalara karşı kabul edilen yeni cezai tedbirler.

İkinci Dünya Savaşından sonra iktidara gelmiş bütün hükümetlerin, işçi sınıfına yönelttiği en büyük saldırıyı teşkil eden bu şiddetli tedbirleri tespit ederken, Wilson hükümeti muhakkak yabancı bankaların fikrini sormuştu.

19 Temmuz tarihli *Financial Times* gazetesinde belirtildiği gibi, Maliye Bakanı Callaghan'ın, hükümetin hazırladığı deflasyonist tedbirlerin amacını ve niteliğini on banka grupuna açıklamak üzere Avrupada yaptığı yolculuğun anlamı açıktır. (Bu tedbirler bay Wilson'un 20 Temmuzda açıkladığı tedbirlerdir.)

BBC televizyonuna verdiği bir mülâkatta, FMI (Dünya Para Bankası) müdürü Pierre-Paul Schweitzer, bu teşkilâtın İngiliz lirasına sağladığı yardımın «İngiliz hükümetinin gerektiği anda, tediye bilançosunun dengesini sağlamak üzere zorunlu saydığı çeşitli tedbirleri almayı taahhüt etmesi» ne bağlı olduğunu açıkca söyledi. Schweitzer'le mülâkat yapan gazeteci ise şöyle konuştu: «Hiç şüphesiz, bay Wilson bu şekilde hareket etmeseydi, İngiliz lirasına karşı yönetilmiş büyük bir saldırıya şahit olacaktık, bu da her halde zorunlu bir devalüasyona götürürdü.»

Sendikaların aleyhine yönelmiş, çeşitli mecburi şartları ve cezai müeyyideleri ile sendika aleyhtarı bir kanun olan Fiatlar ve Gelirler Kanun tasarısı, Wilson, tedbirlerini açıklamazdan önce Parlâmentoda tartışıldı.

Bugün artık Parlâmentodan geçmiş bulunan bu kanunun hükümlerine göre, fiatlarda ve ücretlerde öngörülen bütün değişiklikler, İktisat Bakanlığına bildirilmelidir. Bakanlık bu projeleri Fiatlar ve Gelirler Müdürlüğüne geri gönderebilir. Bakan muvafakatını vermediği takdirde, tasarı Bakanlığa bildirildiği tarihten itibaren 4 ay sürece düşünülen değişiklikler uygulanamaz. Bakanlığın muvafakatı olmadan fiatlarda veya ücretlerde herhangi bir değişiklik yapan işverenlere, sendikalara, bu değişiklikleri kabul ettirmek üzere greve girenlere, çeşitli cezai müeyyideler uygulanacaktır. Başbakanın 20 Temmuz tarihli konuşmasından sonra Fiatlar ve Gelirler Kanununa ilâve edilen IV-ncü bölüm, ücretleri dondurma süresi olarak Wilson'un tespit ettiği dönemle ilgilidir (20 Temmuz – 31 Aralık 1966). Bu bölüm, İktisat Bakanına, ücretlerin artırılması için sendikalarla anlaşmaya varıldığı hallerde bile, işverenlere 20 Temmuzdan önceki ücretlerden üstün ücret ödemeyi yasaklayan «direktifler» de bulunma hakkını tanımaktadır. Böylelikle işverenlerin kabul ettiği ücret artışları bile yasaklanmış oluyor. Bugüne kadar Bakan, bu hakkını iki defa kullanmıştır.

Temmuz tedbirlerinin sonuçları

Hükümetin niyeti, işsizliği arttırmaktı. Şurasını da belirtmeliyiz ki, bu şiddetli tedbirlerin kabulünden önce de, bütün İngiliz iktisadı çok güç bir durumda bulunuyordu.

1966'nın ilk 6 ayı içinde, İngiliz ekonomisi büsbütün durgunlaşmıştı. Bir ay görülen ilerleme, ertesi ay elde edilen sonuçlarla sıfıra indirilmiş oluyordu. 1966'da Mart–Ağustos ayları arasında, sanayi üretimindeki endeks 134'e inmiştir. Oysa 1965'in son 6 ayı içinde ve 1966'nın ilk üç ayı içinde bu endeks 137'di.

Temmuz tedbirlerinin kabulü ve 1 Eylül'den itibaren «çalıştınlan işçi sayısına göre vergi»nin uygulanmasından sonra, iktisadi durum daha da kötüleşti. Sanayi kolları arasından ilk zarar görenler, otomobil ve uzun süreli tüketim malları sanayileri oldu. Arkasından buhran çelik endüstrisine ve donatım malzemesi üretimine sıçradı. Onbinlerce işçi işten çıkarıldı; iş haftası kısaltıldı. Eylül–Ekim ayları içinde işsiz sayısında artış 197.000'i; genel işsiz sayısı da 437.000'i buldu.

İşten çıkarılan işçilerden pek azı yeni bir iş bulabilmiştir. İşsizlik lâfını etmemek için hükümet boşta olan işçileri «yeni alanlara» aktaracağını söylüyor. Hükümetin aldığı tedbirlerin etkisiyle, işçilerin hizmetler alanından ihraç malları üretimi alanına geçireleceğini iddia eden nazariyeyi, gerçekler yalanladı. Bu tedbirlerden ilk zarar gören sanayi, en modern, en otomatikleştirilmiş, ihracattan ülkeye en çok döviz sağlayan otomobil endüstrisi olmuştur.

Kasım başlarında, otomobil endüstrisi korkunç bir duruma gelmişti:

İşten çıkarılan, yahut haftada ancak birkaç gün çalışan işçi sayısı 100.000'e yükseliyordu.

İşsizlik daha ne kadar artacaktır? Bunu kesin olarak tahmin etmek imkansızdır. Hükümet yarım milyon lâfını ediyor. *Economist* dergisi ise milyondan bahsediyor.

Muhakkak olan bir şey varsa, o da buhranın günden güne derinleştiğidir. Sağ güçlerin kontrolü altında bulunan İngiliz Sendikaları Konfederasyonu İcra Komitesi bile Wilson politikasının olumsuz sonuçlarını belirterek, hükümeti bu siyasetten vazgeçmeye çağırdı. Sendikalar, Ocak 1967'den önce işsiz sayısının 600.000'i bulacağını tahmin ediyor.

İktisadi durgunluğun daha çok artacağı söyleniyor. En büyük işveren teşkilâtı olan İngiliz Endüstri Konfederasyonu üyelerine, sanayi gelişmesinde beliren başlıca eğilimler konusunda ne düşündüklerini sordu. Bu soruşturmanın sonuçları 21 Ekim 1966 tarihli *Times* gazetesinde «Karanlığa doğru» başlığı altında çıkan bir yazıda verildi. Bu bilançodan anlaşıldığına göre, fikri sorulan şirketlerin % 67'si, gelecek konusunda Haziran ayına nispetle daha da karamsardır. İşletmelerin % 54'ü faaliyetlerini çok azaltmıştır. Soruşturmaya cevap verenlerin yarısı yatırımların daha da azalacağını öngörmektedir.

1966 sonlarında çelik üretiminin 1965 yılına nispetle % 10 azalacağı, 1967 de ise büsbütün düşeceği tahmin edilmektedir. Öngörülen yatırım alanında, Ticaret Bakanlığı 1966 da % 4, 1967 de ise % 7-8 kadar bir azalış tahmin ediyor.

Bütün bunlar hükümetin aldığı tedbirlerin ilk sonuçlarıdır. Gelecek aylarda iktisadi durumun daha da bozulacağı muhakkaktır. Bu da işsizliği artıracak, mamul madde endüstrilerinde işletmeler yeteneklerinden aşağı bir düzeyde çalışacaktır.

Bütün bu durgunluk ve gerileme belirtilerine rağmen, hükümet ücretlere karşı giriştiği saldırıya devam ediyor.

Üyelerinin ücretlerine 15 Temmuzdan önce kararlaştırılan zammı alamayan bir sendika, işvereni anlaşmayı tektaraflı olarak bozduğu gerekçesiyle mahkemeye verdi, ve dâvayı kazandı. Ama hükümet, Fiatlar ve Gelirler Kanununun, ücretlerin dondurulmasını kanuni hale getiren, işverenlere kanunun kabulünden önce varılan anlaşmaları tek taraflı olarak bozma hakkını tanıyan maddesini derhal uyguladı. Fiatlar ve Gelirler Kanunundaki zorlayıcı hükümlerin uygulanması, bu hükümlerin sendikalara karşı kullanılmıyacağını iddia edenlerin, Wilsonun gerçek niyetlerini hiç sezemediklerini ispatlamıştır. Hükümetin bu davranışı işçiler arasında, hatta işverenlerin bir kısmında büyük bir infial uyandırdı. Bazı işverenler, Temmuz tedbirlerinin kabulünden önce aktedilen anlaşmaları bile değersiz bırakan bu hükümlerin, emekçilerle ilişkilerini bozacağını anlıyorlar. İşçilerin kabul ettiği bazı fedakârlıklara karşılık olarak ücretlerin arttırılmasını öngören Üretim Gücü Anlaşmaları bile bugün yürürlükten kaldırılmıştır.

Hükmet, eskiden güttüğü amaçtan, yani bütün sorunlara çözüm yolu olarak gelişen bir ekonomi sağlama hedefinden artık hiç bahsetmiyor. George Brown'un 1970 yılında milli geliren % 25 artacağını öngören «Milli Plân»ı iyice unutuldu. İşçi hükümeti bütün faaliyetini «Stop-İleri-Stop» prensipine göre ayarlıyor. Ama Muhafazakâr hükümet dönemine nispetle bile, «Stop» dönemleri sıklaşıyor ve uzuyor.

Ekim ayında Parlâmentoda yaptığı bir konuşmada, Başkan Wilson % 2'nin «normal» bir işsizlik oranı olduğunu söylemişti. Bazıları Başkanın en yüksek orandan bahsettiğini sanmışlardı. Oysa bugün anlaşıldığına göre, bu % 2 oranı, hükümeti öngördüğü iktisadi yönetim sisteminde, asgari olarak kabul ettiği orandır. Demek oluyor ki, bugün İngilterede 480.000 devamlı işsiz bulunmalıdır. İktisadi etkili bir şekilde yönetebilmesi için yüksek bir işsiz oranının şart olduğunu iddia eden Muhafazakârların bu nazariyesini, İşçi Hükümeti pratikte tasdik etmiş oluyor.

Eskiden İşçi Partisi iktisadi alanda ücret politikasının, en etkili kontrol yolu olduğunu söylüyordu. Muhafazakârlara göre ise, bu kontrolün sağlanabilmesi için, en doğru yol bir yedek işçi ordusunun bulundurulmasıdır.

Bugün İşçi hükümeti her iki politikaya başvuruyor. *Economist* dergisinin belirttiği gibi, hükümet «İngiliz ekonomisini yönetmek için en etkili yol olarak büyük bir işsiz ordusunun bulundurulmasını isteyenlere oldukça yakınlaştırmıştır. Bugün iktisatçıların çoğu bu korkunç doktrinin doğruluğuna kanaat getirecektir. Bu yedek ordusu yarım milyonu mu, yoksa başka bir sayıyı mı bulacaktır, işçileri yeni alanlara yerleştirdikten sonra varılan düzeye göre üretimimizi yükseltmeye başladığımız zaman ancak bu sorunun cevabını alabileceğiz...»

Ama o zaman bile hükümetin İngiliz lirasını kurtarmak için giriştiği teşebbüslerin başarıya ulaşacağı muhakkak sayılamaz. Hâlâ devalüasyon lâfı edilmektedir. Bazı büyük kapitalistler, bazı gazeteler, bugünkü siyasetin temel prensiplerini yermeye başlamıştır.

İktisadi Gelişme Konseyi genel müdürü Fred Catterwood, İngiliz iktisadında görülen düşük artış oranının, İkinci dünya savaşından bu yana gittikçe artan askeri masraflardan ve deniz-aşırı ülkelere yapılan yatırımlardan ileri geldiğini söyledi: «Tediye bilançosundaki açığa son verebilmek üzere bu temel siyasette bazı değişiklikler yapılırsa, durumumuz bütün ile değişecektir, gelişimde daha yüksek bir artış oranı sağlayabilen ülkelerin durumuna yakınlaşacaktır.»

Tipki eski Muhafazakâr hükümetleri gibi, Wilson hükümeti de Dünya Para Bankasının izlediği politikada bazı değişikliklere razı olması için çaba sarf ediyor. Amacı, İngiltereye daha çok «takıntısız para» sağlamak, başka bir deyişle, ne şekilde olursa olsun, yeni krediler bulmaktır.

Nereden gelirse gelsin, yardım bulmaya çabalayan Wilson hükümeti, İngilterenin Ortak Pazara girme meselesini yeniden ortaya attı. Bu anda hükümet bir yandan Ortak Pazar üyesi 6 devletle, öte yandan da İngil-

terinin Ortak Pazara girmesinden doğacak sonuçlarla ilgili anlaşmalara varmak üzere, Avrupa Serbest Mübadele Birliği ile müzakereler yürütüyor. İşçi hükümeti, İngilterenin emperyalist menfaatlerini korumaya çalışırken, çok tabii olarak, İngiliz lirasının durumunu, ve mali merkez olarak Londranın önemini de korumaya çalışıyor. Ama İngiliz lirasının veya doların değerini korumakta çıkarı olmayan De Gaulle, buna muhalefet ediyor.

Wilson hükümeti bir yandan da, Batı Almanyadaki İngiliz askeri kuvvetlerinin masrafını Federal Almanyaya yüklemek ümidiyle, Bonn hükümeti ile konuşmalara başladı. Bu soruna tatmin edici bir çözüm yolu bulunmadığı takdirde, askeri kuvvetlerini çekme tehditinde bulunmasına rağmen, Wilson hükümetinin eline şimdilik pek bir şey geçmedi.

Kitle hareketinde beliren gelişme

Wilson hükümetinin izlediği siyaset, işçiler arasında kitle hareketini hızlandırdı. Meydana gelen ilk çatışma nedenleri, ücretlerin dondurulması, ve hükümetin sendikalarla işverenler arasında aktedilen toplu sözleşmelere müdahalesi oldu. Hükümet bu politikasını uyguladıkça, yeni tedbirler aldıkça, hareket gelişti. İşverenler işçilerin işine son vermeye başlayınca, bu hareket daha da büyüdü. Bu hareket daha çok iktisadi mücadale konusunda geliştiği halde, kitleler, iktisatla ilgili sorunların dış politikaya bağlı olduğunu daha büyük bir bilinçle anlamaya başladılar. İşçilerin ileri sürdüğü isteklerde, yabancı sermayeye bağımlılık, «Süveyş Doğusunda» politikası gibi önemli noktalar gittikçe daha geniş bir yer tutmaktadır.

16 Mayısta başlayan denizcilerin büyük grevini liman işçileri ve – gerek İngilterede gerek başka ülkelerde – çeşitli sendikalar destekledi. Bu grev hükümet politikasına karşı yürütülen savaşta atılmış ilk adımı teşkil etti. Ücretlerin arttırılmasını, iş saatlerinin indirilmesini, daya iyi çalışma şartlarının sağlanmasını isteyen denizcilerin durumu fevkalâde kuvvetliydi. İngiliz gemi adamları Avrupada en az para alanlardır. Önemli tavizlerde bulunmayı kesinlikle reddeden armatörleri hükümet hemen destekledi. 23 Mayısta hükümet olağanüstü tedbirler kabul etti ve anlaşmazlığa hakemlik edecek bir «Özel Soruşturma Mahkemesi» tâyin etti. Diğer sendikaların desteğinden faydalanan denizciler, kesin bir tutum takındılar, gerek işverenlerin tekliflerini, gerekse «Soruşturma Mahkemesi»nin teklif ettiği çözüm yollarını reddettiler. En sonunda, bir uzlaşmaya varıldı, denizcilere bazı önemsiz tavizler verildi. Denizciler 1 Temmuzda tekrar işe başladılar. Greve katılanların sayısı 200.000'e yükselmmişti. Liman işçileri de çalışmayı reddettiği için, limanlarda bekleyen gemi sayısı çok yüksekti.

Bu anlaşmazlıkta hükümetin takındığı tutum, özellikle Wilson'un yürüttüğü faaliyet, İşçi Hükümetinin ücretlerin arttırılmasına hiç yanaşmak iste-

mediğini gösterdi. Çatışma geliştikçe, hükümet tutumunu daha da sertleştirdi. Ama öbür sendikaların sağladığı para yardımları ve gösterdiği dayanışma bütün tehditlere rağmen, ücretleri döndurma siyasetine karşı geniş bir muhalefetin meydana geldiğini göstermiştir. Komünist Partisi ile *Morning Star* gazetesi işçi hareketine denizcilerin yürüttüğü mücadeleyi bütün ayrıntıları ile bildirmek ve denizcilere sağlanacak yardımı düzenlemek üzere çok çaba sarfetti. Grevin düzenlenmesinde denizciler arasında komünist sorumlular büyük bir rol oynadılar. 20 Haziran günü, Wilson komünistlere çattı. Başbakan «siyasi maksatlarla hareket eden, büyük bir birlik içinde çalışan bir grup»u, denizciler sendikasının İcra Komitesine baskı yaparak, denizcileri greve teşvik etmekle suçladı. Sendikanın İcra Komitesi Başbakanın bu konuşmasını bir bildiri ile cevaplandırdı: «Başbakanın İcra Komitesinin şerefine saldırarak... endüstri çatışmasının gelişmesine tesir etmesi»ni büyük bir üzüntü ile karşıladığını bildirdi. Daha sonra, Wilson komünistlere yapılan bu suçlamaları incelemekle görevlendirilecek resmi bir komisyon kurma teklifini reddetti. Bu mesele, işçiler arasında başbakanın itibarını büsbütün düşürdü. Wilson, işçi hareketi içinde teşkilatlanmış, bağımsız bir sosyalist güç olduğumuzu, sağcı güçlerin tehditleri ile yılmıyacağımızı anladığı için Partimize saldırdı.

3 Temmuz günü, Fiatlar ve Gelirler Kanun Tasarısı açıklanmadan bir gün önce, Teknik Bakanı Franck Cousins, bu kanuni tedbirlerle dile gelen siyaseti hiç desteklemediğini açıklayarak istifa etti. Başbakana yazdığı istifa mektubunda belirttiği gibi: «Bu kanun tasarısında yer alan teklifler, iktisadi sorunlarımızın çözümüne hiç bir şekilde yardım edemez... bundan önceki konuşmalarımızda, refah temeline dayanan bir yüksek ücret ekonomisi geliştirme zorunluluğu konusunda sizinle anlaşmıştık... sendikaların üyeleri adına isteklerde bulunmak, bu isteklerin gerçekleştirilmesi için yetkilerine göre her düzeyde mücadele yürütmek hakkını sınırlandırma amacını güden bu kanunları desteklemeyeceğimi kesinlikle açıkladım...»

Franck Cousins, bugün, ücretler alanında sistemli şekilde hükümete karşı mücadele eden Ulaştırma İşçileri Birliğinin genel sekreterlik işine dönümüştür.

Wilson'un 20 Temmuz tarihli konuşmasından sonra Ağustos başlarında, işverenlerin, «fazla işçi sayısı»nda ve iş haftası süresinde yapılacak indirimle ilgili açıklamaları, İşçi hükümetinin izlediği siyasetin gerçek sonuçlarını belirtti. İşsizliğin artmasına engel olmak üzere ücretleri dondurma yoluna gidildiğini defalarca söyleyen hükümetin yalanları meydana çıktı. İşçiler, seslerini çıkartmadan çalışmak veya işsiz kalmak zorunda bırakıldıklarını, işsizliğin de doğrudan doğruya ücretlerin dondurulmasında, kredilerin kısılmasından, ve genellikle hükümetin izlediği siyasetten ileri geldiğini anladılar.

Büyük otomobil fabrikalarında, binlerce işçiye kısa iş haftası sistemi uygulanınca, işverenler daha çok işçinin işine son vereceklerini söylemeye başlayınca, başka endüstrilerde de işçiler işten çıkarılınca, hükümet siya-

setine karşı yürütülen mücadele hızlandı ve genişledi. İşçilerin işine son verilmesine karşı grevler düzenlendi, boşta kalan emekçilere başka alanlarda iş verilmesi istenildi. Bu mücadelenin başında, otomobil endüstrisinin komünist sorumluları bulunuyordu.

Otomobil teslimi alanında çalışan işçiler, üçte bir nispetinde işten çıkarılacaklarını öğrenince, greve girdiler. Sendikaları da bu hareketi hemen destekledi, grev resmi bir nitelik aldı. İşe son verilme olaylarına engel olmak üzere, işbölümü isteyen çeşitli hareketler düzenlendi. Sendika üyelerinin baskısı altında, makine inşaatı işçileri Birliğinin İcra Komitesi, hükümetin şiddetli muhalefetine rağmen, işlerin bölünmesine taraftar olduğunu açıkladı. Emekçiler hükümetin politikasına şiddetle muhaliftir. Bu muhalefet, Eylül ayında toplanan İngiliz Sendikaları Kongresinin ve Ekim ayında toplanan İşçi Partisi Konferansının sonuçlarına büyük etkiler yaptı.

Sendikalar Kongresinin ilk gününde söz alan Wilson, işsizliğe karşı gelirler politikasından başka çare bulunmadığını; bu politika uygulanmadığı takdirde, işsiz sayısının bir büyük, hatta iki milyona varabileceğini söyledi. Başbakan o günkü konuşmasında ücretlerin altı ay sürece kesinlikle dondurulacağını; altı ay sürece de ücretlerdeki artış oranının şiddetle kısıllacağını açıkladı. Bundan başka «gelirlerin plânlı artışı ile milli üretim gücünün yükselişi arasında denge zorunluluğu»ndan bahseden Wilson, pratikte ücretlerin devamlı olarak dondurulacağını açıklamış oldu. Gelirler politikası ile sanayide yeni tipte ilişkiler kurulduğunu, hükümetin, isteklerini gerçekleştirebildiği takdirde, 20 Temmuzdan önceki şartlara dönmüyeceğini söyleyen bakan Crossman da hükümetin benimseydiği tutumu bir defa daha doğrulamış oldu.

Sendikalar Kongresinde çoğunluk, hükümetin izlediği siyaseti destekleyen Genel Konseyin tutumunu onayladı, ama ulaştırma işçileri ve kalifye olmayan işçiler Sendikasının önderliği altında bulunan güçlü bir azınlık bu tutuma muhalefet etti. Ücretleri dondurma siyasetini destekleyen Genel Konseyin raporunu 344.000 oyla onayladı (4.567.000'lehte; 4.225.000 aleyhte). Üstelik bazı sendikalar ücretleri dondurma kararını desteklemiş gösterildi. Oysa bu sendikaların yıllık konferanslarında, bu tedbirin aleyhine karar verilmişti.

Fiatlar ve Gelirler Kanununun zorlayıcı hükümlerine cephe alan Maden işçileri Birliğinin Kongreye verdiği önerge, 474.000 oyluk bir farkla ancak reddedildi (4.229.000 lehte, 4.683.000 aleyhte).

4 milyonu aşan bu azınlık, Kongre çalışmalarındaki en büyük özelliği teşkil etti. Ulaştırma işçileri ve kalifye olmayan işçiler sendikasının, bedenle çalışan emekçileri bir araya getiren birkaç sendikanın, ve kafa emekçilerini toplayan bütün sendikaların hükümet politikasına muhalefet ettiği anlaşıldı. İktisadi siyasetle ilgili kararlardan başka, Amerikalıların Viyetnamdaki bombardımanlarının durdurulmasını isteyen ve «hükümetin

veya Birleşmiş Milletlerin barışı sağlamak üzere teşebbüse girmesi»ni isteyen bir önerge de oybirliği ile kabul edildi.

Sendikalar Kongresinden bir ay sonra, 3 Ekimde, İşçi Partisinin yıllık Konferansı toplandı. O ara, binlerce işçinin işine son verilmesine, iş hayatının kısıtılmasına karşı işçiler şiddetli bir muhalefet yürütüyordu. Büyük otomobil fabrikalarını, liman işçilerini ve Londra taşıtlarında çalışan işçileri temsil eden 1.000 kişilik bir grup Wilson'un siyasetini protesto etmek üzere, Konferansın toplandığı Brighton şehrine geldi. Bu heyetin temsilcilerini ilkin kabul etmek istemiyen Wilson, en sonunda onlarla görüşmek zorunda kaldı. Ama politikasında herhangi bir değişiklik yapmayı taahhüt etmedi. Hükümetin izlediği siyaseti protesto etmek üzere Brighton'a gelen işçiler bir miting düzenledikten sonra, Konferansın toplandığı binanın etrafında bir yürüyüş yaptılar, böylelikle mücadeleden yana olan Kongre delegelerine büyük bir destek sağladılar.

4 Ekim akşamı, Wilson ve kabine arkadaşları Fiatlar ve Gelirler kanununun IV-ncü bölümünü uygulamaya karar verdiler. Oysa Konferans bu sorunu ertesi gün ancak inceleyecekti. Çeşitli kararlara sağlanan oy sayıları, 4 milyon sendikalı emekçinin hükümet politikasından yana; 2,5 milyon sendikalının ise bu siyasete karşı olduğunu göstermiştir. Ama işten çıkarılmalara çare olarak iş bölümü sorunu konusunda, muhalefet 3.037.000 oya karşı 3.289.000 oyu buldu. Yani hükümet politikasına ve İşçi Partisi İcra Komitesine karşı 152.000 oyluk bir çoğunluk sağlayabildi «Süveyş'in Doğusu» politikası, askeri kuvvetlerin geri çağırılması, ve (İtfayeciler sendikasının teklif ettiği) Viyetnam savaşı ile ilgili karar tasarıları oya konulunca da, hükümetle İşçi Partisi İcra Komitesi yenilgiye uğradı.

Mart 1966 seçimlerinin sonuçları Parlâmentodaki İşçi grubunun durumunda önemli değişikliklere yol açtı. İşçi Partisinin sol kanadına mensup birçok milletvekili seçildi. 1964 seçimlerinden sonra, yani Parlâmentodaki İşçi çoğunluğu pek önemsiz olduğu dönemde, sol kanada mensup milletvekillerinin hükümeti fazla şiddetle yermelerine engel olan etkenler önemini kaybetti. Nisan ayında, 64 milletvekili, hükümetin Viyetnamdaki Amerikan saldırısına sağladığı desteğe karşı duydukları infialı beliren bir önerge verdiler. Temmuz ayında, 59 milletvekili Fiatlar ve Gelirler Kanununda bazı değişiklikler isteyen bir önerge verdiler. Bu kanun Parlâmentoya getirildiği zaman, 30 kadar milletvekili çekimser kaldı. Ekim ayında, Parlâmento Fiatlar ve Gelirler Kanununun IV-ncü bölümünün uygulanmasını onayladığı zaman, 28 milletvekili çekimser kaldı. Bundan başka, İşçi Grubunun toplantılarında da hükümeti izlediği siyaset defalarca tenkid edildi. Parlâmentoda da, İşçi Partisinin sol kanadına mensup milletvekilleri bu siyaseti şiddetle yerdı. Wilson politikasına muhalefet eden milletvekili sayısı, en önemli sorunlarda, hükümeti desteklememek için çekimser oy kullanan milletvekili sayısından da yüksektir.

Wilson siyasetine karşı yürütülen kampanya çerçevesi içinde, ideolojik sorunlar da ortaya konuluyor; (örneğin en ivedili sorunların çözümü konu-

sunda, sosyalistlerin benimseceği tutum sorunu; sosyalizm nedir? sorunu, vb.). Hükümetin sosyalist ilkelerden uzaklaştığını iddia eden sol kanadın bu suçlamalarına karşı, *New Statesman*'ın başyazarı, bu derginin 16 Eylül 1966 tarihli sayısında «İşçi partililer sosyalizm diye yanlış yola sapıyorlar» başlıklı yazısında, «fiatları ve gelirleri düzen altına alan yeni tedbirler – gerçek bir sosyalist ruh taşımaktadır... cöng 1 kanunlarına tabi bir iktisat ile... iktisadi merkantilizmin kör, zorba sürecini kontrol eden Devletin millileştirdiği, yönettiği uygar bir toplum arasında bir seçim yapmak zorundayız...» demektedir.

İşçi hareketi içinde ve özellikle yüksel tahsil gençliği ve genellikle gençler arasında yürütülen sosyalizmle ilgili tartışmalara katılmak üzere, sosyalizm zorunluluğunu, ve sosyalizme varmak için seçilecek yollar konusunu ele alan bir broşür yayınladık.

İşçi hareketinde yeni bir siyaset zorunluluğu, ülkemize gereken yeni alternatif programının niteliği konusunda kesin görüşler (belirmeye başladı. Partimizin XXIX-ncu Kongresinde) (Kasım 1965) tartışmalara temel olarak, ilerici ve solcu bütün unsurlar arasında birliği sağlayabilecek bir program teklif ettik. Bu programın başlıca unsurları: Gelirler politikasının ve sendika – aleyhtarı kanunları reddedilmesi; fiat artışına son verilmesi; Viyetnam harbinde Amerikalılara sağlanan yardımın kesilmesi; askeri kredilerin kısılması; sosyal hizmetlerin genişletilmesi vb. gibi tekliflerdi. Aynı tezlere, çeşitli şekiller altında, İşçi Partisinin sol kanadının tespit ettiği programda, sendikaların aldığı kararlarda, Fiatlar ve Gelirler kanununa bir alternatif teklif eden sol İşçi milletvekillerinin önergelerinde, İşçi hükümeti bakanlarından Cousins'in istifa mektubunda rastlanmaktadır. Bütün bunlar, İşçi Partisinin sol kanadında geniş kesimleri birleştiren, sendikalardaki ilerici güçlerin desteğinden yararlanan isteklerdir.

Bununla beraber, çeşitli güçlerin siyasi birliğini sağlamak, oldukça güç bir meseledir. Ama bu eğilim artık kuvvetle belirmektedir. Çeşitli ortak hareket şekilleri tespit edilmektedir.

Sendikalarda, ilerici güçler, işbirliği yaparak, hükümetin kararlaştırdığı tedbirlere karşı ve sendika haklarının savunulması için yürütülen savaşa çoğunluğun desteğini sağlamaya çalışıyor. İşletmelerde, Wilson siyasetine ve bu siyasetin doğurduğu sonuçlara karşı yürütülen savaşı, çeşitli sendikalara mensup, çeşitli siyasi eğilimde sendika temsilcileri yönetiyor. Bu temsilciler ortak hareketler düzenliyor, ve işçilere savaşıma zorunluluğunu anlatıyor. Bundan başka da, sendika komitelerinin teşebbüsü ile, sendika aleyhtarı kanunlara, hükümetin anti-demokratik ve diktat siyasetine karşı, genel bir kitle hareketi başladı. Sendika komiteleri Parlâmentoya delegelerini gönderdiler. 3 Aralıkta da milli konferansları toplanacaktır.

Sanayide çalışan işçilerin bu mücadelesi, çeşitli kitle hareketlerinin faaliyetini de isteklendiriyor (örneğin, Amerikalıların Viyetnam saldırısına ve İngiliz hükümetinin bu savaşa sağladığı yardıma karşı savaşılan teşkilât; barış uğrunda yürütülen mücadelede büyük faaliyet sarfeden Barış hare-

keti ile Atom silâhlarına karşı Hareket; Irkçılığa ve Apartheid rejimine karşı Hareket; Hayat pahalılığına karşı savaşıyan kadınlar Birliği vb.). Ülkenin en önemli bölgelerinde Viyetnam halkını savunmak üzere düzenlenen konferansların sayısı günden güne artıyor. Gençlerin ve yüksek tahsil gençliğinin birliğini kuvvetlendirmek sorunu, bugün fevkalâde önemlidir. Gençlerin yürüttüğü ortak harekette, Komünist, Liberal ve İşçi partilerinde, Atom Silâhlarına Karşı Savaş Hareketinde üye bulunan gençler bir arada çalışıyor. İşçi, Liberal ve Komünist partilerinde üye bulunan Üniversite öğrencileri Radikal Birliği kurdular.

Komünist Partisi bütün bu hareketlere etkili bir şekilde katılmaktadır. Wilson hükümetinin temmuz ayından bu yana kabul ettiği tedbirlerin sonuçlarını belirten «Buhranı durduracak siyaset» başlıklı bir broşür yayınladık, 400.000 nüsha basılan bu broşürden başla, işletmelerde çok okunan «Ücretlerin dondurulması bir eşkiyılıktır» adlı bir broşür de yayınladık. Partimizin İcra Komitesi eylül ayında «Ücretlerin dondurulmasına bir alternatif» adı altında bir program kabul etti. Bu programın da 350.000 sayısı pek çabuk tükendi. «Denizcilerin durumunu düzeltmek üzere 40 saatlık iş haftasının kabulünü istiyoruz», «Ev kadınlarına çağrı» (100.000 nüsha) broşürlerini de yayınladık. Bölge Komitemiz yöresel sorunları inceliyen çeşitli broşür yayınladı ve dağıttı. Hükümetin izlediği siyasetin nedenlerini ve sonuçlarını, bu siyasete karşı savaşıma zorunluluğunu işçilere anlatabilmek için, çeşitli mitingler de tertitledik. Bazı mitingler işletmelerin kapısında düzenlendi.

Elde edilen tecrübeleri karşılaştırmak üzere işletme teşkilâtlarımızın delegeleri, haziran ayında düzenlenen bir konferansta toplandı. İşletmelerde 50 yeni parti teşkilâtı kurmaya karar verildi. Onikisi şimdiden kurulmuştur İcra Komitemiz Komünist Gençlik Teşkilâtındaki üye sayısını iki kata çıkarmak üzere bir kampanya açmaya karar verdi. Gençlerin bugünkü durumuna ve bu alanda şimdiden elde edilen sonuçlara bakılırsa, bu sonuca kolaylıkla varabileceğimiz anlaşıyor.

Birkaç cephede birden yürütülen devamlı savaş ortamı içinde Partimizin üye sayısı artmaya başlıyor. Ama bu süreç yine de fazla yavaştır. İcra Komitemiz Eylül ayında bütün Parti üyelerine bir Siyasi Mektup yayınladı. Bu çağrı, son genel seçimlerden bu yana ülkede meydana gelen yeni şartlar içinde işçi hareketinin karşısına çıkan sorunları tanımlıyor. Geniş bir kitle hareketi geliştirmek, Partiye ve Komünist Gençlik Teşkilâtına yeni üyeler kazandırmak, *Morning Star* gazetesinin daha geniş çevrelere yayılmasını sağlamak üzere, İcra Komitemiz, bütün Parti üyelerine, sol güçlerle beraber ortak çabalar sarfederek, faaliyetlerini hızlandırmaya çağırıyordu. Ekim ayında Partiye girmek isteyenlerin sayısı 389'u buldu. Bu ise, son üç yıl içinde Ekim ayı için bir rekor teşkil etti.

İngilteredeki siyasi durum, geçici bir olay değildir. Wilson, işçilere ve sendikalara karşı aldığı tedbirlerin, tediye bilançosundaki mali ve iktisadi güçlükleri yenmek zorunluluğu karşısında alınmış geçici tedbirler oldu-

ğunu, durum düzelir düzelmez bu siyasetten vazgeçileceğini iddia etmektedir.

Oysa, hükümet adına konuşan başka sözcüler, Wilson'un gerçek niyetini açıkça belirttiler. Bugünkü olağanüstü durum sona erdikten sonra bile, fiyatlar ve gelirler siyasetine devam edilecektir. 500.000 kadar tahmin edilen devamlı bir yedek işsiz ordusu bulundurulacaktır.

Callaghan iyimser açıklamalarda bulunuyor, tediye bilançosundaki açığın 1967'de kapatılacağını iddia ediyor. Hükümetin izlediği siyaset, üretimde ve yatırımlarda indirimler öngördüğü halde, bu açığa acaba nasıl son verilebilir? Her halde, biriken dış borçlar yükü, ağırlığını yine hissettirecektir. Hükümet de bugünkü siyasetini haklı göstermek ve devam ettirmek için bundan faydalanacaktır.

Yakın gelecekte, işsizliğin ve kısaltılmış iş haftası sisteminin devam edeceğini tahmin edebiliriz. Onbinlerce emekçinin bu duruma karşı şimdiden girişmiş olduğu savaş bir kat daha keskinleşecektir. Ücretlerin tamamiyle dondurulması dönemi sona erip 1 Ocak 1967 de artışların kısılması dönemi başlayınca, ücretlerde artış istekleri her halde daha şiddetle ileri sürülecektir. Bu şartlar içinde, hükümet siyasetine karşı daha şiddetli bir muhalefetin yürütülmesi, İnçi Partisindeki bazı kesimlerin, sendikaların, kooperatiflerin ve gençlik teşkilâtlarının sola kayması ile, İngilterenin geleceği bakımından ve Komünist Partisinin kuvvetlenmesi için hayati bir zorunluluk haline gelen birliğin gelişmesini sağlayacak yeni olanaklar meydana çıkacaktır.

Bulgar komünistlerinin kongresi

Asen Çarakçiev

14–19 Kasım 1966 günleri arasında Sofyada Bulgaristan Komünist Partisinin IX. kongresi yapıldı. Kongrede, memleketin son yıllarda yürüdüğü yolda elde edilen sonuçların hesabı verildi ve sosyalizm kuruculuğunun yeni ödevleri kararlaştırıldı. Ayrıca Bulgaristanda halk iktisadiyatının gelişmesine dair beşinci beşyılık (1966–1970) plânın direktifleri tastik ve memlekette gelişmiş sosyalist düzenin kurulmasıyla ilgili kademeli program kabul edildi.

BKP'nin IX. kongresi proletarya enternasyonalizminin parlak bir gösterisi oldu. Kongrede 73 komünist, işçi, devrimci-demokrat ve sosyalist parti ve hareketin temsilcileri hazır bulundu. Kongre üye ve davetlilerinin konuşmalarında milletlerarası komünizm hareketinin birliği ve beraberliği, dünya ölçüsündeki sosyalist sistemin bütünlüğü çağrıları kuvvetle dile getirildi.

Kongre Amerikan emperyalizminin Viyetnama saldırısını nefretle lânetledi ve Viyetnam halkına, haklı davasında daha büyük maddi ve manevi destekte bulunulması azmini belirtti.

Yüce Lenin, sosyalizmin zafer kazandığı memleketlerin, dünya çapındaki devrimci süreç üzerine örnekleriyle ve bilhassa iktisadi siyasetleriyle muazzam etkilere bulunduklarını öğretiyordu. Bulgaristan Komünist Partisi bütün eylemlerinde Leninin bu prensipini kılavuz edinmiştir ve edinmektedir. Parti, memleketin iktisadi gelişmesinin konkre yollarının çok taraflı ilmi esaslara dayanması, iktisadi hayatın yönetim şekil ve metodlarının mükemmelleşmesi uğrunda gittikçe daha büyük çabalar sarfetmektedir. Bu meseleler zinciri kongrenin ilgi merkezini teşkil etmiştir.

Kongrede memleketin iktisadi gelişmesinin sonuç ve perspektiflerinin derin bir tahlili yapılmıştır. Kongrede, Bulgaristan tarihine, üretim kuvvetlerinin hızla gelişmesi, sosyalizmin maddi-teknik temelini süratle kuruluması ve sosyalist üretim ilişkilerinin geliştirilmesi devresi olarak geçecek olan dördüncü beşyılık plânın başarıyla yerine getirildiği memnuniyetle belirtilmiştir. Geçen beş sene içinde toplumsal üretim ortalama olarak yüzde 8,6; milli gelir ise yüzde 7 oranında yükselmiştir. Aynı devre içinde endüstri üretimi, yılda ortalama yüzde 11,7; tarım üretimi ise yüzde 3,2 oranında artmıştır. Bugün Bulgaristan, iktisadi gelişme bakımından en yüksek

ve – daha önemlisi – en şaşmaz tempolara sahip memleketler arasında yer almaktadır.

Üretim güçlerinin hızla gelişmesi, emekçilerin hayat seviyesinin durmadan yükseltilmesinde sağlam bir temel teşkil ediyordu. Dördüncü beşyılık devresinde işçi ve memurların emek ücreti ortalama olarak yüzde 18,1; kooperatif üyesi köylülerinki yüzde 61 oranında yükseldi, nüfus başına düşen reel gelir ise aşağı yukarı yüzde 25 oranında arttı.

Sosyalizm kuruculuğunun başarıları sosyalist düzenin yaratıcı karakterini, Marks-Lenin ilminin kuvvet ve hayatietini, partinin, söz konusu ilmi, Bulgaristanın konkre koşullarına göre yaratıcı bir şekilde yorumlama ve uygulamadaki hünerini inandırıcı bir şekilde ispat etmektedir.

Bulgaristanda sosyalizmin maddi-teknik temelini daha da geliştirilmesi savaşında, 1966–1970 yıllarında halk iktisadiyatının geliştirilmesine mahsus yeni beşyılık plân, önemli bir aşama teşkil edecektir.

Üretim kuvvetlerinin ve üretim ilişkilerinin geliştirilmesinde ulaşılan düzeyi, toplumun artmakta olan ihtiyaçlarını, reel olanakları ve ilmi-teknik gelişmenin yeni meyillerini gözönüne alarak, kongre, beşinci beşyılık planın başlıca ödevinin. «Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde sosyalizm kuruculuğunu, bu kuruculuğun maddi-teknik temelini daha da geliştirmek suretiyle devam ettirmek, sosyalist toplum ilişkilerini mükemmelleştirmek, emekçilerin sosyalist bilincini yükseltmek ve bunun sonucunda halkın hayat seviyesini yükseltmek» olduğunu tespit etti.

Beşinci beşyılığın dikkat merkezini memleketin endüstrileştirilmesinin hızlandırılması teşkil edecektir. Beş yılda milli gelir yüzde 50, genel endüstri üretimi yüzde 70 oranında, tarım üretimi ise yüzde 30 dan fazla oranda artacaktır. Vatandaşların reel geliri beşyılık devresinde yüzde 30 dan fazla yükselecektir.

Maddi üretimin miktar bakımından süratle artmasının yanısıra, ekonomide ciddi kalite değişiklikleri de olacaktır. Şimdiye kadar halk iktisadiyatında gelişmenin ekstanfiz faktörleri, yani ekonominin gelişmesine mahsus yeni üretim güçlerinin işletmeye açılması kesin rol oynarken, şimdi gelişmenin entanzif faktörlerinden daha tam olarak faydalanma, bütün toplumsal üretimin entanzifliğini kuvvetlendirime ödevi ortaya atılmıştır.

Artık Bulgaristanda halk iktisadiyatının gelişmiş maddi-teknik temeli yaratılmıştır ve bu temel ilmi-teknik gelişmenin taleplerini karşılamaya yeter derecede, miktar ve kalite değişikliklerine elverişli büyük olanaklara sahiptir. Bulgaristanın kardeş sosyalist ülkelerle ve bilhassa Sovyetler Birliğiyle iktisadi ilişkileri daimi surette kuvvetlenmektedir. Her yıl orta ve yüksek ihtisasa sahip uzmanlar ordusunun sayısı artmakta, ilmi müesseseler ağı genişlemektedir. Bundan başka sosyalizm kuruculuğu yıllarında iktisadi hayatın yönetimiyle ilgili önemli tecrübeler edinilmektedir. Halihazırda partinin halk iktisadiyatının yönetimine dair hazırladığı yeni sistem benimsenmektedir ki, bunun sayesinde sosyalist üretim şekline özgü olanak ve üstünlüklerden daha tam olarak faydalanılması mümkün

olacaktır. Bütün bunlar BKP'IX kongresinin, ekonominin çok taraflı olarak entanzif hale getirilmesine dair hattının, memleketin daha evvelki teknil gelişmesi esasına göre hazırlandığını ve bugünkü koşullar içinde biricik doğru hat olduğunu göstermektedir.

Endüstrinin beşinci beşyillik devresindeki gelişmesinin en karakteristik tarafları şunlardan ibarettir: endüstri hızlı tempolarla gelişecek, ölçüleri ve üretimi artacak, teknil yapısı, ayrı ayrı sanayi kollarında olduğu gibi, aynı kollaradaki oranların iyileştirilmesiyle tedricen değişecektir. Dolayısıyla beşyillik sonunda toplumsal üretimin yüzde 65–70'i; millî gelirin ise yüzde 52'si endüstriden elde edilecektir.

Bilhassa ağır endüstri ve hele bu endüstrinin teknil halk iktisadiyatında ilmi-teknik gelişmeyi tespit eden ve sosyalizmin maddi-teknik temelini daha da gelişmesinde en büyük önem taşıyan elektrik enerjisi, metalurji, kimya ve makine kuruculuğu kolları süratli tempolarla gelişecektir. Mesela beşyillik plan devresinde aşağı yukarı 3 milyar kilovat gücünde yeni elektrik santrallerinin yapımına başlanacak, elektrik enerjisi üretimi 21 milyar kilovat saati bulacaktır. Böylelikle 1965 yılına nazaran iki kat fazla elektrik enerjisi elde edilecektir. Beşyillik plan devresinde Sovyetler Birliğinin yardımıyla memleketimizin ilk atom elektrik santralinin yapımına başlanacak ve bunun gücü 800 bin kilovat olacaktır. Kara metalurjinin üretimi aşağı yukarı 3 kat artacaktır. Bulgaristan 1970 yılında 1,8 milyon ton dökme demir ve 2,3 milyon ton çelik elde edecek, kimya endüstrisinin üretimi üç kat, makine inşaatı endüstrisinin üretimi ise hemen hemen 2,5 kat artacaktır. 1965 yılında makine kuruculuğunun genel endüstri üretimindeki payı yüzde 16,5 iken, 1970'te yüzde 23'ü bulacaktır.

Ağır endüstrinin geliştirilmesinin hızlandırılması sadece entanzif gelişmenin aktif bir faktörü değil, aynı zamanda harcıalem mallar üretiminin daha da artmasının esasıdır. Kongrede hafif endüstrideki gelişmenin hayatın artan ihtiyaçlarından geri kalmaması gerekliliği belirtilmiştir. Beşyillik plan devresinde harcıalem mallar üretimi yüzde 50'den fazla artacak, bunların kaliteleri iyileşecek, çeşitleri fazlalaşacaktır.

Yeni beşyillik plan devresinde tarım üretiminin büyük ödevlerinin çözülmesi gerekecektir. Beşyillik planın direktiflerinde 1970 yılında tahıl üretiminin 1965'e kıyasla aşağı yukarı 1,4 kat artırılması öngörülmektedir. Aynı zamanda hayvancılığın verimi ve rantabilitesi yükseltilecek, bütün köy iktisadiyatının makineleşme oranı arttırılacaktır.

Beşinci beşyillik devresinde vatandaşların hayat seviyesi daimi surette yükselinecektir. BKP Merkez Komitesinin kanısına göre işçilerin, memurların emek ücretlerinin ve kooperatif üyelerinin gelirlerinin artırılması suretiyle özel ihtiyaçlar fonlarının süratle yükseltilmesi gerekmektedir. Emekçilerin mesken koşulları, toplumsal sigortalar, halkın sağlık ve kültürel ihtiyaçları önemli ölçüde iyileştirilecektir.

Bulgaristan ekonomisinin kuvvetlendirilmesinde, evvelce olduğu gibi, bundan böyle de önemli kaynaklardan birini, başta Sovyetler Birliği olmak

üzere, kardeş sosyalist ülkelerle kardeşçe işbirliği teşkil edecektir. Bulgaristan için, Sovyetler Birliğiyle mevcut iktisadi ve ilmi-teknik işbirliği, Sovyetler Birliğinin Bulgaristana yaptığı kardeşçe yardım büyük bir önem taşımaktadır. Halen iki ülke arasındaki dostluk ve işbirliği daha yüksek bir gelişme safhasına girmektedir ki, bunun karakteristik tarafını Bulgar ekonomisinin Sovyet ekonomisine, üretimin ihtisaslaşmasına ve kooperatifleşmesi esasına göre yaklaşması, ilim ve kültür alanlarındaki karşılıklı tecrübe teatisinin genişlemesi teşkil etmektedir.

Bulgaristanda son senelerin karakteristik vasfını sadece üretim kuvvetlerinin hızla gelişmesi değil, aynı zamanda üretim ilişkilerinde olduğu gibi, siyasi, ideolojik ve diğer toplumsal ilişkilerdeki değişiklikler teşkil etmiştir.

Toplumsal ilişkilerdeki en esaslı değişikliklerden biri, daha olgun sosyalist ilişkilerin yaratılmasıdır. Bu prose son zamanlarda üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyetin kuvvetlenmesi, üretimin umumileştirilmesi (bireşimi) derecesine bağlıdır. Bugün bütün maddi üretim alanlarında hâkimiyet, yüksek ölçüde makineleştirilmiş devlet ve kooperatif işletmelerine aittir. Sosyalist iş bölümü ve ana bağlı ilişkiler daimi surette mükemmelleştirilmektedir. Bütün bu değişiklikler sadece üretim ilişkilerinin mükemmelleşmesini ispat etmekle kalmamakta, aynı zamanda toplumsal ilişkilerin topunun birden gelişmesine temel teşkil etmektedir.

Dördüncü beşyılık plân devresinde Bulgar toplumunun sosyal yapısının değişmesindeki hızlı süreç devam etti. İşçilerin, kooperatif üyesi köylülerin ve aydınların sayısı, öğretim düzeyi ve aynı zamanda halk iktisadiyatının temel alanlarına dağılımlarının oranı değişti. Son beş sene içinde toplumun esas kuvveti olan işçilerin sayısı 1,3 kat yükseldi, yani 1.532.000'e ulaştı, sosyalist toplumun ikinci önemli sınıfı olan kooperatif üyesi köylüler sınıfının sosyalist bilincinin yükselmesi ve kuvvetlenmesi devam etti. Bu sınıfın bilincinde ve yaşantısında, kendisini işçi sınıfına gitgide daha fazla yaklaştıran yeni elemanlar birikti. Köy emekçilerinin saflarına, köy iktisadiyatına teknik gelişmeyi getiren ihtisas sahibi uzmanlar karışmaktadır. Toplumun gelişmesinde safları süratle artan halk aydınlarının rolü de her sene kuvvetlenmektedir.

İşçi sınıfı ile köylüler ve aydınlarda nicelik ve nitelik bakımından gerçekleşen değişiklikler, halkın maddi ve kültürel düzeyindeki genel yükselişler, işçilerle köylüler arasındaki bağlaşmayı daha yüksek bir düzeye çıkarmakta, kuvvetlendirmekte, işçiler, köylüler ve aydınlar arasındaki birliği sağlamlaştırmaktadır.

Bulgaristanda sosyalist toplumsal ilişkilerin önemli hatlarından birini sosyalist devletin daha da mükemmelleşmesi, sosyalist demokrasinin genişlemesi teşkil etmektedir. Kongrede belirtildiği gibi, kanun yapma

teşebbüsüne sahip organlar çerçevesinin genişletilmesi lüzumu olgunlaşmıştır. Bulgaristan halkının büyük başarıları, toplumsal hayatın bütün alanlarında gerçekleşen yenilikler halen hazırlanmakta olan Bulgaristanın yeni anayasasında belirtilecektir.

Bulgar toplumunun sosyalizm ve komünizm yolundaki gelişmesinde, işçi sınıfının öncüsü ve bütün halkın, herkesçe kabul edilen önderi, dünya komünist hareketinin savaşı müfrezesi ödevini şerefle yerine getiren Bulgaristan Komünist Partisi muazzam bir rol oynamaktadır. Bulgaristan Komünist Partisi IX. kongresini marksizm-leninizm bayrağı altında birlik ve beraberlik halinde karşılamıştır. Partinin, hesabı verilen devre zarfındaki bütün hayatı ve eylemi Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1956 Nisanında kabul edilen ve mevcut noksanlıkların ortadan kaldırılmasına ve partinin Lenin prensiplerine göre yönetimine kesin surette hız veren hattının yeni bir zaferini teşkil etmektedir. Hesabı verilen devre zarfında sosyalist toplumun başarıyla kurulması için partinin yönetici rolünün durmaksızın artırılmasına dair genel kanun kesin olarak doğrulanmıştır.

Halihazırda Partinin 571 binden fazla üyesi ve 40 bini aşkın adayüyesi vardır. Komünistlerin yüzde 38'den çoğu işçi ve yüzde 29'dan fazlası köylüdür. Bu iki kategoriye dahil üyeler partinin bütün mevcudunun 2/3 inden fazlasını meydana getirmektedir. Bu ise, Marksist-Leninist örgüt olması bakımından parti için kesin bir önem taşımaktadır.

Bulgar toplumunun gelişmesindeki yeni safha, partiyi, birliğini ve saflarının sıklığını, Leninin ide, örgüt ve prensipleri gereğince daha da sağlamlaştırmaya zorlamaktadır. Kongrenin kararında, parti komitelerinin ve örgütlerinin, siyasi yönetim organları rollerinin ileride de zayıflamayan bir kuvvetle yükseltilmesinin, parti eyleminin ilmi karakterinin kuvvetlendirilmesinin, disiplinin sağlamlaştırılmasının, parti içi demokrasinin geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesinin gereğine işaret edilmektedir. Parti, komünistler arasında her tarafta, parti görüşünü gerektiren başlıca sorunları inceleme pratiğinin yerleşmesi, her yerde komünistlerin serbestçe tenkit ve tekliflerde bulunabilmeleri koşullarının yaratılması için gayretler sarfetmektedir. Bunun yanı sıra kongre, bütün komünistleri, ortak hedef ve ödevler etrafında birleşmiş, partinin tarihi rolü bilincini derin surette benimsemiş, aynı fikri taşıyanların bilinçli disiplini olan parti içi disiplini durmaksızın kuvvetlendirmeye davet etmiştir.

Halk iktisadiyatının yeni sisteme göre yönetilmesi koşulları altında, kolektif yönetimin korunması gereği daha büyük bir kuvvetle ortaya çıkmaktadır. Kongre, parti örgütlerini, kolektiflerin üyeleri tarafından ortaya atılan fikir ve tekliflere karşı hoşgörürlük ve saygı atmosferini yaratmakla görevlendirmiştir. Hiç şüphe yok ki, kolektif yönetim sağlamlaştıncaya ayrı ayrı komünistlerin kendilerine verilen ödevler ve parti siyasetinin kaderi bakımından özel sorumluluklarının artması da gerekir.

Dokuzuncu kongre devrimci geleneklerine sadık olan, daima galip gelen marksizm-leninizm ilmiyle silâhlanmış bulunan Bulgaristan Komünist Partisinin, kongrenin kararlarını gerçekleştirmek için siyasi alanda ve örgütlenme alanında aktif eylemde bulunacağına, bütün emekçileri bayrağının altında daha sıkı birleştirerek Bulgaristanda sosyalizmin ve komünizmin tam zaferi uğrunda savaşa güvenle yöneteceğine dair derin kanısını belirtmiştir.

Kongrede milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliğini kuvvetlendirme meselesine büyük bir dikkat ayrılmıştır. Milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birlik ve beraberlik gereği, şimdi daha büyüktür, zira dünya ölçüsündeki devrimci prosenin gelişmesini durdurmayı deneyen emperyalizm, devrimci barış güçlerine karşı siyasi, iktisadi ve ideolojik savaşın mümkün olan her türlü metodlarına başvurmakta ve başka halkların içişlerine doğrudan doğruya silâhlı müdahaleden geri kalmamaktadır. Amerikan emperyalizmi ile uydularının kahraman Viyetnam halkına karşı caniyane saldırısı da devam etmektedir. Bu durum karşısında, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine sadık komünist ve işçi partileri, savaşçı devrimci dayanışmalarını sağlamlaştırmaktadırlar. Kardeş partilerin birliği hususundaki arzu BKP-nin IX. kongresinde kesin surette dile getirilmiştir. Kongre delege ve misafirlerinin nutuklarında, bütün dünyadaki komünistlerin ve devrimcilerin marksizm-leninizm ve proletarya enternasyonalizmi esasına göre birlikte hareketlerinin hayatta, tekmil tarihi gelişmenin gereği olarak, objektif bir zaruret halinde ortaya çıktığı ısrarla belirtilmiştir.

Milletlerarası devrimci cephenin birleşmesiyle ilgili ortak çabalarda, dünya komünist hareketinin en eski marksist partilerinden biri olan Bulgaristan Komünist Partisinin de payı büyüktür. BKP Merkez Komitesinin birinci sekreteri T. Jivkof Joldaş kongrede şunları söylemiştir: «Bulgar komünistleri komünist hareketini birliği uğrunda savaşa bütün komünist partilerinin enternasyonalizm ödevi olduğu anlayışını kılavuz edinmişlerdir. Bu birlik dogmatizme ve revizyonizme karşı, hareketimizin teori ve prensiplerinden gerilemeye karşı daimi savaş yürüterek, marksizm-leninizm temellerine göre kuvvetlendirilebilir. Halihazırda birliğimizin kuvvetlenmesi, aslında komünizm hareketinde ve milletlerarası ilişkilerde milliyetçilik ve maceraperestlik olan çağdaş dogmatizmin maskesinin indirilmesini ve ona karşı savaşılmasını gerektirmektedir.»

Bugün milletlerarası komünist hareketinin birliği ve beraberliği ile ilgili sorunlara ve proletarya enternasyonalizmi prensiplerine karşı tutumun, partilerin tuttıkları hattın doğruluğu hususunda bir ölçü olduğuna dair fikir, kongredeki misafirlerin nutuklarında önemle belirtilmiştir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi genel sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, selamlama nutkunda şunları söylemiştir: «Dünyadaki olayların gidişi,

milletlerarası komünist hareketin gelişmesi, bütün memleketlerdeki işçi sınıfının savaşındaki köklü menfaatlerin ve tarihi hedeflerinin ortaklığını ifade eden enternasyonalizm sorununu gittikçe daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Zamanımızda enternasyonalizm prensibinin, her komünistin, her komünist partisinin güttüğü hattın doğruluğunu, marksizm-leninizm ilmine karşı sadakatini yoklamak için en güvenilir ölçü olduğunu söylemek mübalağa olmasa gerek.»

Romanya Komünist Partisi genel sekreteri N. Çavușesku yoldaş nutkunda milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliğini kuvvetlendirmek uğrundaki daimi çabaların, komünist ve işçi partilerinin 1960 yılındaki Moskova müşaveresi bildirisinin başlıca taleplerinden biri olduğunu hatırlatmış, bunun her marksist-leninist parti için yüksek bir enternasyonalizm ödevi olduğunu söylemiştir.

BKP Merkez Komitesi birinci sekreteri T. Jivkof yoldaş, komünist ve işçi partilerinin milletlerarası müşaveresinin toplanması için gerekli koşulların gittikçe daha fazla olgunlaştığı fikrini ortaya atmış, bu fikir birçok partilerin temsilcileri tarafından desteklenmiştir.

Kongredeki delege ve misafirlerin konuşmalarında, dünya ölçüsündeki sosyalist sistemin daha da kuvvetlenmesi ve birleşmesinin anlam ve gereği belirtilmiştir. Sosyalist enternasyonalizm son derece geniş bir kavramdır ve çerçevesine, siyasi ve iktisadi karakter taşıyan sorunlar yığını girmektedir. Bu sorunların hayatta konke olarak uygulanması partilerin siyasi hattını ortaya çıkarmaktadır. BKP Merkez Komitesinin kongreye sunduğu hesap verme raporu ile, delege ve misafirlerin kongredeki konuşmaları, sosyalist memleketlerin, topluluğun kuvvetlendirilmesine derin bir ilgi duyduklarını, enternasyonalizmi, Marksizm-Leninizmin şaşmaz mevzilerinden anladıklarını, bir kere daha göstermiştir. Kongrede sosyalist topluluğun daimi surette sağlamlaştığını ispat eden birçok örnekler ortaya atılmıştır.

Konuşmaların birçoğunda, dünya çapındaki sosyalist sisteme ve Sovyetler Birliğine karşı tutumun, komünizme ve enternasyonalizme karşı sadakatin en güvenilir delili olduğu fikri hâkim olmuştur. Sovyetler Birliği Komünist Partisine karşı en derin saygı gösterilmiştir. Mesela Sudan Komünist Partisi heyeti başkanı şöyle demiştir: «Biz, insan toplumunun gelişmesinde kesin faktör haline gelen sosyalist cepheye yüksek bir değer biçmekteyiz. Bizim günlük hayatımız bu gerçeği doğrulamaktadır. Bütün dünyadaki komünistler ve ileri fikirli insanlar bu cepheyi ve herşeyden evvel, onun, durmaksızın çarpan kalbi olan Sovyetler Birliğini savunmayı kutsal bir ödev saymaktayız. Tekmil sosyalist sisteme ve hele Sovyetler Birliğine karşı her türlü saldırıyı, insanlığın Oktobr devriminden sonra bütün elde ettiklerine karşı girişilen birer saldırı saymamak mümkün değildir.»

Güney Afrika Komünist Partisi heyetinin yöneticisi Anzolo yoldaş, kongredeki nutkunda şunları belirtmiştir: «Hareketimizin herkesçe kabul

edilen önderi Sovyetler Birliği, tarihi görevini şerefle yerine getirmektedir. Sovyet halkının dünya devrimi adına büyük sayıda kurbanlar vermesi dolayısıyla, Sovyetler Birliği ve onun komünist partisi bütün dünyadaki halkların kalplerini kazanmışlardır.»

BKP'nin Plovdiv sancak komitesi birinci sekreteri Gâvurof yoldaş konuşmasında: «Dünya proletaryasının sevgili yoldaşı Görgi Dimitrof, Sovyetler Birliğine karşı tutumun komünizme ve enternasyonalizme sadakatin gerçek ölçüsü olduğunu otuz yıl önce belirtti,» demiştir.

BKP'nin IX. kongresinde Bulgar komünistlerinin, tek mil Bulgaristan halkının, kardeş partiler temsilcilerinin Amerikan emperyalizminin Viyetnamdaki caniyane saldırısına karşı kudretli protestoları dile getirilmiş, Viyetnam halkının eninde sonunda zafere ulaşacağına dair kesin inanç belirtilmiş ve kendisine daha büyük yardımda bulunulma niyetleri ifade edilmiştir. BKP Merkez Komitesinin kongrede okunan raporunda şunlar belirtilmiştir: «Bulgaristan Komünist Partisi, Bulgaristan halkı ve onun hükümeti, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle birlikte, yeryüzündeki bütün ilerici güçlerle birlikte Kuzey ve Güney Viyetnam halkı ile hararetle dayanışmalarını belirtirler. Biz, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da, yabancı istilâcıların kesin surette yıkılışına kadar kendisine siyasi, iktisadi, manevi ve askeri yardımda bulunacağız... Kongremizin kürsüsünden, Bulgar komünistleri ve bütün Bulgaristan halkı adına ilân ederiz ki, «her şeye rağmen Güney Viyetnam özgürlüğüne kavuşacak, Viyetnam halkı kendi toprağını biricik efendisi olacaktır»...

BKP'nin IX. kongresi, Amerika Birleşik Devletlerinin Viyetnam halkına karşı saldırısıyla ilgili olarak hazırlanan bildiriye oybirliğiyle kabul etmiştir ki, bu bildiride partimiz, savaşmakta olan Viyetnam halkıyla kardeşçe dayanışmasını bir kere daha dile getirmektedir.

Bulgaristan Komünist Partisinin tecrübesi, devrimci bir partinin, sosyalist toplum kuruluşu savaşında, büyük başarılarla, ancak eylemlerinde daima muzaffer olan marksizm-leninizm ilmini kılavuz edindiği, teori ve pratikte vatanseverliği ve halkının menfaatlerine fedakârca hizmeti proletarya enternasyonalizmi prensipleriyle daimi surette kaynaştırdığı, yani sosyalizmin ve komünizmin ortak menfaatlerine de hizmet ettiği takdirde ulaşabileceğini ispat etmektedir.

Komünist partisinin etrafında sınıksız birleşmiş, onun IX. kongresinin kararlarıyla silâhlanmış olan Bulgaristan halkı, Bulgaristan Komünist Partisinin önderliği altında sosyalizmin ve komünizmin geniş yolunda, gelecekte de başarıyla yürüyeceğine derinden inanmıştır.

Orta tabakaları elde etmek için tekellerin yürüttüğü mücadele

(aşırı sağcılık ve yeni faşizm)

Dimitris Lakkas, Alekseyi Levkovski

Faşizm demek, harp demektir. Bu belitin doğruluğu, dünyanın birçok ülkesinde, yüz milyonlarca insanın geçirdiği acı tecrübelerle ispatlanmıştır. Bu yüzden de, tekellerin sağladığı geniş yardıma rağmen, yeni faşist hareketler Batı Avrupada kitleler arasında tutunamıyor.

Ama bugün, bu formülün tam tersi, yani harp (emperyalist harp, haksız harp), faşizm demektir beliti, korkunç bir gerçek haline geldi. Emperyalizm, harbi kullanarak, faşizmi ve faşist yönetim metotlarını hortlatmaya çalışıyor. Sosyalist dünyanın, işçi hareketinin, ve üçüncü dünyadaki devrimci süreçlerin muazzam güçleri, üçüncü bir dünya savaşının açılmasına engel olduğu için, emperyalistler bugün «bölgesel savaş» nazariyesini uygulamaya başladılar. Büyük faşizm tehlikesini arttıran neo-faşist kuruluş ve grupların kurulması, «ufak» harplerin çok önemli ve tehlikeli bir sonucudur. Örneğin, Hindicini savaşı, ve özellikle Cezayir savaşı, Fransız siyasi hayatına çok olumsuz etkiler yapan OAS teşkilâtının doğmasına yol açmıştı.

Bugün de, Viyetnamda yürütülen saldırgan harbin de, – çok daha geniş ölçüde ve çok daha tehlikeli sonuçlar doğurarak – buna benzer süreçlerin gelişmesine yol açtığını görüyoruz. Amerikan toplumunda, çeşitli güçler arasında büyük bir tabakalaşma meydana gelmektedir. Gerici teşkilâtların her türlü birleşerek Viyetnam harbini destekleyenlerin saflarına girdi. Amerikan şehirlerinde, «savaş yürüyüşleri» ve «barış yürüyüşleri» düzenleniyor. Nisan 1966'da, «Savaş ve faşizm aleyhtarı gençlik» teşkilâtında gelen genç nümayişçilerin, tröstlere servetler sağlayan Viyetnam savaşını protesto etmek üzere, New-York borsasının önünde, borsa memurlarıyla dövüşmesi, sembolik bir nitelik taşıyan bir olaydır. Saldırgan Viyetnam savaşına cephe olanlar, büyük bir medeni cesaretle, Amerika sokaklarında, kudurgan harp taraftarları ile karşı karşıya gelmektedir.

Militarizme karşı, Viyetnam savaşına karşı, ülkenin yüksek okullarında düzenlenen büyük gösteriler kitlelerin bilincini uyandırıyor. Buna rağmen, sağcı talebe teşkilâtlarının, aşırı güçlerin etkisinde kalan – ve maalesef sayıları çok yüksek olan – öğrenciler arasında topladığı, Viyetnamda yürütülen sömürgeci savaşı destekleyen yarım-milyon imzayı görmezlikten gelmek, bağışlanmaz bir hata olur.

Kitleleri militarist isteriye sürükleyen, ülke içinde beliren hoşnutsuzluğu susturmaya çalışan Amerikan yönetici çevreleri, anti-demokratik tedbirlere başvuruyorlar. Demokratik kuruluşları kısmadan bu kanlı tırmanma hareketini devam ettirmeleri gittikçe zorlaşıyor. Amerikada açıktan açığa totaliter eğilimler belirmektedir. Başkan Johnson'un, Temmuz 1961'de Hanoy ve Hayfong varoşlarının bombardımanından hemen sonra söylediği nutku bu şekilde yorumlayanlar çok oldu. O gün Johnson şöyle konuştu: «Amerikalılar karar alma yetkisini bir tek insana verdiler.» *New-York Times* gazetesinin başyazarı bu sözleri şöyle yorumladı: «Omaha'da konuşan başkan Johnson neyin doğru, neyin yanlış olduğuna, ne yapılacağına, ne yapılmıyacağına karar verme yetkisinin kendisinde – ve yalnız kendisinde – bulunduğunu açıkca söyledi. Demek oluyor ki artık Amerikanın – ve daha birçok şeyin – kaderi Johnson'un elindedir.»

Bir örnek daha verelim: Viyetnam savaşına cephe alanları susturmak üzere yeni teşebbüslerde bulunulduğu; barış taraftarları için 20 yıl hapis ve 20.000 dolar para cezaları öngören bir kanun tasarısı teklif edildiği sıralarda, MacCarthy'den miras kalan Amerikan Aleyhtarı Faaliyetleri Kontrol Komisyonu, Ağustos ayında dört gün müddetle toplandı. Ama bu toplantıda bile, demokrasi uğrunda ve harp aleyhinde mücadele eden örgütlerin sözcüleri, anti-militarist duyguları dile getirdiler, hukuk prensiplerini ayaklar altına alan bu sözde-mahkemeyi şiddetle suçladılar. 50 kişinin tevkifi bile bu protestoları susturamadı. Buna rağmen Komisyon kanun tasarısını onayladı. Bu onaylamanın anlamı açıktır: Amerikada demokrasiye ve toplumsal ilerlemeye taraftar olanlar, uzun ve çetin savaşlar yürütmek zorunda kalacaklardır. Gerici güçler de bu savaşlarda çok çeşitli kılıklara bürünecektir.

Bu durum Amerikaya özgü değildir. Batı Avrupada, Batı Almanya tekel-leri de harpçı, intikamcı bir ortam yaratmaya çalışıyorlar. Bu da dünya barışını tehdit ediyor, Avrupada büyük bir harp tehlikesi teşkil ediyor. Batı Almanyada militarizmin, intikamcı duyguların, komünizm düşmanlığının, neo-faşizmin, birbirine nasıl yol açtığını, birbirini nasıl desteklediğini açıkca görebiliyoruz. Federal Alman Cumhuriyetinde, öc ve saldırı hayalleriyle gözü dönmüş iki buçuk milyon insanın üye bulunduğu «Yurt-larından Atılanlar Birliği»nden başka, «Yurt Topraklarını Koruyan Milli Kuvvetler» adı altında özel örgütler kuruldu. Şimdi de Bonn politikacıları bir an önce «olağanüstü kanunlar» çıkartıp, ülkenin her tarafında milita-rist ve siyasi bir kontrol mekanizması kurmak istiyorlar. Böyle bir ortamda, neo-faşist unsurların hızla birleşip kuvvetlenmesine; Kasım 1964 de Alman

Nasyonal-demokrat Partisi adını taşıyan, nazi olduğunu hiç gizlemeyen bir partinin kurulmasına hiç şaşmamalıyız. Bu nazi kanserinin varlığı, Eylül 1965 genel seçimlerinde, Alman Nasyonal-demokrat Partisi oyların % 2'sini alınca; sonradan da 1966 yılında Bavaryada ve Şlesvig-Holştayn da yapılan belediye seçimlerinde bu oran % 3'e yükselince, hatta bazı şehirlerde % 8'i, % 10'u bulunca, açıkca meydana çıktı.

Bu partiden başka, onbinlerce üyesi bulunan yüzden fazla faşist teşkilât ülkede faaliyet yürütüyor.

İktidarı elinde tutabilmek için, tekелci burjuvazi çok çeşitli yol ve metotlara başvuruyor. Büyük sermayenin elinde bulunan çeşitli silâhları görmezlikten gelemeyiz, bu tehlikeyi küçümseyemeyiz. Aşırı sağcılık veya neo-faşizm gibi akımların da bu silâhlardan biri olmadığını sanmak ta tehlikeli olur. Gerçekten, İspanyada, Portekizde, Franko ve Salazar rejimleri hâlâ iktidarı elinde tutuyor. Yunanıstanda, faşist eğilimli hükümetle halk arasındaki çatışmalar yirmi yıldır devam ediyor. Amerikada bazı gerici eğilimler gitgide faşist ve nazi bir nitelik kazanıyor. Eski faşistler İtalyada ve Avusturyada faaliyetlerini açıkca arttırdılar.

Bu şartlar içinde, emperyalist gerici güçlere karşı yürütölen savaşın ödevi, faşizmin kalıntılarına karşı olduğu gibi, bugün başkaldıran mirasçılara karşı da mücadele etmektir. Yazımızın amacı, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin başlıca sınıf düşmanının yürüttüğü bu faaliyetlerin bazı yönlerine dikkati çekmek; aşırı sağcıların, yeni faşistlerin hareketinde, özellikle orta takabalara karşı takındıkları tutumda beliren en genel değışiklikleri incelemektir. Yazarlar neo-faşist olayların çeşitli ölkelerde kazandığı «milli özellikleri»ni burada inceleyecek değiller.

Faşizm: Nasıl bir ortamda meydana çıktı?

Kitle tabanı neydi?

İki dünya savaşı arasında faşizm genellikle derin iktisadi buhranlara bağılı devrimci bir duruma tekелci burjuvazinin gösterdiği tepkiden doğmuştur. İktisadi buhranın indirdiğı korkunç darbeler; bu buhrandan doğan iktisadi, siyasi ve ideolojik karışıklık, iflâs etmiş milyonlarca küçük-burjuva, işsiz kalmış milyonlarca işçi: 1920–1930 yıllarında, tekellerin çıkarları lehine, ve tekellerin faal yardımı ile faşizmi iktidar yolunda ilerleten objektif şartlar işte bunlardı.

Son yıllarda geçirilen tecrübeler, iktisadi şartlar kötüleşmeden de, tekellerin egemenliğini tehlikeye sokabilecek bir durumun meydana gelebileceğini göstermiştir. Bugün faşist eğilimli veya buna benzer sağcı örgütlerin kurulmasına yardım eden tekeller, bu işi olgunlaşmış bir devrimci duruma karşı gelmek üzere yapmıyorlar. Yüksek iktisadi konjonktür döneminde bile, sınıf mücadelesi şiddetlendiğı anda, tekeller hemen saldırıya geçip, demokratik hareketlerin gelişmesine engel olmaya çalışırlar. Tekel-

ler çok akıllanmıştır. Ama sosyalist güçlerin mütemadiyen arttığı, genç yeni devletlerin onar onar kurulduğu, devlet tekeli kapitalizmde önemli değişimler meydana geldiği, hayalnüma gibi hergün şekil değiştiren bu dünyada, aşırı güçlerin yürüttüğü faaliyetlerin de genel şartları değiştirmiştir. Bu gerici güçlerin, taban gücü olarak, kullanmak istedikleri toplumsal güçler de değişiyor. Bu güçler acaba hangileridir?

Bilindiği gibi, iktisadi, siyasi ve ideolojik bakımdan ara sınıf güçlerinin geleneksel malzemesini teşkil eden küçük-burjuvazinin bir kısmı, belirli şartlar içinde, faşizmin ilk döneminde bu hareketin kitle tabanı haline gelebilir. Ama bugün bu sınıf da değişiyor, ve bu değişme ülkeye göre çok farklı oluyor. Bu da aşırı sağcılığın şekillerini ve niteliğini etkiliyor.

Tekelci sermaye bütün orta tabakaları ezgi altında tutuyor, özellikle iktisadi alanda bu tabakalara çeşitli bağımlılık ve yüküm şekilleri yüklüyor. Bununla beraber, bu tabakalardaki her grup (köylü, şehir esnafı, tüccar, serbest meslek sahipleri, talebe, yeni orta tabakalar) ayrı ayrı yollar, özel metotlarla sömürülmektedir (Bu yol ve metotlar zamanla değişmektedir.). Söz konusu sınıf güçlerinin tekel aleyhtarı duygu ve gösterilerinin objektif temeli, gelişmekte ve kuvvetlenmektedir. Ama bir yandan da bu güçler dağınıktır, savaş amaçlarını bazan iyi seçemezler, sermayeye karşı burjuva metotlarla savaşma eğilimine sık sık kapılırlar.

Birinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra, en büyük kesimi şehirlerde yaşayan Alman küçük burjuvazisi, oligarşinin dolaysız ezgisini, dolaysız rekabet yükünü, diğer sınıflardan daha önce duydu (Ama bunu bilinçle anlayamadı.). Tekelci sermaye küçük üretimi, ticareti ve hizmetleri istilâ ediyordu. Küçük dükkân sahibini, büyük mağaza yoluyla işinden ediyor, kredilerden, büyük sürüm fiyatlarından faydalanarak, iflâsa sürüklüyordu. Bu özelliği göz önünde tutan Hitlerciler, küçük-burjuvaziyi ve ideolojik bakımdan ona yakın olan emekçi gruplarını kazanmak için, «sermaye saltanatı»na, «tefecî krediler» e, büyük mağazalara karşı şiddetli yer-meler, büyük sermaye aleyhtarı parolalar kullandılar.

Bugün orta tabakalarda değişen sadece genel durum değil, bu tabakaların yapısıdır. Fransada tüccar ve esnafı Savunma Birliğini kuran Pierre Poujade, bu gerçeği unuttuğu için politika alanında tutunamadı. Bugün gelişmiş Batı ülkelerinde orta tabakaların yapılarında yeni unsurlar ön plâna geçti. Amerikan sosyologu C. Wright Mills'in «Beyaz Yakalılar: Amerikan Orta Sınıfları» (1951) adlı eserini, şu anlam dolu cümlelerle bitirmesi, bir tesadüf değildir: «Bugün Amerikan toplumunun siyasi piyasasında ortaya yeni bir mal çıktı: Yeni orta sınıflar. Yeteri kadar saygı-değer, yeteri kadar kuvvetli görünen bir adam, bu sınıfları kazanabilir. Şimdiye kadar hiç kimse bu işi ciddiyetle denemedi.» Daha birçok sosyolog gibi, Mills de, yeni bir ara tabakanın meydana geldiğini, çeşitli güçlerin bu tabakayı elde etmek için mücadeleye geçeceğini belirtiyordu. Bu yeni tabakayı kazanmak üzere burjuvazi ile proletarya arasında yürütülen mücadele, 1950 ve bilhassa 1960 yıllarında şiddetlendi. Orta sınıf

güçlerinin yapısında meydana gelen derin değişiklikler karşısında, büyük sermaye taktiğini değiştirmek zorunda kalıyor; orta tabakaların büyük bir kesimini etkisi altında tutmak için eskiden kullandığı metotları artık aynen uyguluyor. Ara güçleri kazanmak için yürütülen mücadele değiştiği gibi, bu tabakaların sınıf belirtileri, öz ve şekil olarak, değişiyor. Bugün pratikte faşizmin veya halk cephesinin eskiden kullanılan metotlarla kurulması imkânsızdır.

Emekçilerin yürüttüğü devrimci savaşta elde edilen zengin tecrübeler bize şunu göstermektedir: Proleter olmayan veya yarı-proleterleşmiş kitleleri işçi sınıfına yaklaştırmak için, bu kitlelere toplumu kökünden değiştirme zorunluluğunu anlatmak, bilimsel sosyalizmin görüşlerini kabul ettirmek için, çeşitli yollar (özellikle ideolojik yollar) vardır. Ama tarih bize şunu da göstermiştir: Orta tabakaların çift yönlü toplumsal nitelikleri, kısmen burjuva veya küçük-burjuva zihniyetleri nedeniyle, proleter olmayan veya yarı proleter bazı gruplar gerçekten devrimci hareketten vazgeçebilir; bu harekete yanlış şekiller verebilir, hattâ özünü tamamiyle yok edebilir. Orta tabakalar devrimden vazgeçsin, devrime yaklaşmasın diye tekeller her çareye başvuruyor, bu yolda özellikle çeşitli aşırı sağcı eğilimleri kullanıyor.

Bazı ülkelerde geçirilen tecrübeler bize şunu göstermektedir: Üçüncü dünya devletleri için de belirli bir «profaşizm» – veya bu eğilimin bazı unsurları – büyük bir tehlike teşkil etmeye başladı. Bu ülkelerde gerici güçler, çeşitli sınıflara mensuptur. Örneğin, Lâtin Amerikanın bazı ülkelerinde kurulan faşist örgütler; Hindistanda aşırı sağcı, faşist eğilimli Rastrya Sevak Sang Partisi ve Jan Sang adlı şubesi; Arap ülkelerinde Müslüman Kardeşler teşkilâtı vb. Bununla beraber faşizmden esinlenen bu aşırı sağcı hareketlerin incelenmesi, yazımızın çerçevesini aşar.

Tekellerin faşizmin gelişmesine sağladığı yardım

Batı ülkelerinde faşizmin meydana çıkması, kuvvetlenmesi ve başarıya ulaşması, tekellerin burjuvazinin, burjuva devletin politikasına ve çıkarlarına bağlıdır. Başlangıçta sermaye grupları (genellikle en yeni ve en açgözlü olanlar) faşist eğilimli gerici ufak parti ve grupları besler. Sonradan da, siyasi durum keskinleştikçe, yönetici faşist teşkilât meydana çıkar.

Alman Vaktiyle tekellerinin yaptığını bugün Amerikada taklit edenler, neo-faşizmi yaratmak ve geliştirmek için bundan önce kullanılmış bazı yol ve yöntemlere başvuruyorlar (örneğin Dallas grupları). Amerikada aşırı sağcı güçleri, büyük sermaye sahipleri besliyor. 1960 yıllarının başlarındaki durumla ilgili bazı bilgilere göre, bu grupların eline geçen paralar, çoğu vergiden bağışık tutulan 70 vakıf; 113 firma ve ticaret müessesesi; kamu hizmetlerini gören 25 şirket vb. den geliyordu. Resmi istatistiklere

dayanarak bir süre sonra yapılan bir incelemeye göre, sağcı teşkilâtlara sağlanan para yardımları yıldan yıla yükselmektedir. Sadece 1963 yılında bu yardım tutarı % 17 artmıştır. Aynı incelemede, bazı büyük iş çevrelerinin sağcı teşkilâtlara sağladığı yardım belirtiliyordu. Miliken, Pew, Hunt, Crail, Frewley, Gray ve Simes gibi büyük tekellcilerin adlarına sık sık rastlanıyordu.

Bugün Amerikan sermayesinin para babaları, faşizmi geliştirmek için, çok kullanılmış iki yola başvuruyorlar (tabii, bu yollarda gereken değişiklikleri yaparak): a. geniş para yardımı – b. propaganda; tekellerin ideoloji ve propaganda mekanizmasından faydalanarak, gerici güçlerin, gerici şahsiyetlerin reklamını yapıyorlar. Bazı Amerikan yazarlarının hesaplarına göre, Amerikada 1.000'e yakın açıkca faşist örgüt faaliyette bulunmaktadır. Bunlardan bazıları – örneğin «John Birch Cemiyeti» – doğrudan doğruya tekellerden yardım görüyor. John Birch Cemiyeti 1961'de kuruldu. Tekellerin propaganda teşkilâtı sayesinde, 1964 sonlarında Amerikalıların % 68'i bu Cemiyetin varlığını öğrenmişti. 1966 başlarında, Cemiyetin üye sayısı 100.000'i buluyordu.

Aşırı sağcı propagandası, orta tabakaların çift yönlü niteliğinden faydalanmaya çalışıyor. Gerçeklerden habersiz «sokak adamı»nı demokratik ve ilerici güçlere düşman etmek; onda «komünizme karşı savaşmak, büyük sermaye egemenliğine karşı savaşmaktır» kanısını uyandırmak için, komünist aleyhtarı parolalarla sözde kapitalist aleyhtarı çağrılar bir arada kullanılıyor. Bu amacı gerçekleştirmek üzere de, faşist propagandası komünistlere karşı savaşırken öldürülmüş «temiz halk çocuğu» mitosunu yaratmaya çalışıyor. Nazilerin putlaştırdığı insan, Hörst Wessel'di. Amerikan gericileri ise, bu rolü John Birch'e oynatmak istiyorlar.

Çağdaş burjuva devleti ve neo-faşizm

İkinci Dünya Savaşından önce, İtalyada ve Almanyada devlet mekanizması faşizmin gelişmesinde çok önemli bir rol oynamıştı. Tıpkı harp gibi, devlet tekellci kapitalizminin hızla gelişmesi, devlet mekanizmasının ölçülerini fazla arttırıyor, militarizmi teşvik ediyor, imtiyazlı bir bürokratik «kast» (özellikle ordu subayları kastını) meydana getiriyor. Zaman zaman kapitalist devletin yıkılmasıyla sonuçlanan olaylar, (örneğin Almanyanın yenilgisi) tekellere sıkı sıkıya bağlı bulunan bu bürokratik grupların özel çıkarlarını daha bilinçle idrak etmelerine yol açar, bu gruplardaki kast anlayışını kuvvetlendirir. Bugün nicelik ve nitelik bakımından büyük değişikliklere uğrayan bu askeri bürokratik çevreler, çok faal ve zorba bir güç haline geldi. Bunların, ülke içinde ve dışında faaliyet yürüten otonom teşkilâtları vardır. İkinci Dünya Savaşından sonra dünyanın her yerinde yabancı lejyonlar, komandolar örgütleyen, «dostluk cemiyetleri» kuran eski asker, subay ve SS'leri, nazi harp suçlularını burada hatırlatmakla

yetinelim. Çağdaş yeni-sömürgecilikte faşist metotlarını uygulayan bu katiller bugün Afrika ülkelerinde büyük faaliyet yürütmektedir.

İktidarı almadan önceki faşizmle, iktidarı ele geçirmiş faşizm arasında fark vardır. Çünkü iktidara geldikten sonra, aşırı gerici hareket, tekeli devletin adliye ve polis mekanizmasıyla birleşerek, ilk önce işçi sınıfının hareket ve teşkilâtlarına ağır darbeler indiriyor, militanları öldürüyor veya susturuyor, arkasından bütün ilerici güçlere ve – kurucuları kimler olursa olsun – az çok demokratik bir nitelik taşıyan bütün müesseselere saldırıyor. Böylelikle yeni bir burjuva devlet tipi meydana çıkıyor: Faşist devlet.

Tekeller, aşırı sağcı güçleri kullanarak, orta tabakaların (her şeyden önce küçük burjuvazinin), hiç değilse belirli bir süre için, duygu ve hareketlerini kazanmaya; neticede kendi amaçlarını gerçekleştirmeye her zaman muvaffak olmazlar. Tekellerin bu konudaki başlıca amaçları şunlardır: a) emekçilerin yürüttüğü savaşı bölmek ve zayıf düşürmek – bu amaca varmak için, çeşitli emekçi grupları arasında çatışmalar yaratma yoluna giderler. b) Burjuva devletin niteliğini, şekillerini ve metotlarını değiştirerek, faşist bir diktatorya kurmak. Faşist diktatoryanın bir parçası haline gelen aşırı sağcı hareket, bu amaçlardan birinin veya her ikisinin gerçekleşmesine yardım ettiği süre ancak büyük sermayeyi ilgilendirir.

İkinci Dünya Savaşından önceki faşizmde, bu iki amaç genellikle biri-biriyle karışıyordu. Ama yine de bazı ülkelerde iki amaç aynı anda gerçekleştirilemedi. Bugün bu ayırım daha büyüktür. Devlet mekanizmasına gerici bir nitelik verebilmek için, tekeller her yerde geniş bir neo-faşist hareketle muhtaç değiller. Büyük sermaye için, devlet mekanizmasını kuvvetlendirmek, fevkalâde genişletmek, merkezleştirmek, halktan uzaklaştırmak zorunluluğu kaybolmadı, aksine şiddetlendi. Devlet tekeli kapitalizminin üst-yapısındaki kuruluşlarda, gerici istekler daha çok yukardan gelen hareketlerle gerçekleştiriliyor. Bürokratik merkezcilik günden güne artıyor. Ordu, gizli teşkilât, polis vb. gibi devlet kuruluşlarının sayısı arttığı gibi, bu alanlarda çalışan memur sayısı da durmadan yükseliyor. Örneğin, Birleşik Amerika Devletlerinde, Milli Savunma Bakanlığında çalışan memur sayısı 2 milyondur. (Orduda bu sayı 3 milyonu buluyor.)

Bugünkü şartlar içinde, tekeller, parlâmentonun devlet mekanizmasının kilit noktaları üzerindeki kontrolünü kaldırmaya çalışıyorlar. Hattâ bu amaca varmak için Anayasayı açıktan açığa ihlâl ediyorlar. Örneğin, Yunanistanda Saray, büyük sermaye, ve hizmet ettikleri yabancı emperyalist çevreler, iktidarı kaçırmamak için, Devlet mekanizmasının gücünü kullanıyorlar.

Yunanistanda neo-faşist güçler, 15 Temmuz 1965 tarihli Saray darbesinden çok şey bekledi. Saray hükümetinin izlediği politika bir çıkmaza girince de, yeni-faşistler yıkıcı faaliyetlerini bir kat daha arttırdılar. Bugün faşist diktatorya lâfını edenler, sadece Yunanlılar değil. Yunan kralı ile bir mülâkat yapan Amerikalı gazetecisi C. Sulzberger da bu olanaktan bahsetti. Öte yandan, sağcı çevreler, genişleyen demokratik harekete karşı

ve orta tabakaları bu hareketten uzaklaştırmak için, (halkın «Kara Cephe» adını taktığı) geniş bir milli cephe kurma zorunluluğunu ileri sürüyorlar. Bu şartlar içinde, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesinin VIII-nci toplantısında tespit edilen, ülkeyi demokratikleştirmek üzere yürütülen savaşta ileri sürülecek başlıca istekler, bugün değerinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Bu istekleri hatırlatalım: Devlet mekanizmasının bütün faşist unsurlardan temizlenmesi; köylerde kurulan yıldırıcı grupların (TEA); ordu içindeki gerici teşkilâtın (IDEA); milli emniyet teşkilâtının (KIP) kaldırılması veya yasaklanması; bütün anti-demokratik ve olağanüstü kanun ve tedbirlerin kaldırılması; demokratik özgürlüklerin, sendika hak ve özgürlüklerinin tekrar tanınması; siyasi tutukluların serbest bırakılması; siyasi muhacirlerin vatana dönebilmesi; genel affın çıkarılması; nisbi seçim usulünün kabul edilmesi.

Bugün burjuva devletin halk düşmanı, anti-demokratik niteliği, yapısı; fevkalâde geniş bürokratik tabakanın özel çıkarları, ve herşeyden önce tekellerin menfaatleri; devlet içinde, açık faşist eğilimlerin doğmasına yol açıyor. Batı ülkelerinin bazılarında, neo-faşizmin meydana gelmesini ve gelişmesini sağlayan başlıca nedenler bunlardır. Örneğin, Amerikan CIA sı gibi, hiç kontrol edilmeyen iğrenç kuruluşların, neo-faşist mikrobunu saçması, çok tabiidir. Bu bakımdan, bu kuruluşlar devlet mekanizmasında yeni bir unsur teşkil ediyor.

Tekellere bağlı devlet mekanizmasının, SS teşkilâtından esinlenerek, faşist tipte özel silâhlı müfrezeler kurması, bu mekanizmanın asalak niteliğini açıkça dile getiriyor. Çeşitli emperyalist devletlerde gizli silâh stoklarının meydana getirilmesi, «kara komandolar»ın kurulması ile ilgili havadisler, bize faşist kanserinin geleneksel şeklini hatırlatıyor. Bazı Amerikan yazarlarının eserlerinde (örneğin «Mayısta Yedi Gün» adlı kitapta) Amerikada yapılacak faşist hükümet darbelerinde en büyük rolün bu yarı-askeri birliklere düşeceğini söylemeleri, bize tehlikenin büyüklüğünü gösteriyor.

Emperyalizmin kalesinde aşırı sağcı eğilim ve hareketler

Amerikada aşırı sağcılık, aşırı gericilik tehlikesi, son Cumhurbaşkanı seçimlerinde kesinlikle belirdi. A. Forster ve B. Epstein gibi Amerikan araştırmacıların çıkarttığı sonuçlara göre, 1960 yıllarında Amerikan seçmenlerinin % 20'si aşırı sağcılara sempati duyuyordu; % 25–30'u – bilinçle değilse de – sağcılara karşı idi; % 50–55'i ise tereddüt geçiren merkez güçlerini teşkil ediyordu. Bu merkezi kazanmak için yürütülen mücadele, ideolojik akımlarda ve toplumsal güçlerde bir tabakalaşmaya yol açıyor. Yukarıda adları geçen, ve komünist görüşlere karşı oldukları halde, eserlerine «Sağdaki Tehlike» adını veren yazarlar, bu büyük tehditin üzerinde duruyorlar. Trotski'nin eski hayranlarından Burnhain adında biri ise, bam-

başka bir görüşe varmıştır. Ona göre liberaller «... düşmanı daima sağda ararlar, oysa gerçekte bizi – hattâ hayatımızı – tehdit eden en büyük tehlikeler soldan gelir.» İngiliz İşçi Partisinin bir şahsiyeti, bu gibi görüşleri incelerken şu noktayı belirtmektedir: «1920 yıllarında Almanya'da liberallere karşı yürütülen savaşla, 1960 yıllarında Amerika'da yürütülen savaş arasında korkunç bir benzerlik görülmektedir.»

Amerika'da 1964 Cumhurbaşkanı seçimlerinde sağcı güçler Cumhuriyetçi Partinin yönetici çevrelerini ele geçirmiş, bu başarılarını San Francisco Kongresinde açıkça belirtmişlerdi. Radikal görüşlerden uzak *New-York Herald Tribune* gazetesi, bu havadisi «Hitlercilerin zaferi» başlığı ile vermişti. Batının birçok burjuva şahsiyeti, birçok burjuva gazetesi, «Goldwater'cilik bir çeşit neo-faşizmdir» gerçeğini, – bu gerçeği çeşitli şekillerde yorumlayarak – kabul ediyordu.

Barry Goldwater'ın demagojik, karışık, çelişme dolu yazı ve beyanatları, orta tabakaların bir kesimini aşırı güçlere kazandırdığı için tehlikeli olmuştur. Gazeteci Keynes Russel'in, *New-York Times* gazetesinde belirttiği gibi, bu orta tabakalar «geçmişin hasreti»ni çekiyor; büyük şehir iş adamlarına, büyük sendikalara, büyük iş çevrelerine, ülkenin doğusunda hüküm süren ahlâksızlığa, «kolektivizm»e, «Doğu sahilindeki paranın egemenliğine» karşı yapılan sözde – saldırılara aynen inanıyor, Batıda yerleşen ilk çiftçilerin, küçük şehirlerde yaşayan halkın temiz ahlâk ve törelerinin canlanacağını sanıyorlardı.

Seçim döneminde, Amerikan büyük sermayesini yöneten çevreler, ilkin aşırı sağcılarının gücünü denediler. John Kennedy'nin «radikal» politikasından vazgeçen Amerikan yönetici çevreleri, aşırı sağcı teşkilâtların imkânlarını denedikten sonra, nihayet L. Johnson'un adaylığını desteklediler. Johnson ise, Kennedy'nin politikası («büyük toplum» doktrini)nda ufak tefek değişiklikler yaparak, tehlikeli ölçülere varan sağa kayma eğilimini gizlemeye çalışıyor. Goldwater'cılık zafere ulaşamadı, ama bu akımın varlığı bile, aşırı sağcılığın ne kadar büyük bir tehlike haline geldiğini açıkça belirtmiştir. Bu bakımdan, Amerikan toplumundaki bütün demokratik ve ilerici güçler için, «gericilerin ikinci saldırısı» hâlâ çok büyük bir tehlike teşkil ediyor. Bu tehlike azalacağına büsbütün artmaktadır.

Amerika'da neo-faşist tohumlar, ırkçı ortamda kolayca yetişiyor. Bugün Güney-Afrika'da hüküm süren faşizm de bu cinstendir.

Sağcı basının 1 numaralı gazetecisi, Joseph Alsop, 1966 temmuzunda, ırkçılık meselesinden büyük bir buhranın çıkabileceğini söylüyordu. Alsop bu buhranın sorumluluğunu, karaderililerin insan ve vatandaş haklarını elde etmek için yürüttükleri savaşa yüklemeye çalışıyordu. Ama bu yorumdan bir ay sonra ancak, patlak veren feci olaylar, ırkçılıktan doğan buhranın gerçek nedenlerini açıkça belirtti. Üstelik bu olaylar, tutucu Güneyde veya Batıda değil; gelenekleri gereğince, «liberal» eğilimli, sanayileşmiş Kuzeyde meydana geldi. Son yıllarda on iki milyon karaderili Kuzey bölgesine göçetmek zorunda kalmıştır. Tekelci işletmelerde insafsızca

sömürülen, iş bulamayan, toplumsal ayırımı tabi tutulan bu karaderili emekçiler, esenliğe aykırı getto'larda toplu halde yaşamak zorunda bırakılıyor, çok eski oma kiralari alabildiğine yüksek evlerde oturuyor.

Bu yıl Ağustos ayında Şikago'lu karaderililer, beyazların oturduğu kibar mahallelerde gösteriler düzenleyip konu ve mahalle konusunda gözetilen ayırımı protesto ettiler, iki ırkı ayıran sıkı sınırların kaldırılmasını, her vatandaşa dilediği yerde oturma özgürlüğünün tanınmasını istediler. Sağcı güçler, «karaderililer büyük bir tehlike haline geldi» lâfıyla ortalığı telâşa verdiler, geniş bir propaganda kampanyasına giriştiler. Bu patırdıya aldanan bazı beyazlar – özellikle gençler – karaderililere soldırmaya, «beyaz devrim», «beyazların üstünlüğünü sağlıyalım» parolarıyla gösteriler düzenlemeye başladılar. Hattâ bu gösterilerde simge olarak gomalı haç kullandılar. Amerikan burjuva basınının bile belirttiği gibi «yıllardan beri ilk defa orta tabakalara mensup, oldukça kalabalık bir vatandaş kütlesi nazi ırkçı görüşlerini benimsemişlerdir.»

Amerikan nazi Partisi Şikago'da büyük bir faaliyet sarfetmektedir.

Bu partinin lideri, John Rockwell, faşistlere özgü demagoji, nefret ve düşmalık yollarına başvurdu. «Zenginler karaderililerle burun buruna yaşamak zorunda kalmadıkları için onları sever» iddiasında bulunuyordu. Hattâ bulundukları kötü şartlardan karaderililerin sorumlu olduğunu söylüyordu: «Zenciye bu hale getiren oturduğu izbe değil, zencidir normal evi bu hale getiren.» Bu iddialara bir de yahudi düşmanlığını ve komünizm aleyhtarlığını da katıyordu: «İrkların karışması için kullanılan sermayeyi Yahudiler sağlar... İrkların karışmasından sorumlu olanlar komünistlerdir.» Son zamanlarda bu akımların önderleri başlıca güçlerini birleştiriyorlar: Ağustos 1966'da Barry Goldwater'in yönetimi altında toplanan dört büyük gerici örgüt bir hareket birliği anlaşması imzaladı.

Komünist Partisinin yayınladığı yeni program tasarısında, Amerikan komünistleri, ülkedeki durumu inceledikten sonra, endişe verici bir sonuca varmaktadırlar: Bugün Amerikan demokrasisi büyük bir buhran geçirmektedir. Bu buhran, «Amerikan stili» bir faşizm kurmaya çalışan aşırı güçlerin faaliyetlerinde görülen büyük artışla dile gelmektedir.

Tekellere karşı bütün ilerici güçleri bir araya getirecek geniş bir cephe kurulmalıdır

Büyük sermayenin egemenliğini ve keyfi davranışlarını ilkin sınırlandırmak, ardından da yok edebilmek için, işçi sınıfının siyasi örgütleri – ve özellikle komünist partileri –, ülke içinde bütün vatansever ve demokrat güçler arasında geniş ittifakların kurulmasını tavsiye ediyorlar.

1960 komünist ve işçi partileri Konferansı Bildirisinde şu satırlar yer almaktadır: «Tekelci egemenliğin yok edilmesi, işçi sınıfı, köylü tabakaları, aydınlar, şehir küçük ve orta burjuvazisi için hayati bir önem taşımaktadır.

Bugün bütün bu güçlerin birleşmesini sağlayabilecek şartlar, meydana gelmektedir.

Komünistlerin kanaatine göre, bu birlik; barışın, milli bağımsızlığın ve demokrasinin korunması ve geliştirilmesi, en önemli sanayi kollarının mil-lileştirilmesi, daha demokratik yollarla yönetilmesi, bütün iktisadın, halkın ihtiyaçlarını sağlayacak barışçı amaçlara kullanılması, köklü toprak reform-larının uygulanması uğruna, emekçilerin yaşama şartlarını yükseltmek, köylülerin, şehir orta ve küçük burjuvazisinin çıkarlarını tekellerin keyfi kudretine karşı korumak üzere yürütülen savaş temeline dayanmalıdır.»

Komünistler, proletaryanın sınıf müttefiği olan tabakaların kararsız niteliğini büyük bir dikkatle incelemekle kalmıyor; iktisadi, sosyolojik ve ideolojik alanlarda bu kararsızlığın özünü de inceliyor, gereken sonuçları çıkarıyorlar.

Batıdaki komünist partilerin büyük çoğunluğu, iktisadi sorunları ve ikti-sadi örgütleri çok büyük bir dikkatle inceliyorlar. Çünkü bunlar çeşitli halk tabakalarının tekellere karşı ve demokrasi uğruna yürüttüğü ortak savaşın en hassas noktalarını teşkil ediyor. Başlıca halk tabakalarının ve partilerin yürüttüğü ortak hareketlerde, demokratik özgürlüklerin, demokratik kuruluşların korunması ve geliştirilmesi günden güne önemi artan bir yer tutmaktadır.

Mayıs 1966'da toplanan Batı Avrupa Komünist Partileri Konferansı, yayınladığı Bildiride şu noktaları belirtiyordu: «Çeşitli ülkelerde, çeşitli toplumsal ve siyasal savaşların yürütülmesi, tekellere cephe alan toplumsal tabakalarıyla işçi sınıfını bir araya getirecek geniş bir kitle hare-ketinin kurulmasına elverişli olanaklara yol açıyor. Konferansın kanaa-tına göre, bu birlik, tekellerin iktisadi ve siyasi egemenliğini sınırlandırmak için gereken reformları gerçekleştirmek, kamu hayatında gerçek bir demokrasiye varmak, sosyalizm yolunu açmak üzere bir kat daha geniş-letilmelidir.»

XX-ncı yüzyılın ilk yarısında geçirilen acı tecrübeler, gelişmiş kapitalist ülkelerin çoğunda, orta tabakalardaki büyük kitlelere, şu gerçeği göster-miştir: Başlıca toplumsal sorunların demokratik çözümü, bu unsurlar için hayati bir önem taşımaktadır. Bu tabakaların ilerici toplumsal potansyeli sadece artmadı, bazı ülkelerde daha büyük bir kesinlikle belirdi. Bu da, daha çok, proletarya ile kurdukları sıkı bağların ve yürüttükleri hareket birliğinin sonucudur.

Bununla beraber, bazı Batı ülkelerinde hangi kılığa girerse girsinler aşırı sağcı güçlerin işçi sınıfının ve bütün emekçilerin elde ettiği önemli sonuçları artık tehlikeye sokamayacağını sanmak, büyük bir hata olur. «Artık o günler bir daha dönmez» diye durumu umursamamak yanlıştır. Faşizmi yeni şekillerle hortlatmaya çalışan plânların başarısızlığa uğra-ması; tekeli burjuvaziden gelen harp tehlikesinin durdurulması için, en büyük iç garanti, emekçi sınıf ve tabakalarının hareket birliği ve beraber-liğidir.

Özgürlüğün ve egemenliğin korunması

Sikhé Camara

Afrika üç yız yıl boyunca insan oğlunun en ağır hareketlerini görmüş, ve iki yüz milyon evlâdi acı kölelik düzenine kurban gitmiştir. Afrika bu olağanüstü felâketin etkisini çok derin, etine kemiğine kadar duymuştur. Fakat tarihinin bu devresi daha tam olarak sona ermeden, sömürgeleşme felâketi başladı. Karanlık şöretli Berlin konferansından sonra, Afrika bir ganimet gibi parçalandı. Bunu yapanlar yalnız kuvvetlerine, sermayelerine ve esas gayesi küstahca açıklanan dini misyonlarına güveniyorlardı.

Babalarımız ve bizim kuşak, insanı aşağılaştıran ve örgütlenmiş olan bu sistemin kurbanları olmuşlardır. Kuvvetli ayaklanmalar ve kurulan sistemin dağılması korkusu, halkın dayanılmaz baskısı karşısında, sömürgeciler, kapıları aralamak zorunda kalmışlardır. Fakat kurdukları yapının yarısını, egoist çıkarlarını korumak için bütün tedbirleri de almışlardır.

Afrika halklarının cehennemi «faşist idaresi» daha sona ermiş değildir. Bu gün hâlâ, halklarını başka taraflara sürenler, sosyal yapısını dağıtanlar, topraklarını işgal edenler, bir sözle, Afrikayı sistemli bir şekilde yıkmak isteyenler, aynı adımlar, daha üstü kapalı ve aldatıcı fakat daha tehlikeli şekillerle, bundan evvel yapılanları yenilemeye, tekrarlamaya hazırlanıyorlar. Somürgecilikten kurtulma devrinde, etkisi daha garantili, endirekt egemenlik kurma gibi akıllıca bulunan formül, yeni-sömürgeciliktir.

İşimiz tekrar dünkü efendi ile. Bu efendi bu gün yine kuvvetlidir, ve sermayesini kıymetlendirme işinde yine efendidir. Bu efendi, dünden bu güne namuslu iş arkadaşı olamaz. Çünkü, sermayesinin, insanlarda haysiyet duygusunu yıkarak, onların irade ve bilincini yok etme ve tahammül edilmez egemenliğini sürdürme işinde kuvvetli bir silâh olduğunu bilir.

Yabancı egemenliğinin cinsi, süresi, şekli ne olursa olsun, doğrudan doğruya veya dolayısıyla olsun, her zaman aynı sistem üzerine oturtulmuştur: Evvela zihinleri zehirlemek, bilinci ve iradeyi bertaraf etmek,

şerefini, özgürlüğünü korumak savaşını imkânsız hale getirmek için daha sonra, insandaki aktif kuvvetleri yıkmak.

Bir halkın başka bir halk tarafından hakimiyet altına alınmasında sosyal ilişkilerde efendi köle münasebetleri doğmaktadır. Bu ayarsızlık sonucunda, hukukun yerini kuvvet alıyor. Kültür, yani, metropolün medeniyeti, dini, eğitim sistemi, bütün şekilleri ile bazan zorla dayatılır. Maksat sömürgeciler yararına, düşünce şeklinin daha doğrusu, ezilen halkın zihnîyetinin felsefi temellerini atmaktır.

Bir yandan hâkim devlet mekanizması, kitab, okul, kilise, moral hattâ felsefe eğitimi ile, yazılı ve sözlü basınla, medeniyetin önceliğini doğrulamak ve onun kıymetine inandırmak için seferber edilir. Öteyandan hâkimiyet altına alınan halkın, medeniyetinin yetersizliği, hattâ kültürünün ve geleneklerinin yokluğu isbat için hâkim devlet imkânları harekete getirilir.

Bu durum hemen ortadan kaldırılamıyacaktır. Bu durum ancak, sefalet, zindan, kan ve ölüm bahasına politik bağımsızlık elde edildikten ve ekonomik bağımsızlık gerçekleştikten sonra, cesur, devamlı ve derinlemesine bir çalışma sonunda ancak bu zihniyet değiştirilebilecektir.

Barışçı yollarla yahut sık sık olduğu gibi, sert çatışmalar sonunda bağımsızlık elde edildikten sonra, mesele bütünü ile kalıyor. Çünkü, eski sömürgeci, akademik söylevlerde geçmiş devreyi utanmadan, «kardeşce ve tarihi bir iş birliği» devresi, geleceği de «ortaklık» yahut da metropolün üstünlüğüne dayanan «dil ailesi» diye nitelediği halde, gönül rızası ile çekip gitmiyor.

Politik bağımsızlığımızı elde ettikten sonra, bütün gücümüzle bu hastalık bu zehirli akıma karşı savaşmalıyız. Çünkü şimdi söz konusu olan yeni Afrika milletlerini, yabancılar tarafından değil, bizim tarafımızdan düşünülmüş, kararlaştırılmış ve gerçekleştirilmiş sosyal ve ekonomik yapılarla kurmaktır. Bu kuruluş, halka bağlı bir şekilde hizmet eden bizler tarafından halk yararına olacaktır. Çünkü halk bize tam olarak güvendiğini göstermiştir.

İşte soru da burdadır: Saldırgan ekonomik ve askeri hegemonyaya karşı savaşmak, etkili bir şekilde sömürge devrinin en tehlikeli kalıntılarını, yani halkımızın hâlâ kurban olduğu kültürel köleleştirme ve zihinleri zehirlemeye karşı savaşmak için ne gibi silâhlar kullanmak meselesi. Kolaylıkları eşit olmayan iki yol var önümüzde.

Birinci yol şudur: Eski sömürge idaresinin yerine yerli bir idareci kadro geçirmek, bir kararname ile bağımsızlığı, bayrağı, milli marşı elde etmek, metropol bayramlarını, kendi öz bayramları gibi kutlamaya ve yıl dönümlerinde eskiden olduğu gibi sömürge idaresinin, Fransız birliğinin iyiliklerini övmek durumunda olmak. Hiç bir şey değişmeyecek, ne rejim ne de 1789 Fransız burjuva devrimi, ve XIX, yüz yıl Avrupadaki «liberal» milletlerin ideolojisine göre kurulu politik yapı. Gerçekte burada eski efendinin politik geleneklerinin basit tam bir el değiştirmesi var. Ve klâsik demok-

rasi büyük ölçüde politik olarak kalmaktadır. Görünüşte halkın legal temsilini ve yine görünüşte kamu özgürlüklerini kullanmasını sağlamak yeter. Tek yenilik bazan tek bir partinin kurulmasıdır. Bu parti bazan bir kararname, bazan kanunla, bazan anayasa ile, bazan da bir kongresinin kararı ile kurulur. Fakat bu gibi bir müessesyin ilk bakışta halk yığınlarına dayanmadığı derhal görülebilir.

Ekonomik alanda tabii hiç bir değişiklik yok. Alt yapı aynı şekilde kalmaktadır. Burjuvazi renk değiştirdi. Beyazdı. Siyah oldu. Daha bilinciz olduğu kadar daha da küstah, daha insafsız olduğu kadar daha istekli, karakteri insanın insanı sömürmesidir. Halkın değil bir grup insanın hegemonyası. Kârın hâkimiyeti. Kişisel çıkarların milli menfaatlara üstün tutulması. Yurttaşlar arasındaki eşitsizliğin en son haddine ulaşması. Tek sözle, bir şahsın diktaturası ya da oligarşinin elinde bir iktidar.

Böyle bir durum, egemen durumda devam eden metropol belirli askeri anlaşmalar olmadan tutunamaz. İhtiyaç halinde kullanılmak üzere askeri üsler, yabancı sermayenin içerde tutulması hattâ daha da artırılması, kendi özel kültüründen yoksun bırakılmış halkın bilinç ve iradesini bertaraf etmek hedefini güden yabancı ideolojinin getirilmesi. Okul ve üniversite öğrenimlerinin konuları eski işgalcinin dayattığıdır. Böylece eğitim ve gerçek kültür boş laflar durumuna düşmüştür.

Bunlar efendinin dayattığı şartlardır. Kendisine satılmış grup bunları damla damla verilen menfaatler karşılığında kabullenir. Böyle bir grup, sömürgecinin politikasını bilinçli bir şekilde yürüttüğü güne kadar devam eder. Uygunsuz iş görüldüğünde bu grup daha sadık daha satılmış başka bir grup yararına feda edilir.

Şunu hatırlatmak gerek: Zenci burjuvazi, bu yolu teslimiyeti, kolaylığı seçer. Bu yoldan derhal elde edilebilen çıkar, egoistçe avantajlar elde eder. Ve bu avantajlar, şeref ve onuru bir yana bırakanlar için kolaylıkla elde edilir. Fakat kendini topluma verenler için böyle bir şey kabul edilemez.

İkinci yol, sömürgeciğe karşı mukavemetten doğan savaşın ve halk zaferinin kabul ettirdiği yoldur. Bu, böyle şekilde kurtulan memleket ve halklara ekonomik ve sosyal büyük başarılar sağlamak imkanını vermektedir.

Sosyal devrim fikri böylece, yurdun tavizsiz savunması fikri ile birleşmiş oluyor.

Şüphe yok ki Gine Cumhuriyetinde sosyal ve milli devrim bir gerçektir. Çünkü, hattâ bozan «sosyalist» hattâ «Afrika tipi sosyalizm» uygulamaya koyulan memleketlerle, ve şeklen bağımsızlığa kavuşan başka bir çok memleketlere kıyasla Ginede, çekinmeden, kompromilere varmadan, şaşmaz bir anti-empyrialist ve sömürgeciğe karşı savaş yürütülmektedir.

Gine Cumhuriyeti 1958'de Farnsız «topluluğuna» katılmayı reddetti. Görünüşte Afrikalı olup da esasta Fransız etkisini ve Afrikada millet-

lerarası kapitalizminin hegemonyasını devam ettirmek gayesini güden peyk kuruluşlara girmeyi de reddetti.

Paklara katılmama politikası izleyen Gine Cumhuriyeti, bağımsızlığına kavuştuğundan beri, Afrika birliğinin heyecanlı bir teşkilatçısı olmuştur.

Fakat Ginenin cesaretle attığı adımlar karşısında hayret edenler ve her defasında onun yarını için endişe duyanlar, onun şaşmaz bir şekilde halkçı ve demokratik olan rejiminin yapısını tanımak zorundadırlar. Halkımızın kuvveti, onun Gine Demokrat Partisi etrafında sıkıca birleşmesindedir. Bu parti saflarında, tarihsel zorunluklar ve milli kurtuluş savaşı sebebi ile, halkın emekçi yığınları, toprak emekçileri, köy ve şehir emekçileri, sanaatkârlar, memurlar, fabrika emekçileri, küçük tüccarlar, gezginci satıcılar ve aydınlar toplanmışlardır. Başkan Seku Ture *Gine denemesi ve Afrika birliği* kitabında şunları yazıyor:

«Gine Demokrat Partisi kelimeye Avrupada verilen anlama göre bir parti değildir. Biz bunu böyle istedik. Bu, geniş bir Afrika kurtuluş hareketidir. Gayesi de sömürgeciliğe karşı ve ilerlemeden yana olan bütün iyi niyet sahibi Afrikalıları bir araya toplamaktır. Böylece, ekici, tüccar, ulaştırıcı ve memurları, müslümanlar, katolikler, protestanlar ve «dinsizler» onun programını kabul etmekle, parti saflarında kendi yerlerini bulurlar.»

Gine Demokrat Partisi yıllar boyunca kurulmuş ve özgürlük hareketi boyunca emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı savaştan geniş yığınların milli cephesi haline gelmiştir. Bu cephe içinde cesur gıpta edilmeye değer bir kuşak yetişmiştir.

Gine Demokrat Partisi bir yığın partisidir. Gayesi halkın savaş silâhının daha kuvvetli, daha kesici daha delici, dolayısıyla daha etkili olmasıdır. Bunun için bu parti içinde kimse bir imtiyaz iddiasında bulunamaz. Var olan yalnız ödev ve sorumluluk yüküdür. Bu da demokratik santralizm prensiplerine saygı çerçevesi içinde, ona bir öncülük rolü vermektedir.

Partinin bütün sorumluları militanlar tarafından doğrudan doğruya seçilirler. Programı ve gine halkını ve memleketi ilgilendiren bütün önemli meseleler demokratik bir şekilde münakaşa edilmektedir. Düzen ve otorite yaratan bu temel kaydelere ilave olarak, militanlar ve idareciler tarafından kabul edilen disiplini, tenkide ve kendi kendini tenkide saygı ve milli yönetim organları için kabul edilen münakaşa edilmemesi otoriteyi de eklemek gerek.

Bu öyle bir halk «diktatürası»dır ki, halk tarafından yaratılmıştır. Ve eskiden yaratılmış insanın düşünce ve enerjisini kurtarır.

Bu da insanın ve halkın sömürgeci etkisinden kurtulmasına imkân verdiği gibi, memurlar, sendikacı, aydın, köylü, işçi, kadın ve gençlerin değişmesine, onların yeni Gine toplumuna hizmete hazır duruma gelmesine de yardım eder.

Gine Demokrat Partisi, milli ekonomiye ve bağımsızlığa bir temel yaratmak üzere, politik bağımsızlığı kuvvetlendirecek bir sıra ekonomik

ve sosyal alanlarda bir sıra tedbir almış ve reformlar başarmıştır. Dış ticaret için bir devlet tekeli. Bağımsız bir para sistemi. Elektrik şirketlerinin, ulşatırmanın, taşınmaz mallar şirketlerinin, yabancı bankaların, sigorta şirketlerinin, elmas şirketlerinin ve altun imtiyazlarının millileştirilmesi. Gine Cumhuriyet Bankası adı ile bir devlet bankasının yaratılması.

Tarım alanında ise, Gine Demokrat Partisinin VI. kongresinin kararlarına uyularak, 1963'ten beri, köylü üretim kooperatifler sistemi kurulmuş ve teşvik edilmiştir. Bununla beraber, devlet fidan çiftlikleri, ve bazı tarım modernleştirme müesseseleri kurmak gibi daha başka teşebbüslere de girişilmiştir.

İhtiyaç maddelerinin dağıtımını, şehir ve köy halklarının isteklerini karşılamak maksadıyla 1962 ve 1963 yıllarında ticareti liberalleştirme tedbirleri, aç gözlü bir ticaret burjuvazisinin meydana gelmesine sebep oldu. Bencil ve gerici olan bu burjuvazi, halkın özgürlüğünü, yani legal bir şekilde politik iktidarı kendi çıkarları için elde etmekten başka bir şey düşünmemektedir. Bu burjuvazi gıda maddeleri ve mal kaçakçılığına başladı. Etkisini kuvvetlendirmek yolunda kabul edilemeyecek bir küstahlıkla harekete geçti. Görünüşteki bazı başarılarından cesaret alan «yeni sınıf» son bir hamle ile parti ve devlet mekanizmalarını ele geçirmeye kalkıştı. Sabırları taşıran bu hareket, insan kaybına sebep oldu. Çünkü halk sert bir tepki gösterdi. 8 Kasım 1964 tarihli 12 noktalık halkçı kadro kanununun ve bu programın uygulanmasını sağlamak maksadıyla yayınlanan kararnamelerin başka bir maksad ve hedefi yoktu.

Kanun hükümlerinde şunlar vardı: Gine parası üzerinde hile ve mal kaçakçılığının yasaklanması, ulusal ve bölgesel araştırma ve tesbit komisyonlarının kurulması, bu komisyonlar 1958'den bu yana ticaret adamlarının, devlet memur ve ajanlarının, politika sorumlularının elde ettikleri malları tesbit edeceklerdir. Bu komisyonların, kanun yollarından elde edildikleri isbat edilemeyen bütün taşınır ve taşınmaz mallara el koymaya yetkisi olacaktır. Alışılmış yerlerin dışında mal satmanın yasaklanması, ırkçılığın, aşiretçiliğin ve yıkıcı faaliyetin yasaklanması, dış ticaretin devletleştirilmesi ve tüccar sayısının kesin bir şekilde sınırlandırılması ve ödeme kabiliyeti olduğu yönde garanti verebilenlere kabiliyeti ve ahlaki olanlara bu hakkın tanınması şeklinde ticarete reform, mesken işlerinin düzenlenmesi ve kiralarn kontrolü, hükümet ve idare mekanizması üyelerine her türlü kârlı işlerin yasaklanması. Gine Demokrat Partisi de önemli bir reforma tabi tutuldu. İşletmeler, üretim birimleri idare servisleri seviyesinde örgütler kuruldu ve parti memurları sayıları esaslı bir şekilde azaltıldı. Mesele her alanda millet düşmanlarını vurmak ve daha sonra herkesin yerini bulmasını sağlamaktır.

Fakat kısa zamanda kavgaya derinlemsine girişildiği görüldü. Çünkü bu defa parti millet düşmanı bazı Ginelilerin bencil çıkarlarına el koymuştu. Bu elemanlar, milli güvenliğimize karşı emperyalistlerle iş/birliği yaparak çabuk ve çok kazanmanın tadını almışlardı. 8 Kasım 1964

kanunun uygulanması başlar başlamaz, ters-devrimciler cephesi hızla kuruldu. Bu dafa kendilerinden emin ve gurulu idiler, zira milletlerarası finans çevrelerinden milyonlar alıyorlardı. Çünkü, bütün memnun olmayanları birleştirdiklerini zannediyorlardı: Tüccarları, ırkçıları, yapı sahiplerini ve bilinçten yoksun memurları, devrimci tedbirler sonunda kendilerini açığa vurmuş, vurmamış Partinin bütün düşmanlarını.

Daha bir yıl geçmeden daha yaman ve daha saldırgan bir düşmanın ortaya çıktığını gördük. Gine Demokrat Partisi ulusal yönetimin ve bütün Gine halkının uyanıklığı, komplocuları bir tuzağa kısırmayı ve onların emperyalist efendilerini tutmayı başardı.

Fakat memleketi yönetmek gibi zor ve şerefli bir ödev yüklenen Demokrat Parti, elde ettiği gerçek başarılarla yetinemezdi. Zira, her gerçek başarı süresiz bir gelişme zorunluğu istemektedir. Çünkü devrimin bütün sosyal tabakaları memnun bırakmasına imkân yoktur. Zira, devrim sosyal bir gelişme ihtiyacına cevap verirken, bir insan zümresinin imtiyaz ve çekarlarını kuvvetle sarsıyor. Bunlar ters-devrimci olarak meydana çıkıyor. Bu sefer onlara karşı gine devrimci rejimini savunmak için her defasında temelli ve koruyucu tedbirler almak zorunluğu kendini gösteriyor.

Milletlerarası kapitalizm, kendilerine boyun eğmeyen, aksine halkçı ve demokratik kuvvetler yapısı ile kendilerine karşı duran Afrika rejimlerine iyi gözle bakmaz. Afrikada bir çok ters-devrimci, beyaz hükümet devirmelerini tertipler, teşvik eder ve silâhlendirir. (Bu politikanın son kurbanı kardeş Gana halkı oldu. Ganada emperyalistler ve uşakları, Halk Birlik Partisinin devrimci rejimini bir hükümet darbesiyle devirdiler ve emperyalistlere bağlı bir askeri diktatura kurdular.)

Emperyalizm, Ginede de bir çok defalar, Gine halkının kurduğu rejimi devirmek için komplolar hazırlamıştır. Hattâ bu gün bile du denemelerine devam etmektedir.

Bu sebebledir ki, Gine zengin tarihinden ve sekiz yıllık bağımsızlıktan ders alan Gine Demokrat Partisi, 1966 yılı içinde de gine politik rejimini kuvvetlendirmek için devrimci tedbirler almıştır.

Üzerinde durulacak önemli olaylar bu konuda, Devrim Ulasal Konseyinin 1966'daki birinci toplantısında, Gine Demokrat Partisi genel sekreteri Ahmed Seku Ture yoldaşın açılış ve kapanış söylevleriyle, Labe toplantısının kapanışında kabul edilen genel karar suretidir. Biz burada gerçekten de Gine Cumhuriyetinin devrimini her gün daha etkili bir şekilde savunmak için konkre tedbirlerin alındığını görüyoruz. Tedbirler şunlardır: Medeni servisler birlikleri ve halk milisleri örgütü kurmak. Dışarıdan gelececek hükümet devirmeleri teşebbüslerini ezmek maksadıyla hudut birliklerini kuvvetlendirmek. Zira Ginenin savunması bütün halka düşmektedir. Böylece, Gine Demokrat Partisi tarafında yönetilen devrimci eylemi içine alınan halk ordusuyla, her komitenin, her seksiyonun, her federasyonun, her köyün her mahallenin her kentin başta gelen ödevi,

milli varlığımızı savunmaktır. Bunun için, elden geldiği kadar hızla şu tedbirleri almak gerek:

- 1) halkı kendi savunması için örgütlemek,
- 2) ona bu maksadı sağlamak üzere gereken araçları vermek,
- 3) gereği zaman kendi kendini savunma refleksinin işleyebilmesi için halkın askeri eğitimini sağlamak.

Bilindiği gibi Ginede ordu toplum dışında bir varlık değildir. Bunun için ordu halkın ve Gine Cumhuriyetinin ve kurumlarının geleceği için bir kararsızlık noktası değildir. Gine Demokrat Partisi ordunun moralinin ve savaş gücünün yükselmesi için her gayreti göstermektedir. Sonuncu olmayacak olan bu tedbirler, Gana hükümet devirmesinden alınan derslerden sonra bu gün, Gine Cumhuriyetinde ters-devrimi ve milletlerarası emperyalizmi yenmek ve gömmek için bir zorunluk haline gelmişlerdir.

Bizler, cumhuriyetimizin devrimimizin savunmasını zaferle başaracağı-mızdan eminiz.

Gine Cumhuriyetinin halkının ve Partisinin, değişik yönlerini gösteren bu hatlar Ginedeki gerçekleri daha iyi anlamaya yarayabilir. Ginenin ulusal ve sosyal devriminin gelişme denemeleri, duraklamalara ve yenilgilere rağmen ilerlemektedir. Bu devrim, Ginenin izlediği yolun kapitalist olmayan yol olduğunu göstermektedir. Biz kapitalizme, onun insanı köleleştiren sistemine hayır dedik, başkan Seku Turenin belirttiği gibi:

«Dikkatimizi çeken, bu dikkati ve seferberliğimizi haklı çıkaran, savaşımızı canlandıran nokta, halkımızın moral ve maddi iyiliğidir. Yolumuz kapitalist olmayan bir yoldur. Bu, böyle olarak da kalacaktır. Çünkü bu, toplumun menfaatlerini korumakla beraber, her ferdi de, insanın insan tarafından sömürülmesinin nitelediği haksızlıktan kurtarır. Biz dünya toplumu sosyalizasyonunun kaçınılmaz olduğunu burada şüpheye yer bırakmayacak şekilde doğrularız. Bizim denememiz, köylü gerçeğinden hareket ederek sosyalist gelişmeyi sağlamak gibi yeni bir denemedir.»

Gine denemesi bize, bazı Afrika memleketlerinde politik, ekonomik ve sosyal örgütün tipini nitelemek imkânını vermektedir. Bu tipe biz kapitalist olmayan demokrasi adını vermeyi teklif ediyoruz.

Bu yeni yapıda anayasa, kamu özgürlüklerini dokunulmaz hale getirir: Kanun karşısında eşitlik. Bilinç, konuşma ve basın özgürlüğü. Toplantı özgürlüğü. Gizli genel seçim özgürlüğü. Fakat halkçı bir diktatürde, bu özgürlükler toplum menfaatleri ile sınırlanmışlardır. Bundan ötürü bu özgürlükler, ulusal menfaatlere karşı bir yön alan memleketler anayasalarında olduğundan başka bir anlamları vardır. Burada, demokrasi, özgürlükleri, halkın kontrolüne teslim etmektedir. Halk kamu hayatına

yalnız seçimlerle değil, delege kontrolleri, komisyonlara, toplantı ve meclislere direkt olarak girmekle katılır.

Kapitalist olmayan demokrasilerin anayasalarında bu politik haklardan başka, sosyal haklar ve ödevler de vardır: Çalışma hakkı ve onun ikiz kardeşi çalışma ödevi, dinlenme hakkı, öğrenim ve eğitim hakkı. (Bunun ilerici ve demokratik bir anlayışta olması gerekir.) Geçmişte bozulan dengeyi yeniden kurmak için, yeni rejim, yoksul tabakalara ve ilk plânda emekçi yığınlarına imtiyazlar tanımak zorundadır.

Şu gerçek isbat edilmiştir: Böyle bir yapının oturacağı temelleri bulabilmek, ve her alanda sürekli bir gelişme sağlayabilmek için, tek bir partinin varlığı gerekmektedir. Bu tek parti, emperyalistleri ve onların yerli ortaklarını yenmek için birleşmenin bir sonucu olmalıdır. Yani, bu partinin varlığı için, milli birliğin gerçekleşmiş olması şarttır.

Gerçekten de bizim yeni sistemimizde, birbirine karşı olan partilerin çokluğu gereksizvezararlıdır. Çünkü tropikal Afrikanın hemen de her tarafında sosyal sınıfların ayrılığı kesin bir etken değildir. Memleketlerimiz de bütün tabakalar sömürgecilik devrinde aynı şartlar altında kalmış ve aynı şiddetle aynı sert şartları, aynı hakaret ve aşağılamaları ve aynı haksızlıkları görmüştür. Bundan başka bazı sınıfların bulunduğu yerlerde onların durumu öylesine zayıftır ki, onlar arasındaki çelişmeler, kaçınılmaz çatışmalar yaratacak seviyeye ulaşmamıştır.

Etnik, bölgesel ve dinsel çatışmalar, hakemliklerini kaçınılmaz kılmak ve egemenliklerini direkt ya da endirekt yollardan yürütmek maksadıyla, sömürgeciler tarafından yaratılmış ve körüklenmiştir. Emperyalistler bir çok Afrika devletinin bağımsızlığa kavuştuktan sonra kışkırtmalarla yaratılmış iç kavgalar sonunda bir kaç ay içinde dağılacığını umut etmişlerdir.

İlgi çekici olan, Ginenin de sömürge devrinde bu gibi derin zorluklar geçirmiş olmasıdır. Milli bağımsızlıktan dört ay evvel, 1958 Haziranında, Conakryde bölgesel ve etnik temeller üzerinde şiddetli çatışmalar oldu. Fakat sekiz yıllık bağımsızlık içinde gelişme devrinde bir tek defa bile aşiretçilik, bölgesel, etnik ya da ırkçılık sebepleri ile her hangi bir çatışma olmamıştır. Çünkü Gine Demokrat Partisi, halkın politik eğilimlerini, ulusal bilinci politik birliği, yani ulusal birliği geliştirmek için hayret verici bir program gerçekleştirmektedir. Bundan sonra, kuvvetlerimizin birliği ve eylemlerimizin ahenkleşmesi tarihsel bir zorunluktur. Bunun içindir ki kapitalist olmayan demokrasimizde iktidar tektir, yani halkçıdır. Avrupa'daki liberal diye adlandırılan devletlerdeki yürütme ve adalet organları da bundan çıkmadadır. Bizim için onları ayırma gereği yoktur. Ayırım yalnız çalışma ve işleri yürütme için vardır. Bu tek organlı iktidar halktan gelmektedir. İktidar halk ve onun ulusal partisinin yüksek organlarındaki, Milet Meclisinde ve değişik bölgeler konseylerindeki temsilcileri tarafından yürütülmektedir. Halk onları seçmekle kalmıyor, onları kontrol da edebiliyor. Halk onların temsilcilik hakkını her zaman geri alabilir.

Hükümet ve meclis, anayasaya göre meclisten çıkma olsalar da gerçekte ulusal partinin temsilciliklerinden başka bir şey değildirler. Devlet başkanlığı için de aynı şey söylenebilir. Devlet başkanı çoğu zaman, partinin genel sekreteridir. Politbüro çalışmalarında da önemli bir yer alır. Parti kongresi tarafından önderliğe getirilmiştir, ve ödevi de çağımızın olaylarının ışığı altında yeni yön vermektir.

Muhalliflerimiz bizdeki seçim sistemini de tenkit etmektedirler. Seçimlerde elde edilen ezici çoğunluğu, ezici çoğunluğa yakın olan sonuçları eleştirmektedirler. Bununla beraber bu çoğunluk kolaylıkla izah edilebilir. Muhallifler varsa da, onların karşısında yeni rejimin, ateşli, inanmış, her türlü fedakârlığa hazır taraftarları vardır. Elde edilen % 85'le 99 arasındaki sonuç, lehte veya alehte oy verilen miktar seçimler sırasında değil, seçimlerden evvel belli oluyor. Siyasi partilerin, sendikaların toplantılarında kadın ve gençlik teşkilatları gibi sosyal örgütlerde mahalle, işletme, servis, bucak, şehir ve bölge teşkilatlarında adayların iyi ve kötü tarafları uzun uzun münakaşa edilir. Tamamen serbest olan tenkitler sonunda adayın adaylığı ya kabul ya da reddedilir. Bu toplantılarda tenkit öylesine serbesttir ki, bu hakkı kısıtlamaya kalkışan cezalandırılır. Adaylar hakkında bu şekilde birlik meydana geldikten sonra, seçim sandıklarındaki birlik anlaşılır. Gerçekte, bu tam birlikle, klâsik demokrasilerde ya da onların kopyalarında fark, bizde farklı sınıfların, ayrı menfaat gruplarının, meslek korporasyonlarının, etnik ve dinsel gruplaşmalarının mevcut olmamasından ileri gelmektedir.

Olayların baskısı altında, ve tarihsel olayların etkisiyle, açıkça değişik olan menfaatler, toplumun başta gelen menfaatleri gibi ortak göstergeler bulmuşlardır. Bazılarının anladığı gibi, seçim savaşı olmamasına rağmen, parlamento konuşmaları ve parti toplantıları çok canlı olur. Bu toplantılar sırasında sık sık plânın gecikmesi, veya bürokrasinin yavaşlığı ve ağır hataları ağır şekilde tenkit edilir.

Kapitalist olmayan demokrasilerde ekonominin sosyalleşmiş temel bir sektörü vardır. Bu sektöre, devlet mülkiyeti, kolektif-kooperatifler girer. Bir de özel sektör var. Bunun önemi ve konusu yerli ihtiyaçlara göre değişir.

Bütçe ve onunla ilgili meselelere gelinde, finanse işleri, memleketin ekonomisine tabi tutulmuştur.

Burada borçlanmanın yeri pek azdır. Bütçeler yalnız alınan vergilerle beslenir. İşletmeler de gelirlerinin ve kârlarının önemli bir kısmını doğrudan doğruya veya ciroları üzerinden verdikleri vergiyle bütçeye bırakırlar.

Özel gündeliği kıyasla, sosyal gündeliğe öncelik verilmiştir: Sosyal güvenlik teşkilatı sayesinde emekçilere önemli avantajlar sağlanmıştır. Bundan başka iş, dinleme, sağlık ve eğitim için gereken donatım, bir sözle, toplumun perspektifleri açısından, insanın yaşama şartlarının daha elverişli, daha güzel hale getirmek için gereken şartlar da sağlanmıştır.

Bu gibi bir sistem gelişmekte olan bir memleketin ihtiyaçlarına uygundur. Çünkü şimdi tarihsel şartların yoksul birkatığı halklar için, başta gelen, kuvvetli ve sürekli devletler yaratmak ve bu devletler sayesinde geçmişin haksızlıklarını ortadan kaldırmak ve geniş halk yığınlarına en çok sosyal adalet sağlamaktır.

Bunun içindir ki, bize göre, ulusal bağımsızlığı, politik ve ekonomik kurtuluştan sonra da birlik Afrika için en başta gelen meselelerden biri olarak kalmaktadır.

Gerçekten de halk yığınlarının baskısı altında sömürgeci devletler, Afrika memleketlerine hukuki bağımsızlık verirken, bu memleketlerin aralarındaki parçalanmalarına büyük ümitler bağlamışlardı. Sömürgeciler, eski egemenlik bölgelerini, Fransız sömürge imparatorluğunu, İngiliz sömürge imparatorluğunu, teki Afrika devletlerine karşı çıkar-makla, Afrikalılara eski metropole bağlanmanın, tarihsel ve kültürel birlik-lerinden daha üstün olduğu kanısını uyandırmak istediler.

Fakat bu karanlık hesaplar, bu makyavelce plânlar fiyasko ile sonuçlandı. Çünkü, ilk anlaşma «İngiliz» Gana ile «Fransız» Gine arasında oldu. Ve «fransız» Kamerunla «İngiliz» Kamerun tek bir federasyon kurdular.

Afrika birliği, ekonomik ve politik alanlarda önümüzde duran karışık meselelerin çözümü için en sağlam yoldur. Bu yoldan şu sonuçlara varılır: Politik bağımsızlığı kuvvetlendirmek. Yabancı askeri üsleri kaldırmak. Emperyalistlerin kendi egemenliklerini sağlamak ve bizi askeri bloklara srklemele maksadyla çevirdikleri manevraları boşa çıkarmak, Afrikada, İngiliz, Fransız, Portekiz ve Espanyol sömürgelerinde yaşayan kardeşleri-mize yardım için kuvvetlerimizi bir araya getirmek. Ve Güney Afrika, Güney Rodezya gibi ırk idareler altında yaşayan kardeşlerimize etkili bir şekilde yardım etmek.

25 Mayıs 1963'te Adis-Abebada devlet başkanlarımız Afrika Birliği Teşkilatını kurdular. Bu çok yerinde ve tarihte benzeri görülmemiş bir teşebbst.

Fakat ortak hedefler ilân etmek ortak işin yarısıdır. O hedeflere varmak çok daha zordur. İlle zıt noktalarından hareket edildiği zaman. şüphe yok ki, Afrika Birliği teşkilâtının özellikle bağı politik alanlarda müsbet müdahaleleri olmuştur.

Emperyalistlerin bir çok memleketlerdeki i gerici liğe dayanarak, Afrika Birliği Teşkilatının faaliyetini sabote etmek hareketleri olmasa idi, teşkilâtın daha önemli sonuçlar elde edeceğine şüphe yoktu.

Politik birliğin, Afrikada ekonomik birliği sağlayacağı açıktır. Afrika halklarının ayrı ayrı hareket ederek, ekonomik özgürlüklerini elde etmek-leri, modern bir sanayi kurmaları ve tarımlarını modernleştirmeleri zordur. Çünkü memleketlerimizin ğunda sermaye kıtlığı bulunduğu gibi, i

pazarları, büyük işletmeler ürünlerini tüketecek kadar geniş değildir. Birleşmeden, blok haline gelmeden, bizim ham maddelerimizi yok bahasına alan ve sanayi ürünlerini çok pahalıya satan teknik bakımdan gelişmiş kapitalist memleketlerle eşit ilişkiler kurmamıza imkân yoktur.

Bazı Afrika memleketleri geniş sanayi projelerini başarmak maksadıyla birleşmektedirler. Bu birleşmede büyük zorluklar çıkmakla beraber, bu, büyük perspektifleri olan bir teşebbüstür. Bize göre, geniş bir ekonomik birlik kurmak, – buna Afrika Ortak Pazarı demek doğru olur – her derde deva olmamakla beraber, ekonomimizin gelişmesi yolunda ileri bir adım olacaktır. Afrika bağımsız devletlerinin, elden geldiği kadar çabuk, aralarında, ortak ulaştırma şirketleri kurmaları, sanayileşmeye doğru adımlar atmaya başlamaları, başka devletlere karşı eşitlik ve karşılıklı menfaatler temeli üzerinde plânlı bir ekonomi politikası yürütmeleri arzu edilir.

Bir afrika atasözü, kavgada yumruk aranmaz der. Fakat önemli olan, karşılık vermek, darbeler indirmek, düşmanın karşı darbelerini de boşa çıkarmaktır. Ve mücadele uzun sürdüğü takdirde, ondan avantajlı çıkmak imkânsız değildir.

Savaşımız Davutla, Koliatinkine pek benzemektedir.

Bizler daha zayıfız. Zira emperyalizm Afrikaya karşı saldırısında uzun zaman her alanda bizim tarihsel gelişmemimize karşı durmuştur.

Fakat birlik hedefimize ulaştığımız, ekonomik, kültürel ve sosyal varlığını yarattığımız zaman, hiç şüphe edilmesin, emperyalizm herne şekilde olursa olsun, Afrika topraklarına bir daha ayak basamayacaktır.

Bizim genç devletlerimiz daha bir çok zorluklar içindedirler. Deneme göstermiştir ki, ekonomik ve kültürel alanlarda geri kalmışlığın kusurlarını ortadan kaldırmak için, cesaret ve kararlılıkla kapitalist olmayan yolu kabul etmek gerekmektedir. Bu yolla sömürgeciliğin kalıntıları silinecek, ve sosyalist kampın, ilerleme kampının da olumlu yardımı sayesinde ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda hızlı bir kalkınma sağlanacaktır.

Sosyalist ekonomide plân ve piyasa

Ram Belussov

Komünizmi kurarken piyasa (pazar) ve para ilişkilerini, bu ilişkilerin sağladığı imkânları, sosyalizm döneminde kazandıkları yeni öze göre, kullanmak şarttır.

SBKP Programından

Bugün Sovyetler Birliğinde gerçekleşmekte olan iktisadi reformun en önemli özelliklerinden biri şudur: Sovyetlerde merkezleştirilmiş yönetim ve plânlama; piyasadan, ticaret ve para ilişkilerinden beklenen faal rol ile bir araya getiriliyor. İşletmelerin iktisadi faaliyetini çok sıkı kaidelere tabi tutan, en önemsiz ayrıntılarla bile meşgul olan bir kontrol sistemi yerine, bu yeni reform, işletmelerin «kendi-kendini düzenlemesi»ni isteyen, esnek, daha etkili bir sistem kabul ediyor. Bu sistem sayesinde, üretim programları, bir dereceye kadar otomatik şekilde, tüketicinin ihtiyacına göre, ayarlanabiliyor. Ama öte yandan, bu «kendi-kendini düzenleme» sistemini bütünü ile sosyalist toplumun çıkarlarına uygun düşecek genel bir yönelim vermek meselesi de var. Karşımıza bir sorun çıkıyordu: Sosyalist üretimin temel sektörlerinde yönetimi sağlamak üzere ne gibi yeni yol ve yönetimler kabul edilmeliydi? İktisadın plânlaştırılmış yönetiminde pazarın rolü ne olacaktı?

İktisadi alanda Leninist bir politika uygulayan Sovyetler Birliği Komünist Partisi, eskiden beri, iktisadın merkezleştirilmiş yönetim metodundan, sosyalizmin bu büyük kolaylığından, tamamiyle faydalanmaya taraftardır. Bu prensipin bir veya birkaç yöneticinin arzusundan, kararından iferi gelmediği; üretim araçlarında toplumsal mülkiyetin objektif zorunluluğundan doğduğu için, sosyalist üretim daima plânla düzenlendi ve düzenlenmektedir.

İktisadın plânlı yönetimi, toplumsal üretimi bilinçli bir düzene sokan, objektif iktisadi kanunlara dayanarak, üretimi düzenleyen bir takım ted-

birlerle konre bir Şekil alır. Bugün mesele, plânlaştırılmış yönetim sistemi kaldırmak, yerine başka bir mekanizma oturtmak değil. Mesele, «kendi-kendini düzenleme» metotlarına da başvurarak, bu sistemi genişletmek, daha mükemmel bir hale sokmak. Bugün Sovyet iktisadının karşısına çıkan sorunlar gözönünde tutulunca, bu gelişmenin ne kadar doğru ve mantıklı olduğu hemen anlaşılır.

Her devlet plânlaması, şu iki başlıca ödevi yerine getirmelidir: Çeşitli üretim araçları arasında devamlı olarak doğru nispetler sağlamak; bu araçların en rasyonel şekilde kullanılmasını sağlamak. Bu iki ödevin de iki yönü vardır: Milli ekonomiyi bir bütün olarak ele almamıza, veya her işletmeyi ayrı olarak göz önünde tutmamıza. Ülke çapında şu veya bu endüstriler arasında, yahut tek bir endüstri alanında, tespit edilmesi gereken nispetleri, çoğunlukla, devlet, yani tek bir merkez ancak tâyin edebilir. Ama örneğin, çeşitli gündelik tüketim malları, haddeden geçirme standartları, makinelerin teknik parametresi gibi konularda ve genellikle tüketiciyi doğrudan doğruya ilgilendiren hesap ve ölçülerde, tespit edilecek nispetleri, bu malları yapan endüstriler, hattâ işletmeler tâyin edebilir.

Bugün optimal bir plânın tespitini zorlaştıran bir etken de şudur: İktisat geliştikçe, kuvvetlendikçe, üretim ve tüketim bakımından çeşit imkânları de çoğalıyor. Bu çeşitlerin en iyisini kim seçmelidir? Burada ne gibi ölçütler kullanılmalıdır?

Eskiden, üretimle ve büyük kamu işleriyle ilgili sorunların hemen hemen hepsi, tek bir merkez tarafından inceleniyor ve çözömleniyordu. Ama dünyanın en büyük orkestra şefi bile, orkestranın bütün aletlerini kullanmaya, bir senfoniye tek başına çalmaya kalkışamaz. Oysa eskiden plânlamadaki yönetici kuruluşlar çoğu zaman en önemsiz sorunların çözümüne takılarak, doğrudan doğruya üreticinin yapacağı işi üzerlerine alıyor, «orkestra şefi» olduklarını unutuyor, böylece de milli ekonomide optimal plânın tespitinde meydana çıkan en önemli sorunları ihmal etmiş oluyorlardı. İşletmelerin idaresiyle ilgili sayısız sorunları çözümlemek için idari metotlara başvurma eğilimi, sosyalist üretim sisteminde hiç de yeri olmayan bir takım çelişmelere yol açıyordu.

Bu çelişmelere son vermek için, merkezi kuruluşlara düşen ödevlerle; işletmeye düşen ödevler arasındaki sınır, kesinlikle tespit edilmelidir. Toplumsal üretimin yapısındaki başkalaşmalar, gerek endüstriye göre gerekse bölgeye göre ihtisaslaşma, en önemli bilimsel ve teknik sorunların incelenmesi ve çözömlenmesi, uzmanların, kalifiye kadroların yetiştirilmesi, devlet yedeklerinin kurulması vb. gibi sorunlarda karar, aynı prensiplere göre ve bütün milli ekonomi çapında verilmelidir. Ama bir işletmede üretim miktarının tespiti, maddi imkânlarının kullanılması, müşterilerle, malzemeyi sağlayan diğer işletmelerle rasyonel ilişkilerin kurulması gibi meseleler, doğrudan doğruya işletmeyi ilgilendirmektedir. İşletme de bu konularda emekçilerinin girişim yeteneğinden faydalananacaktır.

Böylelikle, milli ekonominin plânlı yönetiminde demokratik merkezcilik prensipleri mantıkla uygulanır, sosyalist rejimdeki üretimin düzenlenmesine iki yönlü bir nitelik kazandırır: Bir yandan merkezi yönetim, öte yandan işletme grupları ve işletmeler düzeyinde «kendi-kendini düzenleme» sistemi. İktisadi bilimler ve tecrübelerin ispatladığı gibi, komünist toplumun kuruluş döneminde, işletmelerin iktisadi faaliyetinde «kendi-kendini düzenleme» yi sağlayacak en rasyonel sistem, pazar; piyasa ve para ilişkileri; ve bunlara sıkı sıkıya bağlı olan mali otonomi ve maddi isteklendirme tedbirleridir.

Değer kanununa bağlı olan pazar ve para ilişkileri, çalışmaların verimini artırıyor, isteğe göre, üretimin yapısını düzenliyor. Böylece şu veya bu ihtiyacın yerine getirilmesi için gereken masraf tutarı, tamamiyle objektif bir şekilde tespit ediliyor. Mal üreten her üretici bu ölçüleri hesaba katmak zorundadır. Daha iyi çalışan, daha rasyonel iş gören; ilâve bir gelir elde eder. Bu hesabı yapmayan üreticiyi pazar cezalandırır, çünkü toplumsal bakımdan gereken düzeyi aşan üretim masraflarını telâfi etmez.

Tarihi boyunca Sovyet Devleti üretimin etkililiğini arttırmak, ekonomisini kuvvetlendirmek için pazar mekanizmasını kullanmaya çalıştı. Yeni İktisadi Politika (NEP), 1930 yıllarında olduğu gibi, bu son dönemde de, Partinin ticareti geliştirmek üzere aldığı tedbirler, bu yolun çeşitli çevrelerini dile getirir.

Bir tarihte, Lenin'e göre: «Devletin adil ve doğru kanunlarına tabi tutularak iç ticaretin canlandırılması» bütün zinciri elimize geçirebilmek, sosyalizmin kuruluşundaki ikinci döneme geçebilmek için bütün gücümüzle kapacağımız halkayı teşkil ediyordu. Hiç şüphesiz, Sovyetler Birliğinin tarihinde, Sovyet Devletinin üretimi düzenlemek, başlıca ürünleri dağıtmak gibi işleri üzerine aldığı dönemler çok olmuştur. O dönemlerde alış-verişin ticari şeklinden büsbütün vazgeçiliyordu (askeri komünizm) yahut da bu yola – özünü yok edecek kadar – yanlış şekiller veriliyordu. (1930–1940 yıllarında kolhoz emekçilerine yüklenen tarım ürünleri sağlama mecburiyeti.) Ticaretin normal işleyişine aykırı düşen bu tedbirler hiç şüphesiz istisnai şartlar içinde alınmıştır. (Vatandaş Savaşı, 1941–1945 dünya savaşı, çok hızlı tutulan sanayileşme, harpte mahvolmuş iktisadi yeniden kurma çabaları vb.) O dönemlerde yatırımların en büyük kesimini ağır sanayi ve milli savunma endüstrisi alanlarında yapmak, bütün maddi ve mali kaynakları, bütün emek gücünü seferber etmek, bunları iktisadın en önemli kesimlerinde toplamak bir zorunluluktu. İktisadın kilit noktaları sayılacak alanları, en kısa süre içinde geliştirebilmek için, değer kanunu çoğu zaman göz önünde tutulmuyordu. Bu yüzden de plânlamada idari metotlar daha çok başvuruluyordu, yönetim büsbütün merkezleştiriliyordu, ticaret ve para ilişkilerinin serbestçe işlemesine imkân verilmiyordu. Ama ticareti ve pazarı geliştirme zorunluluğu objektif olarak yine de vardı.

Ticari üretimin meydana gelmesi ve gelişmesi için en genel şart, bilindiği gibi, emeğin toplumsal bölümüdür. Üretim araçları özel mülkiyete ait olduğu yerlerde, emeğin iki yönlü niteliğinden doğan (Marks'ın *Kapital*'de belirttiği) çelişmeler, mal üreticinin emeğindeki özel nitelikle toplumsal nitelik arasında bir çelişme şeklini alıyor. Emeğin çift niteliğinden doğan bu çelişmeyi çözmek için, kapitalist iktisatta, ticaretten; üretimi düzenleyen alış-satış temeline dayanan fevkalâde gelişmiş pazar ilişkilerinden başka yol yoktur. Kapitalist rejimde somut emeği soyut emek, özel emeği toplumsal emek haline getirmek için başka çare bulunamaz.

Sosyalizm herşeyi kökünden değiştirdi: Üretimin hem amacını, hem şartlarını, hem de bu üretimi düzenleme metotlarını. Sosyalizmde üretim gelişmesinin ilk evresiyle son evresi arasında herhangi bir kesiliş yoktur. Ama emeğin toplumsal bölümü yüzünden, emeğin çift ve çelişmeli niteliği devam ediyor. Bununla beraber, üretim araçları sosyalist mülkiyetin malı olduğu için, yeni bir mekanizmaya başvurularak bu çelişmeyi ortadan kaldırmak mümkün oluyor. Bu mekanizma iktisadın plânlanmasıdır. Bu bakımdan sosyalist plânlama pazarın taban karşıdır. Bununla beraber, plânlamanın nispeten kısa bir tarihi olduğunu, toplumsal üretimin sadece bazı kesimlerini düzenleyecek en basit şekil ve metotlardan başladığını, zamanla daha mükemmel hale geldiğini, genelleştiğini unutmıyalım. Kapitalist pazarın tarihi yüzyıllarca evvel başladı. Sosyalist plânlama ise elli yaşında bile değil. Sosyalist plânlama en yüksek evrenine henüz varmamıştır. Ama bugünkü yönetim sisteminde oynadığı rol, taşıdığı önem yine çok büyüktür.

Plânlamanın, iktisadi kanunları hesaba katmadan, «herşeyi yapabileceği»ni iddia eden voluntarist görüşker, zamanında eleştirildi ve reddedildi. Ama plânın gerçek imkânlarını yanlış anlayan, ülkedeki iktisadi ilişkilerinin hepsini içine alabileceğini, düzenleyebileceğini sananlar hâlâ vardır.

Burada gözönünde tutulacak mesele, sadece sorunun fevkalâde karmaşık oluşu değil. Çeşitli objektif nedenler yüzünden, dengeli bir iktisadi gelişmenin bütün unsurlarını, bütün etkenlerini – özellikle uzun bir süre için – mutlak bir kesinlikle önceden tespit etmek imkânsızdır. Örneğin, bilimsel buluşlar, teknik icatlarda tesadüfün çok büyük rol oynaması, yeni makine, yeni mal örneklerini en mükemmel hale sokmak için kesin müddet tâyin etmeyi zorlaştırır, hattâ imkânsızlaştırır. Bu şartlar içinde, ya mevcut teknolojiler kullanılır ve zaten tespit edilmiş örneklerin üretimi plânlştırılır (bu da teknik ilerlemeyi köstekler.) yahut da bu sorunların çözülmesi için bir müddet tespit edilmez. Araştırma ile ilgili bütün çalışmalarda durum aynıdır. Ama plânlama için sır kalan alan, daha çok tarımdır. Çünkü tarımda hava şartları hâlâ en önemli rolü oynamaktadır. Oysa tarım üretiminde intizamsızlık, bütün toplumsal üretimin dengesine ve tempolarına olumsuz etkiler yapar. Büyük tüketim mallarına karşı telebin esnek oluşu da plânlamada zorluklar çıkarır.

Bütün bu alanlarda, az çok bilimsel temellere dayanan tahminlerde bulunmak mümkündür. Ama bu tahminler plân dönemi içinde daha kesinlikle tespit edilmelidir. Bu ise, plânın her kesiminde ki (üretim, büyük kamu işleri, ticaret vb.) programlarda tekrar tekrar değiştirmeler gerektirir. Son zamanlara kadar uygulanan «sert plânlama» bu zorunlulukla mütemediyen karşılaşıyordu. Plânın amaçları işletmelere çok geç bildirildiği halde, yine de sonradan düzeltmeler gerekiyordu. Çok fazla karışık ve eksik olduğu için, plân düzenleyici rolünü oynayamıyordu. Ama bütün bu kusurlar plânlamanın «çocuk hastalıkları» sayılmalıdır.

Komünist üretim ilişkilerine geçildikten sonra, plânlama gittikçe daha bilimsel bir nitelik elde edince, hesapların ve enformasyonların mekanikleşmesi, otomatizasyonu ile, pazar mekanizmasına baş vurulmadan, üretim süreçlerini düzenleyecek esnek ve etkili bir sistemin kurulacağını tahmin edebiliriz. Tüketicilerden ve üreticilerden genel iktisadi enformasyon, özel yollarla, yönetici bir kuruluş teşkil eden belirli gruplara bildirilecektir. Bu bilgiler tasnif edildikten sonra, belirli bir programa uyan elektronik makineler, bütün iktisadi durumu, gelişme olanaklarını bir araya getiren iktisadi-matematik bir örnek halinde toplayacaktır. Toplumsal üretimin ve tüketimin özelliğini teşkil eden optimal nispetlerden doğan geri tepkiler de hesaba katılacaktır. Matematik formüllerle dile getirilen bütün bu ilişki ve oranlar, bölgesel yönetici kuruluşlara direktif olarak bildirilecektir. Böylece hem üretim pratik olarak plânlıştırılmış olacaktır; hem ilgili sanayi ve işletmelere belirli bir inisiyatif, sınırlı bir «kendi-kendini düzenleme» hakkı bırakılmış olacaktır. Bunu tâyin eden de artık piyasa mekanizması olmayacaktır. Temeli, komünist toplum üyelerindeki yaratıcı, özgür çabaları, yenilik ve mükemmellik istekleri olacaktır.

Böyle bir sistemin işleyebilmesi için, toplumsal olgunluk, bilimin ve teknolojinin çeşitli kollarının, üretici güçlerin gelişmesi gibi, belirli objektif etkenlerin varlığı şarttır. Ama bütün bunlar gelecekte olacaktır. Emeğin çift niteliğinden doğan çelişmelere son verilmesi, ticaret ve pazar etkenlerine ihtiyaç kalmadan, toplumsal kaynak ve olanakları en rasyonel şekilde kullanarak, toplumun ihtiyaçlarına göre toplumsal üretici hücrelerin düzenlenmesini sağlayacak yeni yol ve metotlar tespit edilinceye kadar her halde daha çok vakit geçecektir. Daha mükemmel bir mekanizma kurulmadıkça, pazar ve para ilişkileri devletin iktisadi yönetimini daha etkili, daha esnek hale getirecek, üretimle tüketim arasındaki «rodajı» kolaylaştıracak başlıca etkenler olacaktır.

Kamünizmin kuruluşunun bugünkü döneminde, piyasa ve para ilişkilerine tekrar faal bir rol oynatmanın nedenleri çoktur.

Bugün yeni olan unsur, bir yandan komünizmin maddi ve teknik temellerini yaratabilmek için muazzam yatırımlar yapmak; öte yandan Sovyet halkına yüksek bir yaşama düzeyi sağlayabilecek fonlar ayırmak zorunluluğudur. Bu amaçlara varabilmek için tek yol, emeğin verimini ve bütün toplumsal üretimin iktisadi etkililiğini azamiye yükseltmek, yatırılan her

rubleden en kârlı şekilde faydalanmaktadır. Burada eski plânlama metotları artık işe yaramaz. Çünkü mesele, kaynakları seferber etmekten çok, bunları en rasyonel şekilde kullanmaktır.

Öte yandan teknik devrimden de bir zorunluluk doğuyor: Üreticiler programlarını, en son bilimsel ve teknik yeniliklere göre, çabuk değiştirebilmelidir. Burada da pazar mekanizması, merkezleştirilmiş plânlamanın yardımına yetişiyor: çünkü, fiyatlar ve maddi isteklendirme primleri uygun bir şekilde tespit edildiği takdirde, işlenecek ürünler ve çalışma aletleri ticaretinin gelişmesi, hem üreticileri üretim programlarını gözden geçirmeye teşvik eder, hem de bürokratik yollara başvurulmadan, vakit kaybedilmeden, yeni teknik araçların yapımında gereken iptidai madde, malzeme ve avadanlığı hemen sağlar. Ticaretin tekrar faal rol oynaması, tüketicii üretime tesir edecek bir imkân sağlar. Bu da, bugünkü şartlar içinde, üretilen malların kalitesini kontrol etmek, teknik ve ekonomik bakımdan bu kaliteyi düzeltmek için başvurulacak en iyi ve en etkili yoldur.

Ticaret ve para ilişkilerinin daha önemli rol oynamasını zorunlu hale getiren bir neden daha var: Arzla talep nicelik bakımından birbirini karşıladığı zaman, piyasada (pazarda) meydana gelen konjonktür değişikliklerine göre, üretimde hızla değiştirmeler yapmak zorunluluğu. Eskiden arzla talep arasındaki denge bozulduğu zaman (bu da çok sık oluyordu, çünkü eldeki maddi imkânlar yatırımlara her zaman uygun düşmüyordu, ve halkın elindeki para, mal stoklarından daha çabuk artıyordu) üretilen her mala kolayca alıcı bulunuyordu. Son dönemde ise, arzla talep arasında denge gitgide daha kolay kurulduğu için, eski yönetim metotlarının karışık niteliği iyice sırtıttı. Bu karışıklık özellikle hafif sanayide göze çarpıyordu. Çünkü bu alanda, mal kıtlığı azaldıkça, satılmayan mal stokları hızla büyüyordu. Ağır sanayide teknik malzeme ve araçlar tek bir merkez tarafından dağıtıldığı için, bu olay dolaylı bir şekil alıyordu: yeni ürünleri ayarlamada, kalitesini düzeltmede daima geç kalınıyordu. O alanda da bazı malların kolay kolay alıcı bulmadığı belli oluyordu.

Bugün birçok sosyalist ülke – bu arada Sovyetler Birliği – devletin yönetiminde bulunan iktisadın çerçevesi içinde piyasa mekanizmasından faydalanmaya çalışıyor. Bununla ilgili olarak, bazı burjuva yazarları Sovyetler Birliğinin planlaştırılmış iktisattan «vazgeçtiğini», «Özel teşebbüsün tekrar kabul ettiğini», «serbest pazara dönlüldüğü»nü iddia ettiler. Bu iddiaların temelsizliğini belirtmeye lüzum bile yoktur her halde.

Devletin ve bütün halkın çıkarları demek; aynı zamanda, her üretici kolektifin, her emekçinin çıkarları demektir. Sosyalist toplumda, iktisadi ilişkilerin, ve neticede bu ilişkilerin büründüğü piyasa ve para şekillerinin niteliği budur. Bu nitelik sayesinde de, sosyalist işletmeleri kendi-kendini düzenleyici fonksiyonunu yerine getirebilmeleri için, piyasanın bütün imkânlarından faydalanabiliyor. Plânlaştırılmış bir ekonomide, piyasa ve para ilişkilerini kullanmak demek; büyük sayılar göstererek «büyük miktarda» üretmek değil; insanlara daha rahat bir hayat sağlamak, üretimi,

tüketicinin ihtiyaçlarına ve çıkarlarına göre ayarlamak, toplumun ihtiyaçlarını, halkın isteklerini dikkatle incelemek, gerek üretim araçlarının, gerekse gündelik tüketim mallarının kalitesini yükseltmek demektir.

Sosyalist pazarını iyice anlamak için, şu noktayı göz önünde tutmalıyız: Sosyalist pazar, plânı, oldukça geniş bir ölçüde tamamlar; piyasanın üretimi düzenlemesi, sosyalist devletin kontrolü altında meydana gelir. Bu konuyla ilgili olarak, Lenin'in Kriyanovski'ye yazdığı mektubu hatırlatalım. NEP sistemiyle merkezleştirilmiş plânlama sisteminin karşılıklı tesirlerinden bahseden Lenin, bu mektubunda şöyle diyor: «...yeni iktisadi siyaset devletin iktisadi plânında *değişiklik yapmıyor*, plânın çizdiği sınırlardan *çıkıyor*, yalnız plânı uygulama *anlayışını değiştiriyor*.»

Görüldüğü gibi, karma bir ekonomide – yani sosyalist sektörün yanında, küçük mal üreticilerinin ve kapitalist unsurların, piyasa ve para ilişkileri yoluyla, üretime şiddetle tesir yaptığı bir ekonomide-bile, ticareti ve piyasayı azami şekilde canlandırmak için kullanılan yeni politika, Lenin'in kanaatine göre «plânın sınırlarından *çıkıyor*»du.

Sosyalist üretim yönetiminde, devletin oynadığı rol, milli ekonominin gelişmesi üzerinde yaptığı dolaylı ve dolaysız tesirler şeklini alıyor. Bilindiği gibi, üretim mekanizması toplumsal üretimin temelini teşkil eder. Üretimin hacmini ve yapısını genel olarak tâyin eden bu üretim mekanizmasıdır. Yeni şartlar içinde merkez kuruluşlar, üretim mekanizmasına istenildiği yönde ve dolaysız şekilde tesir edebilecek durumdadır; çünkü bu kuruluşların elinde, yatırımların önemli bir kısmı, uzun vadeli krediler, çok büyük madde ve para rezervleri, milli ekonomi ölçüsünde tempoları ve nispetleri doğrudan doğruya tespit etmek üzere başvurabilecekleri bir takım çareler bulunuyor.

Devlet, toplumsal üretime bir takım iktisadi isteklendirme tedbirleri olarak, dolaylı bir tesir yapabiliyor: fiat, kâr, kredi, prim, amortisman faizleri, vb., Plânlaştırılmış yönetime özgü olan bu çareler, ya piyaso mekanizmasının, yahut da otonom bir mali sistemin faal unsurlarıdır, bu sistemi veya bu mekanizmayı insanların maddi çıkarlarına bağlar. Öte yandan, bu isteklendirme tedbirleri, devletin plânlamayı hazırlarken göz önünde tuttuğu objektif iktisadi ölçütlerdir. Devlet kuruluşları, bu isteklendirme tedbirlerini yerinde kullanarak, üretici kolektiflerin iktisadi faaliyetini düzenleyebiliyor, iktidar ve kanun otoritesine başvurmadan bu kolektiflerin maddi menfaatlerinden faydalıyor. Üretici kolektiflere yön verirken devlet kuruluşları, gereken nispetlerin, ülke ekonomisi ölçüsünde olduğu gibi çeşitli sanayiler ölçüsünde de, bütün sosyalist toplumun bütün ihtiyaçlarına uygun düşmesine dikkat ediyor. Böylelikle plân ile piyasa diyalektik bir birlik teşkil ediyor. Bu birliğin temeli, üretime – yani sosyalist üretime – katılanların iktisadi çıkarlarının birliğidir. Bu şartlar içinde, bazı iktisatçılar gibi, plânla piyasayı birbirine karşıt sanmak, yanlış olur. Plânla piyasa birbirine tabi, birbirinin şartı olan objektif iktisadi kategorilerdir. Hiç şüphesiz, piyasa plâna tabidir. Ama piyasanın şartlarını

hesaba katmayan bir plân da, kötü bir plândır. Sosyalist bir toplumda, piyasa ve para ilişkilerinin gelişmesi, plânın önemini, oynadığı rolü hiç azaltmadığı gibi, aksine, etkililiğini arttırıyor, çünkü böyle bir toplumda, plânın temeli sübjektif bir prensip değil, objektif ölçütlerdir. Plân böylelikle daha gerçekçi bir nitelik kazanıyor, iktisadi süreçlere yaptığı tesirler artıyor.

Öte yandan, işletmelere tanılan iktisadi otonominin artması, piyasa ve para ilişkilerinin gelişmesi, piyasa gerekliliklerine körü körüne itaat demek değildir. Piyasayı düzenlemek, bilimsel temellere dayanarak şartlarını tahmin etmek, başka bir deyimle piyasayı plânlaştırmak gerektir. Bu görüş yeni değildir. Sovyet iktidarı daha yeni kurulduğu günlerde, Rusya Komünist (Bolşevik) Partisinin XI. Konferansında tâyin edilen amaç: «piyasa ve piyasa kanunları mevcut olduğuna göre, bunlardan yararlanmayı öğrenmek; piyasa sürecinin bütün ayrıntılarıyla incelenmesine dayanan, sistimli, iyi düşünülmüş iktisadi tedbirlerle, piyasayı ve para sürümünü düzenlemek»ti. O günden bu yana 45 yıl geçti. Hiç şüphesiz, bugün piyasa düzenlemek ve gerekliliklerini derinlemesine inceliyerek, bu piyasayı plânlaştırmak üzere kullanabileceğimiz imkânlar çok daha büyüktür.

Sovyet rejimi kapitalist rekabetin iktisadi temelini, yani üretim araçlarının özel mülkiyetini yok etti. Ama ticaret ve para ilişkilerinin gelişmesini tâyin eden piyasa mekanizmasının temel iki etkenine dokunmadı: Birbirine sıkı sıkıya bağlı olan bu etkenlerden biri, arzla talep arasındaki karşılıklı bağlar; diğeri ise, fiatların düzeyi, yapısı ve nispetidir. Ama sosyalist rejimde bu iki etken sadece piyasa mekanizmasının özünü teşkil etmiyor; bunlar üstelik devletin plânlaştırıcı faaliyetine tabidir.

Arzla talep denge halinde olmalıdır. Temel şart budur. Pratikte bunun anlamı şudur: Üretilen bütün mallar satıcı buluyor, ve tüketici piyasada ihtiyacı olan her şeyi buluyor. Başka bir deyimle, bir yandan arzla talep arasında değer olarak genel bir denge kurulmalıdır; öte yandan arzın yapısı, talebin yapısına uygun düşmelidir. Bu şartlardan birincisini sağlamak, merkez plânlama kuruluşlarının ödevlerindendir; ikincisini sağlamak ise, piyasaya düşüyor. Hiç şüphesiz bu iki şart aynı prensipin iki yönüdür. Bunları birbirinden ayırmak imkânsızdır; (Plânla piyasa birbirine karşıt gösterilemeyeceği gibi.)

Sovyetler Birliğinde – ve diğer sosyalist ülkelerde – bugüne kadar uygulanan plânlama, halkın gelirleriyle masraflarını karşılaştırarak, büyük tüketim malları piyasasında genel bir denge kurmaya çalışmıştır. Şimdi de üretim araçlarının piyasası için de buna benzer dengeler kurma olanakları incelenmektedir. Böylelikle arzla talep arasında genel dengeyi kurma ödevi merkezleştirilmiş plânlamaya düşüyor. Genel dengeler kurulurken, çok tabii olarak, piyasanın gereklilikleri göz önünde tutulmalıdır. Burada da devletin piyasaya etki yapması imkân belirmektedir.

Eskiden arzın yapısı ile talebin yapısı arasındaki dengeyi sağlamak ödevi de merkez plânlama kuruluşlarına verilirdi. Ama tecrübelerden an-

laşıldığı gibi, tek bir merkezin bu sorunu çözmesi çok zordur, hattâ imkânsızdır. Ticari üretim – maddi şekliyle – toplumun konkre ihtiyaçlarına uygun düşmediği için, arzın yapısı ile talebin yapısı arasındaki denge sık sık bozulur. Bu kadar çeşitli malı plânlaştırma, tek bir merkez için, ezici bir iş olur. Bugünkü şartlar içinde, bu konuda başlıca rolü piyasa, başka bir deyimle ticaret oynamalıdır. Üreticilerle tüketiciler; üretimle ticaret arasında sözleşmeye dayanan ilişkilerin etkisi ile, üreticiler, çeşidi, özellikleri, kalitesi tüketicinin isteklerine en uygun, zevkini en çok okşayacak mallar yapacaklardır. Başka bir deyimle, işletmeler piyasadaki konjonktürü günü gününe takip edecek, böylece arzın yapısını talebin yapısına uydurabilecektir.

Sözleşmeye dayanan ilişkiler, başlıca üreticilerle tüketiciler arasındaki devamlı dengeyi garanti altına alacaktır, öte yandan işletmelere gerçek plânlar kurma olanağını da sağlayacaktır. Plânlama her işletmenin düzeyinde olduğu gibi, ülke düzeyinde de arzla talebin gerçek durumunu aksettirecek; iktisadi ilişkilerin objektif gelişme süreçlerine dayanacaktır.

Plânlaştırılmış bir ekonomide, piyasa mekanizmasının kullanılmasında, devletin fiat hareketi üzerinde yaptığı kontrol, önemli bir özellik teşkil eder. Bu kontrolün başlıca amacı, bir yandan arzın, öte yandan talebin yapısı ile genel düzeni arasındaki dengenin sağlanması olmalıdır. İkinci amacı ise: fiatların yapısını ve nispetini öyle bir düzeyde tutmak ki, işletmeler için toplumun muhtaç olduğu her malı üretmek, her malın kalitesini düzeltmek kârlı bir iş olsun, tüketici ise yeni malların piyasaya çıkmasından memnun olsun.

Para sistemi normal işlediği zaman, fiatların tespiti arzla talep arasındaki dengenin kurulmasını kolaylaştıran bir koordinasyon vasıtası teşkil eder. Fiatlarda, iktisadi nedenlere dayanmayan herhangi bir değişiklik, tüketicilere olduğu kadar üreticilere de tesir ettiği gibi, bu dengeyi hemen bozabilir. Bununla beraber, piyasadaki dengenin bozulması, her zaman fiatların tespitinde yapılan hatalardan ileri gelmez. Buna bağlı olarak, incelenmesi gereken bir konu da şudur: Piyasayı meydana getiren, birbirine bağlı başlıca iktisadi unsurlar arasında gereken nispetlere dokunulduğu zaman, piyasa mekanizmasının etkileri ne oluyor?

Son yıllarda iktisadımızda görülen başlıca özellik, talebin arzdan çok yüksek oluşudur. Burada iki ihtimal vardır: Birincisinde tüketicinin elindeki paraya nispetle, alınabilecek mal tutarı yetersizdir. Üretim düzeyi milli iktisadın şu veya bu ihtiyacını bazan karşılayamaz. Örneğin, çelik boru üretimi son 7 yıl içinde Sovyetler Birliğinde % 70 arttığı halde, (Sovyet endüstrisi bu alanda dünyada birinci gelmektedir) petrol ve havagazı boru hatlarının kurulmasında kullanılan çelik boru eksikliğini duyuyoruz. Bu da yakıt endüstrisinde en önemli sektörlerin gelişmesini geciktiriyor.

Bu durumda fiatları arttırarak, arzla talep arasındaki dengeyi tekrar kurmak mümkün müdür? Nazari olarak, mümkündür. Çelik borularının

toptan fiyatı arttırılırsa, petrol ve havagazı boru hatları inşaatına ayrılan yatırım tutarı değişmediğine göre, talep azalacaktır. Ama gerçekte durum düzelmiş olmayacaktır. Görüldüğü gibi, bu dengeyi sağlayacak olan piyasa ve fiyat mekanizması değil; merkezleştirilmiş bir plânlamadır. Bu plânlama her şeyden önce öngörülen yatırım hacmine uygun olarak gereken iptidai madde ve teknik malzemeyi ülke çapında sağlayarak, çeşitli kollar arasında kurulacak nispetleri tespit edecektir.

Talebin arzı aştığını, çok rastlanan başka bir durumda da görüyoruz: Az bulunan bir mal yerine, teknolojik bakımdan tüketici için daha az elverişli (mesela daha pahalı) bir mal piyasaya sürüldüğü zaman, ilk çeşit daha çok aranır ve piyasadan kalkar. Görünüşte burada bir denge-sizlik meydana geliyor. Oysa bu malın piyasada bulunmaması, gerçekte, aynı işi görebilecek malların fiyatları arasında iktisadi nedenlere dayanan nispetin bozulmasından ileri geliyor. Örneğin böyle bir durum bir dö-nemde Donetz havzasında meydana gelmişti. Bu bölgede taş kömürü çok boldu, ama hava gazı yetersizdi. Havagazı kömüre nispeten daha ucuza geldiği için, elektrik santralleri yakıt olarak havagazını kullanıyordu. Kömür de madenlerin etrafında yığılıyordu.

Aynı kaliteli, ama aynı işi görebilecek malların elverişli olması, tamamıyla fiyat düzeyine bağlıdır. Bugünkü şartlar içinde, piyasa mekanizması bunu sağlayabilir. Birbirinin yerini tutabilecek malların en rasyonel şekilde kullanılmasını teşvik etmek üzere, arzla talep arasında denge böy-lelikle tekrar kurulabilir.

Devletin fiyat değişmelerini kontrol etmesi konusunda, aklımıza şu soru gelebilir: Devlet, eskisi gibi, bütün fiyat tespiti sürecini çok sıkı kaidelere tabi tutmalı mıdır?

Tecrübelerden anlaşıldığı gibi, bu iş fevkalâde naziktir. Bugün sosyalist ülkelerde bu işin çözümü için başka yollara başvuruluyor. Bazı ülkeler (Macaristan, Çekoslovakya) daha esnek bir fiyat sistemi kurmayı düşünüyor. Başlıca ürünlerin fiyatlarını yine eskisi gibi devlet tespit edecektir. Bazı ürünlerin fiyatları, devletin tespit ettiği belirli sınırlar arasında değişerek, sözleşmelerde tayin edilecektir. Nihayet, malların çok büyük bir kısmı için, üretici-tüketici arasındaki anlaşmaya göre, fiyat serbest olacaktır. Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesinin, iktisadi mekanizmada yapılacak reformla ilgili kararında belirtildiğine göre: Devletin fiyatlara müdahalesi asgariye indirilecektir. Bu asgari müdahale de, devleti fiyatların tespiti üzerindeki kontrolünü sağlayacaktır.

Saydığımız bu noktaları inceledikten sonra, şu sonuca varabiliriz: Planlaştırmış sosyalist iktisatta, piyasa ve para ilişkilerinin gelişmesi, sosyalist üretim şeklinin üstünlüklerinden faydalanma imkânlarını arttırıyor, devletin hazırladığı plânlara daha etkili, daha gerçekçi bir nitelik kazandırıyor. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti bütün mal üreticilerini birleştiriyor; sosyalist devlet, hem piyasanın işleyişini kontrol edebiliyor, hem de üretim mekanizması daha rasyonel şekilde kullanılabilirdi, teknik iler-

lemeden faydalanıldığı, toplumsal üretim gitgide daha etkili hale geldiği için, bu piyasayı canlandırabiliyor. Yeni plânlama ve iktisadi isteklendirme sistemini uygulamaya başlayan işletmelerin ilk faaliyet bilançosu bunu ispatetmektedir. Yılın ilk 9 ayı içinde, bu işletmeler tespit edilen ve daha geniş tutulan plânları aşmıştır. Geçen yılın aynı dönemine nispetle, gerçekleşen üretim hacminde % 11'i aşan bir artış görülmektedir. İşletmelerin karları % 20'den fazla; verimleri ise % 8 yükselmiştir.

Plânlştırılmış ekonomimiz, bütün emekçilere daha çok refah sağlamak, yaşama şartlarını yükseltmek amacını gerçekleştirmek üzere piyasa mekanizmasından faydalanıyor.

Japon saldırganlık üsleri

Pierre Maes

Wall Streetle Pentagon Viyetnamda tırmanmaya devam etmekle, Amerikan milletinin ve dünya halklarının temel menfaatlerine aykırı bir macera politikası sürdürmektedirler. Vaşingtonun politikası moral bakımından iflâs etmiştir. Birleşik Amerikanın milletlerarası alanda yalnız kalması gittikçe daha derinleşiyor ve kredisi düşüyor. Viyetnama karşı canavarca saldırıyı yapanlar halkların nefretini kazanıyor.

Vaşington bu gibi tutum karşısında, Viyetnam savaşının «milletlerarası» hale getirmeye çalışıyor. Maksadı başka milletlere de sorumluluk yüklemek, ve saldırıyı, komünist olmayan Asya milletlerinin «komünist saldırısına» karşı sözde bir savaş haline getirmektir.

Bir çözüm yolu arayan Vaşington, gözlerini sık sık, yüksek derecede gelişmiş bir kapitalist memleket olan, kuvvetli bir harp sanayiine, insan bakımından geniş imkanlara sahip olan ve Viyetnam savaş alanına göre elverişli bir durumu olan Japonyaya çevirmektedir. Beyaz Saray ve Pentagon bu büyük Asya devleti idarecilerinin, «komünist olmayan devletlerin genel birliği» Amerikan plânının uygulanmasında aracı rolü oynamalarını istemektedirler. Söz konusu olan, Viyetnam saldırısının yükünden bir kısmını Japon halkına yüklemek, «Asyalılar arasında» harbi körüklemeye Japonyayı kullanmak ve undan istifade ederek Birleşik Amerikanın Pasifikteki emperyalist durumunu kuvvetlendirmek.

Ama bir yandan da Amerikanın emperyalist plânları, Japon gerici emperyalist çevrelerinin hedeflerine uymaktadır. Japon tekelci sermayesi, Birleşik Amerikanın zorluklarını, ve Güney-Doğu Asyadaki durumu sömürerek, kendi öz iç ve milletlerarası meselelerini çözmek istemektedir. İçerde militarizmi canlandırmak istemektedir. Dışarda ise, Asyaya ekonomik bakımdan sızmaya devam etmek, durumunu kuvvetlendirmek, ve eskiden olduğu gibi, dünyanın bu parçasına hâkim olmak istemektedir. Bu, Amerikanın genel politik çıkarları çerçevesi içinde olacaktır. Bunun içindirki, Japon idarecileri, Atlantik ötesi efendilerinin de tasdikıyla,

«bağımsız diplomasi»den, Japonyanın Asyadaki evvela ekonomik, sonrada politik liderliğinden söz etmektedirler.

Bu yılın Haziran ayında Seulda toplanan Tailand, Japon, Avusturalya, Yeni Zelanda, Malaysiya, Filipinler, Güney Kore kukla hükümeti ve Formozadaki Çank-Kay-Şek idaresinin dış işleri bakanları konferansına, Amerikan emperyalistlerinin ve Japon tekelci çevrelerinin projeleri ve onların Amerikan saldırısını Asya bayrağı ile örtmek istekleri hâkim olmuştur. Yeni bir blokun, Asya ve Pasifik Konseyinin kurulmasıyla biten bu konferansta, Japon delegeleri, bütün gayretlerine rağmen, Birleşik Amerikanın başta gelen aracıları olduklarını gizleyememişlerdir.

Temmuzda toplanan Amerikan-Japon ticaret ve ekonomi komitesinin toplantısı da bu bakımdan çok ilgi çekicidir. Konuşmalar beş yıldan beri ilk defa Japon iş adamlarının Japon-Amerikan ticaret koşullarını iyileştirmek istekleri etrafında olmadı. Bu sefer, taraflar, Asya memleketlerinde «komünist saldırıya karşı savaş» bahanesiyle, Asya memleketlerinde milli kurtuluş savaşlarına karşı mücadelede gösterecekleri gayret, ve Asyada Birleşik Amerikanın yeni sömürgecilik sistemini sağlamlaştırmak hakkında konuşular.

Amerikan saldırısı Japon tekelci sermayesinden direk olarak istifade etmektedir. Bu sermaye Tokyo hükümetini bu saldırıya suç ortağı olmaya teşvik etmektedir. Japon resmi çevrelerinde hiç kimse, Amerika-Japonya «güvenlik paktını» ortadan kaldırmayı düşünmüyor. Oysa bu pakt Japonyayı Birleşik Amerikanın harp arabasına koşturmuştur. Bu çevreler aksine bu pakta, Amerikan saldırganlarının yararına daha geniş bir anlam vermeye çalışmaktadırlar. Japon dış işleri bakanı Shiina, 25 Martta şunları söylemiştir:

«Birleşik Amerika Japonyadaki üslerini Viyetnam harbi ihtiyaçları için kullanmaya hakkı vardır. Çünkü Viyetnam Uzak-Doğu bölgesine dahildir.»

Sosyalist mebus Morimoto tarafından kendisine sorulan sorulara dış işleri bakanı Parlâmentoda, Amerikanın Viyetnam saldırısı hakkında daha açık konuşmuştur:

«Japonya tam anlamıyla tarafsız bir memleket değildir... Güvenlik anlaşması, Amerikan ordusunun eylemlerine yardım etmek ödevini yüklemektedir.»

Gerçekten de Japonya değişik şekillerle «Amerikan orusunun eylemlerine» yardım etmektedir. Her şeyden evvel, Birleşik Amerikaya, saldırganlık harpleri için, topraklarını hareket ve lojistik maksatlarla kullanmak olanağını sağlamaktadır. Yirmi yıldan fazla bir zamandan beri Amerikan işgalinde olan Okinawa adaları bu üslerin temelini teşkil etmektedir. Bu adalar Uzak Doğuda nükleer silâhlar için önemli bir üs haline getirilmişlerdir. Okinawanın eski Amerikan yüksek komiseri, general Watson bu üssün Viyetnam savaşı için önemini şöyle belirtmiştir:

«Bu üs, Birleşik Amerika ve Japonyanın savunması için Batı Pasifikte olağanüstü bir önem kazanmıştır. Geçen yıl buradan Viyetnama acele

olarak harp birlikleri ve malzemesi gönderilmiştir. Bu olay Okinawanın önemini doğrulamıştır.»

Kuzey Viyetnamın bombalanmasına başlandığından beri, Okinawadan Güney Viyetnama, Birinci ve Üçüncü Deniz Birlikleri, havadan taşınan 173. ve daha başka birlikler taşınmıştır. Temmuz sonunda, tayfun bahane edilerek Guam adasında üslenmiş olan stratejik B-52 bombardıman uçakları, Viyetnam köylerini amansızca bombalamak için Okinawaya taşınmışlardır. Güney Viyetnamda dövüşen Amerikan birlikleri Okinawada talim görmektedirler. Burası aynı zamanda Viyetnamda dövüşen Amerikalılar ve peykleri için ikmal merkezi ödevini de görmektedir. Demek oluyor ki, burası, harp hareketi için burası önemli bir merkezdir. Bu üsteki Amerikan kimandinlığının sözcülerinden biri şunları söylüyordu:

«Okonawa olmadan Amerika Viyetnam harbini sürdüremez.»

Birleşik Amerika, Okinwaya paralel olarak başka bölgeleri de saldırı harpleri için ileri karakol haline getirmektedir. *Akahata* gazetesinin açıkladığına göre, Pentagon Viyetnam saldırısının sürdürülmesi için Japonyada 265 askeri üs kurmuştur. Bunlardan 117'si Okinawadadır. Amerikan 7. filosu Yokosuka limanında üslenmiştir. Bu filonun genel kurmayı da bu limandadır. 1964'ten beri Amerikan atom denizaltıları sık sık bu limana ve Sasebo limanına uğramaktadırlar. Yakında atomla işleyen «Enterprise» uçak gemisi de Yokosukoya gelecektir. Bu gemiden kalkan uçaklar her gün Demokratik Viyetnamın şehir ve köylerini bombalamaktadırlar.

Sato hükümetine göre, Amerikan harp gemilerine Japon limanlarına uğramalarına izin vermek, Japon-Amerikan «güvenlik anlaşmasından» doğan «doğal bir haktır». Japon toprakları Amerikan birliklerinin talimi için geniş ölçüde kullanılmaktadır. Örneğin, Higashitoyama poligonunda, garillaya karşı hareket plânlaştırılmaktadır. Bütün Japonyada Amerikan bombardıman uçakları bombalama talimleri yapmaktadırlar.

Japonya aynı zamanda, Viyetnam cephesinden gelen yaralı ve hasta Amerikan askerleri için bir dinlenme ve tedavi yeridir. Her ay aşağı yukarı 4.500 kadar Amerikan subayı ve askeri Birleşik Amerikadan, Güney Koreden, ve Filipinlerden Japonyaya izinlerini geçirmeye ya da tedavi olmaya gelmektedirler. Tokyo yakınlarında Oji, Saitama ocağında, Jonson Kanagawa ocağında Sagamihara ve Yokohamanın Nigishi ve Zama mahallelerinde askeri üslerinde ve bunlara benzer öteki Amerikan askeri üslerinde Viyetnamdan gelen hasta ve yaralı Amerikalılar için sahra hastaneleri kurulmuştur. Yazlık Atami şehri «yazlığa gelen» Amerikan askerleri tarafından doludur.

Japonyada bir çok hava alanı ve demiryolu Güney Viyetnama asker ve malzeme taşınması için Amerikan saldırganlarının emrine verilmiştir. Tokyonun hava güvenliği yönlerinden biri olan Haneda hava alanından Viyetnama Amerikan askeri taşımakla görevli dört yabancı hava şirketi uçaklarıyla 1965 yılı sonuna kadar 840 uçuş yapmıştır.

Bu yıl içinde bu gibi uçuşların sayısı hissedilir şekilde arttı. Bu şirketlerden birinin uçakları 19 Eylül gününde Haneda uçak alanından 10, Yokota Amerikan üssünden iki uçuş yaparak Güney Viyetnam 1.980 amerikan askeri taşımışlardır. Ocak ayından beri bu şirketin uçakları ters yönde Haneda hava alanına doğru haftada 1.000 hasta ve yaralı, aynı zamanda Viyetnamda öldürülen Amerikan askerlerinin dondurulmuş cesetleri ile dolu plastik torbaları taşımaktadırlar.

Japon demiryolları her gün daha fazla Amerikan askeri yükünü taşımaktadırlar. Yakota ve Tachikawa Amerikan hava üslerinin ikmali ile ödevlendirilmiş Hachioji ve Tachikawa demir yollarının iki hattında, her gün acele olarak silâh, malzeme, akaryakıt vs. taşıyan yedi konvoy geçmektedir. Bu taşımalar her yıl Japon milli demiryolları idaresiyle Amerikan ordusu arasında imzalan bir anlaşma ile yapılmaktadır. Konvoyları her bakımdan önceliği vardır. Malzeme Amerikan üslerine ve limanlara taşınmaktadır. Buralardan da Güney Viyetnama. Bu taşıma aşamasında da Japon yardımı işe karışmaktadır. Nihon Yubin, Mitsui Senpaku ve Kawasaki Kisen Japon gemi şirketleri Saigona muntazam seferler yapmakta ve Amerikalıların maksatlarına hizmet etmektedirler. Başka şirketler de muntazam olmayan seferler için gemilerini vermektedirler. Amerikan askeri taşıt gemilerinde çalışan japon denizcilerinin sayısı 1.500 civarındadır.

Birleşik Amerika hükümeti, esasen şimdiye kadar Amerikan askeri üsleriyle dolu olan Japonyayı, Asyada gerçek bir Amerikan silâh deposu haline getirmek istemektedir. Japon tekelleri Amerikan ordusu için, «özel siparişler» yerine getirmektedirler. Bunlar Viyetnam için kullanılmaktadırlar. Bu firmalar japon toprağında Amerika için harp malzemesi yapmakta ya da bu malzemeyi onarmaktadırlar. Japon Dış Ticaret ve Sanayi Bakanlığının bildirdiğine göre, Japon gemi inşaat tezgâhlarının Amerikan harp gemilerinin tamiri için 1966 yılının ilk üç ayında aldığı siparişlerin, 1965 yılının bu devresinde alınanlara kıyasla 49,1 defa daha yüksektir. Uçak tamiri için alınan siparişleri ise 4,6 defa daha fazladır.

Ağustosta Amerikan ordusu levazım şubesi, Japon otomobil firmalarına Güney Viyetnamdaki Amerikan kuvvetleri için 200 kamyon sipariş etmiştir. Büyük japon firması Toyoda her ay Amerikan ordusuna 30–40 bin dolar kıymetinde yedek kamyon parçası teslim etmektedir. Honda Giken Kogyo ve Burijisuton Taiya şirketleri Amerikan kumandanlığıyla imzaladıkları bir anlaşma gereğince, Güney Viyetnamda gerille harbinde kullanılmak üzere büyük sayıda motor yapılacaktır. Daha şimdiden 23.000 den fazla motor teslim edilmiştir.

20 Temmuzda komünist mebuş Kanichi Kawakami Parlâmentoda, Japon gemi inşaat tezgâhlarının Amerika hesabına gizlice 2.000 tonluk Güney Viyetnam sahillerine helikopter taşıyan çıkarma gemileri inşa ettiklerini açıkladı. İnkâr edilemez olaylarla duvara dayatılan Japon dış işleri bakanı Shiina şu cevabı verdi:

«Gemi inşaat tezgâhları özeldir ve Amerikalılardan istedikleri siparişi alabilirler . . . Japon Amerikan güvenlik anlaşmasına dayanarak, Amerikan ordusu özel şirketlerle istediği anlaşmalar imzalayabilir ve istediği siparişleri verebilir. İml edilmiş malları da istediği gibi kullanabilir.»

Japon sanayii Amerikanın özel siparişleri üzerine, Viyetnam harbi için şimdi, ateşli silâhlar, napalm bombaları, radarlar, elektronik aletler, yapı malzemesi, ilaç v.s. yapıyor. Japon Dış ticaret ve Sanayi Bakanlığına göre, 1966 yılının Ocak ve Haziran ayları arasında, bu özel siparişlerden tekellerin elde ettiği kârlar 294 milyon doları aşmıştır. Yani bu kâr 1965 yılının aynı devreye rastlayandan % 47 fazladır.

«Dolaylı özel siparişleri» da buraya ilave etmek gerek. Bunlar, Japon-yanın, Birleşik Amerikanın Güney Kore, Formoza, Tailand, Filipinler, Avusturalya ve Güney Viyetnama gibi askeri müttefiklerin verdiği ham madde ve malzeme karşılıklarının Amerika tarafından ödenmesinden meydana gelir. Bu «özel siparişler», silâh, harp malzemesi, füzeler, helikopterler ve tanksavar toplar gibi harp silâh ve malzemesini de kapsamaktadır. Japon ticaret çevrelerinin ölçülü hesaplarına göre, Güney-Doğu Asyaya yapılan bu «dolaylı özel sipariş» lerden yılda elde edilen gelir 240 milyon dolar civarındadır. *Akahta* gazetesinin yazdığına göre, Japon Dış ticaret ve Sanayi Bakanlığının ilk hesaplarına göre bu, dolaylı ve dolaysız siparişlerden elde edilen 1966 yılı içinde bir buçuk milyar doları bulmuştur. Bu, Kore harbi sırasında özel siparişlerin en yüksek seviyesinden 800 milyon dolar daha fazladır.

Silâhlı kuvvetleri arttırma konusunda hazırlanan üçüncü beş yıllık plânın hazırlanmasıyla ilgili olarak, Japonyada, avcı uçakları, güdümlü füzeler ve harp gemileri ihraç etmek imkanı üzerinde münkaşalar yapılmaktadır. Japon *Sekai* dergisi bu konuda şunları yazıyor:

«Bu durumda, Japonya yeryüzünün askeri silâh deposu, savunma sanayii de dünya harp sanayii haline gelecektir.»

Birleşik Amerika, Japonyanın zararına elde ettiği malların ihracına günden güne daha çok önem vermektedir. Japon ticaret çevreleri bu duruma «Viyetnama ihracat» diyorlar. Bunun içindir ki, 1966 yılının ilk dört ayında Japonyanın Birleşik Amerikaya yaptığı ihracat bir milyar doları aşmıştır. Bu rakkam 1965 yılının bu devreye rastlayan rakkamdan % 28,7 fazladır.

Şu son zamanlarda Birleşik Amerika Japonyadan her gün daha çok gemi ve uçak satın almaktadır. Geçen Mart ayında Gulf American Petroleum Company Japon Ishikawajima-Harima Juko gemi tezgahlarına her biri 300.000 tonluk altı dev petrol tankeri ısmarladı. Amerikan Charlotte Aircraft havacılık şirketi müdürü Nisanda, Japon hava sanayi işletmelerini inceledikten sonra, Nihon Kokuki Seizo firması tarafından yapılan YS-11 uçaklarını ve Mitsui Juko şirketi tarafından yapılan MU-11 iki motorlu uçakları satın almak niyetinde olduğunu açıkladı. Bu Japon ihracatı günden

güne daha açık bir şekilde askeri bir nitelik kazanmaktadır ve Amerikan harp sanayii üretiminde daha fazla önemli bir rol oynamaktadır.

Yukarıda saydığımız gerçekler, Japonyanın, Viyetnamda Amerikan saldırı plânlarının uygulanmasında büyük önemini gösteriyor. Esasen Amerikan basını bu gerçeği saklamıyor örneğin, *Foreign Affairs* dergisi, Okinawa ile Japonya olmadan, Birleşik Amerikanın, bu günkü ölçülerıyla Viyetnam hareketine başlayamayacağını yazıyor. Temmuzda *Baltimor Sun* gazetesi şunları yazıyordu:

«Viyetnamı kaybetmek kötü, Japonyayı kaybetmek yıkım olacaktır.»

Amerikan saldırısıyla suç ortağı olan Japon hükümeti, Güney Viyetnam kukla hükümetiyle daha sıkı bağlar kurmaktadır. Birleşik Amerika hükümetinin açıkladığına göre, sağlık teşkilatında ve harp yapı işlerinde çalışan 600 den fazla japon, Güney Viyetnamdaki saldırı harbine katılmaktadırlar. Eylülde, «durumu yerinde, gerillaya karşı kullanılan metotları ve amerikan bombardımanlarını incelemek» üzere bir Japon askeri heyeti Saigona gitti.

Japonyanın Amerikanın saldırganlık politikasını izlemesi, memleketi tehlikeli bir yola sürüklemektedir: militarizmin tekrar canlanması, harbe katılma ve emekçi sömürmesin artması. Japon sanayiinde amerikan özel siparişleri askeri üretimi genişletiyor. Bu da gündeliklerin düşürülmesine ve halkın demokratik haklarına saldırılara sebep oluyor. Bundan ötürü, japon emekçilerinin Viyetnamdaki amerikan saldırısına ve bu saldırıda Japon tekeli sermayesinin suç ortaklığına karşı savaşın genişliği anlaşılmaktadır.

Bu savaş Japon emekçilerinin, kahraman Viyetnam halkı ile enternasyonal dayanışmasını göstermektedir. Bu savaşın hedefleri şunlardır: Emekçilerin haklarını savunarak, Japon topraklarındaki askeri üslerin Viyetnam saldırısının genişlemesine kullanılmasına engel olmak, bu saldırı için yapılan malzeme üretiminin ve taşınmasının durdurulması, Amerikan atom gemilerinin japon limanlarına gelmemelerini yasaklamak, Japonyada militarizmin doğmasına, ve memleketin saldırgan askeri bloklara katılmasını engellemek.

Bu savaşta Japon demokratik kuvvetlerin birliği kuvvetlenip gelişiyor. Geniş emekçi yığınları, Amerikan-Japon gerici ortaklığına karşı, bütün ilerici kuvvetlerin sağlam bir cepheye birleşmelerinin zorunluğunu günden güne daha fazla anlıyorlar. Amerikan Japon güvenlik anlaşmasına karşı teşkilâtın merkez komitesi tarafından halk isteklerinin yerine getirilmesi uğurunda, ve Amerikan atom denizaltılarının Japon limanlarına girmesine karşı Milli Komite tarafından Japon-Güney More anlaşmasının bozulması için, emekçiler arasında ortak eylemler örgütlenmiştir.

Amerikanın Güney Viyetnamdaki saldırısının çok tehlikeli bir hal aldığı bu günlerde, japon halkının savaşı da günden güne daha fazla genişlemektedir. Olağanüstü bir kongre tertipleyen ve 4,5 milyon üyesi olan

Japon sendikaları genel konseyi (SOHYO) 21 Ekimde önemli bir grev hareketi tertipledi. Hedef şu idi:

«Viyetnam harbinin Asya kıtasına yayılmasını önlemek. Japonyanın güvenliğini ve barışı savunmak.»

Bundan başka, japon hükümetinin Amerikayla suç ortaklığına karşı durmak ve emekçilerin ekonomik isteklerinin yerine getirilmesini istemek.

Komünist ve sosyalist partileri tarafından oy birliğiyle onaylanan bu karar, Japon halkının geniş yığınları arasında büyük bir etki uyandırmıştır. Karar Bağımsız Sendikalar Federasyonu ve öteki demokratik örgütler tarafından desteklenmiştir. Aynı zamanda SOHYO bu grevi desteklemeleri için bütün dünya işçilerine bir çağrıda bulundu. Sendika merkezinin bu kararı Dünya Sendikalar Federasyonu tarafından ve dünyada daha başka sendikalar tarafından selâmlandı.

Japon-Amerikan güvenlik anlaşmasına karşı teşkilat merkez komitesi bütün halk isteklerinin yerine getirilmesi için 20 Eylülde memleket ölçüsünde «bir ay süre ile Amerikanın Viyetnam saldırısına karşı, Viyetnam halkına yardım için, küçük seçim bölgelerine karşı hayatın korunması, 21 Ekim grevinin başarısı için bir aylık milli bir eyleme girişmeyi kararlaştırdı.»

Amerikan atom denizaltılarının Japon limanlarına gelmesine karşı kurulan Milli Komite, grevle dayanışma maksadıyla yığın gösterileri tertiplemeyi ve Japon-Güney Kore anlaşmasının bozulmasını istemeyi kararlaştırdı.

14 Ekimde Japonyada 21 Ekim grevinin başarısı için bütün demokratik kuvvetlerin birleşik eylem günü tertiplendi. Yirmiden fazla ocakta yüzbınlerce, komünist, sosyalist, sendikalı ve demokratik örgüt üyesi Japon emekçisi, Amerikanın Viyetnam saldırısını protesto mitingine katıldı. Tokyodaki başlıca mitinge 70.000 kişi katıldı.

20 Ekimde, binden fazla kültür dünyasına bağlı şahsiyet, sanatçıl, üniversite profesörleri ve öğrencileri, ev kadınları ve işçiler, Tokyoda genel grevi desteklemek maksadıyla bir dayanışma mitingi tertiplediler. Konuşmacılardan, tanınmış Japon yazarı Abe, Amerikanın Viyetnam saldırısını protesto olan grevin büyük önemini belirtti. Yazar, Japon halkını, işçi sınıfının harbe karşı savaşını enerjik bir şekilde desteklemeye çağırırdı.

Anyı günde öğrenciler Japonyanın birçok şehirlerinde 21 Ekim grevinin desteklemek maksadıyla mitingler tertiplediler.

Grev konusunu görüşmek maksadıyla toplanan SOHYO Kongresinin arifesinde, grevi başarısızlığa uğratmak isteyen hükümet, kamu sektörü işçilerinin bu grevin hazırlanmasına ve greve katılmalarını yasak etti. Aksini yapan işçiler cezalanacracaktı. 20 Ekimde hükümet partisi olan Liberal Demokrat Partisi, grevi engellemek için son bir gayrette bulundu. Bu Partinin genel sekreteri Tanaka grev konusunda yayınladığı bir bildiride «hükümetin, greve katılan kamu hizmetleri işçilerini şiddetle cezalandıracağını» ihtar etti.

Fakat bütün bu tehditler Japon işçilerinin savaş iradesini yenemediler. 21 Ekim gece yarısı, 54 sendikanın işçileri, Japon halkının ezici çoğunluğunun desteğiyle, Viyetnam harbine karşı politik bir grev ilân ettiler. Harekete 2 milyondan fazla insan katıldı. 3,5 milyon emekçi de protesto miting ve gösterilerine katıldı.

Bu gösterilere katılanlar Viyetnam saldırısının durdurulmasını, Amerika ile suç ortağı olan Sato hükümetinin devrilmesini ve Millet Meclisinin dağıtılmasını istediler. İşçi gündeliklerinin arttırılması, bütün memleket ölçüsünde garantili bir en az gündelik sisteminin uygulanması ve yığın halinde işten çıkarmalara sebep olan «kamür sanayiinde rasyonelleşmenin» durdurulması gibi daha başka istekler de ileri sürüldü.

Amerikan saldırısına karşı bu politik grev, Japonyada geniş halk yığınlarının ve dünya halk oyunun Viyetnam meselesi üzerinde durmasına sebep oldu. Japon emekçileri, öteki kapitalist memleketlerdeki sınıf kardeşlerine güzel bir örnek verdiler. Bu grevin büyük önemi buradadır.

21 Ekim grevi Japon halkı arasında uyandırdığı heyecanla, memleketin bütün demokratik güçlerinin birliğini sağlamaya hizmet etti. SOHYO başkanı Horii bu konuda şunları söyledi:

«Bu grevin önemi şurdadır: Amerikan saldırısına uğrayan Viyetnam halkına mükemmel bir dayanışma örneği verildi. Grevin ayrıca proletarya dayanışmasını kuvvetlendirme hedefi de vardı.»

Grevin önemi üzerinde duran Bağımsız Sendikalar Federasyonu Başkanı Xoshio Sato şunları söyledi:

«21 Ekim grevinin önemi, onun Viyetnama Amerikan saldırısına, bu saldırıya yardım eden Japon hükümetine, sendika hareketinin temellerini tehdit eden Japon militarizminin canlanmasına karşı yönelmiş olmasındadır.»

Japon emekçilerinin genel grevi Amerikan saldırısının Viyetnama karşı tırmanması halkta, devamlı artan bir hiddet uyandırmaktadır. Bu grev kahraman Viyetnam halkına karşı her gün artan milletlerarası dayanışmanın bir belirtisidir. Grev bütün dünya halklarının, Amerikanın Viyetnam halkına karşı saldırısını engellemek, Güney Viyetnamdan Amerikan askerlerinin çekilmesini sağlamak, ve amerikan emperyalistlerinin saldırısını suçlamak için bütün dünya halklarının gittikçe artan bir şiddetle hareket ettiklerini gösteriyor.

Afrikada milli ve sosyal devrim sorunları

D. Şerif, V. Şelepın

24–29 Ekim 1966 tarihleri arasında, Birleşik Arap Cumhuriyeti başkenti Kahirede, «Afrikada milli ve sosyal devrim» sorununu inceleyen bir seminer toplandı. Afrikanın çeşitli devrimci partileri ve ilerici teşkilâtları isteği üzerine «*Barış ve sosyalizm sorunları*» dergisi ile Kahirede yayınlanan *At-Talia* dergisi tarafından tertiplenen bu seminer, Afrika kıtasında olduğu kadar, dünyanın başka bölgelerinde de büyük ilgi uyandırdı.

Afrika tarihinde ilk defa olarak, 25 parti ve teşkilât temsil eden, Marksist ve Marksist-olmayan 70'den fazla nazariyeci ve siyasi şahsiyet, Afrikadaki milli kurtuluş hareketinin en önemli sorunları konusundaki görüşlerini açıklamak, tartışmak, devrimci savaş yürütme ve yeni bir hayat kurma alanlarında bugüne kadar elde ettikleri tecrübeleri tanımlamak üzere bir araya gelmişti. Bu toplantıya Afrikanın bağımsız ülkelerinde iktidarda bulunan partilerin temsilcileri, devlet adamları, henüz ırkçılığın ve sömürgeciliğin boyunduruğu altında bulunan, veya yeni-sömürgeciliğin etkilerinden kurtulamayan ülkelerinin eksiksiz bağımsızlığı uğrunda savaşan devrimci örgütlerin ve ilerici partilerin temsilcileri de katılmıştır.

Toplantıda söz alanlar arasında şu isimleri sayabiliriz: Fas Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Profesör Ali Yata; Gine Devlet adamı Fediallah Keyta; Güney-Afrikada özgürlük uğruna savaşanların lideri J.B.Marks; Tanzanya-da iktidarda bulunan T.A.N.U. Partisi sekreterleri Fort Unatus Maşa ile Numan A. Bianto; Senegalın Afrika Bağımsızlık Partisi Genel Sekreteri Mahmut Diyop; Sudanın Demokratik Halk Partisi Başkanı Şeyh Ali Abdurahman; Madagaskarın Bağımsızlık Kongre Partisi Başkanı Rahip Richard Andriamanyato; Somali Demokratik Birliğinin Genel Sekreteri Jusef Samantar; Cezayir Milli Kurtuluş Cephesinin temsilcileri; Sudan Komünist Partisinin yöneticileri vb.

Mali'nin Sudan Birliğinin gönderdiği heyette partinin siyasi sekreteri Idris Diyarra ile partinin yöneticilerinden Mali, Adliye Bakanı Madeira Keita bulunuyordu.

Sömürgeciliğin egemenliğine ve ırkçı rejimlere karşı savaşan partileri, Angola'nın Kurtuluş Halk Hareketi, Portekiz Ginesi ve Yeşil-Burun Adaları Bağımsızlık Partisi, Mozambik Kurtuluş Cephesi, Somali Sahili Kurtuluş Cephesi, Güney-Doğu Afrikanın Halk Teşkilâtı, Güney-Afrikanın Afrika Milli Kongresi, Zimbabwe (Rodezya)nın Afrika Halk Birliği temsil ediyordu. Ghana'nın Halk Anlaşması Partisi, geçenlerde ölen profesör William DuBois'nın eşini göndermişti. (Panafrikanizm nazariyesinin kurucusu profesör DuBois Amerika Komünist Partisi üyesi olmuştu.) Bayan DuBois, toplantıda, eski başkan Kwame N'Krumah'nın bir mesajını okudu.

Seminer çalışmalarına, Kamerun Halkları Birliğini, Kongo-Kinşasa'nın Yüksek Devrim Konseyini, Kenya Halk Birliğini, Fas'ın Halk Güçleri Milli Birliğini, Nijeryanın Sawaba Partisini temsil eden delegeler de katılmıştır.

Birleşik Arap Cumhuriyeti ile Sosyalist Arap Birliği, toplantının düzenlenmesine, çalışmaların yürütülmesine büyük yardımlar sağladı. Arap Sosyalist Birliğini temsil eden heyete Birliğin yöneticilerinden, Asya-Afrika Dayanışma Komitesi Başkanı Yusuf Al-Sabai başkanlık ediyordu. Semineri tertip edenlerin daveti üzerine, Sosyalist Arap Birliğinin yöneticilerinden ve Mısır siyasi hayatının tanınmış şahsiyetlerinden çalışmalara katılanlar çoktu.

Semilere katılanlar, o ara Hindistanda bulunan Birleşik Arap Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, ve Arap Sosyalist Birliği başkanı Cemal Abdül Nasır'ın toplantıya gönderdiği mesajı büyük tezahüratla karşıladılar. Başkan Nasır mesajında şöyle diyordu:

«*At-Talia ve Bariş ve Sosyalizm sorunları* dergilerinin daveti üzerine bu anda Kahirede toplanan Afrika Seminerine bu mesajı göndermek bana büyük bir mutluluk veriyor. Bu seminerin güttüğü amaçların gerçekleşeceğini umuyorum. Bunlar, kıtamızın ayrı ayrı ideolojilere mensup devrimci evlâtlarının bir araya gelerek, yürüttükleri ortak savaşlarla aralarında kurulan bağları kuvvetlendirmek, tecrübelerini karşılaştırarak zenginleştirmek, ufuklarını genişletmek, ve olayları daha iyi anlamak imkânını sağlamak gibi büyük, önemli amaçlardır.

«Çağdaş Afrikanın gerçekleri, Afrikanın karşılaştığı sorunlar, Afrikada gelişen ve önüne geçilmez olaylar, Afrika topraklarında gelişen devrimci mücadeleyi hiç durmadan, yeni yeni güçler kazanarak, devam ettirmek üzere, durumun bütünü ile gözden geçirilmesini, bütün ayrıntıları ile, bütün yönleri ile, incelenmesini, doğru olarak değerlendirilmesini, zorunluluk haline getirmektedir.

«Son yıllarda — özellikle 1960 dan sonra — meydana gelen olayların üzerinde bir kere daha büyük bir dikkatle durmak zorundayız. Bu dönem içinde, kıtamızın birçok bölgesinde bağımsızlık bayrağının yükseldiğini gördük. Ama bu dönemin bir özelliği daha var: Birçok Afrika hakkı hâlâ emperyalizmin boyunduruğu altındadır, yeni-sömürgeciler ve yabancı tekeller durumlarını kuvvetlendiriyor ve geliştiriyor; utanç verici, insanlık dışı ırk ayırımı sistemi hâlâ uygulanıyor. Bu şartlar içinde, bugüne kadar

kattığımız yolu büyük bir tarafsızlıkla değerlendirmek; önümüzde duran, katmamız gereken yolu da aynı tarafsızlıkla tespit edebilmek için, bugün bütün ideolojik çabalarımızı, bilimsel inceleme imkânlarımızı bir araya getirmek zorundayız.

«Bu mesajım sizi, Afrikanın bütün ilerici güçlerinin toplandığı Kahirede bulacaktır. Bu anda Hindistanın başkentinde bulunuyorum. Dostlarımla, dostlarınızla, bu anda sizin yürüttüğünüz çalışmalarla sıkı bağları bulunan çalışmalara katılmaktayım. Buna rağmen, Seminerin çalışmalarını büyük bir ilgi ile takip ediyorum. Bu çalışmalara başarılar dilerim. Afrikanın ebedi, yaratıcı Nil nehri sahillerine sefa geldiniz.»

Seminerin açılış toplantışında *At-Talia* dergisinin başyazarı Lûtfi el-Holî ile Sudan Komünist Partisinin *Barış ve Sosyalizm Sorunları* dergisindeki daimi temsilcisi Ticani el-Tayyıp Babiker'in konuşmalarından sonra. Birleşik Arap Cumhuriyetinden Arap Sosyalist Birliğini; Cezayirden Milli Kurtuluş Cephesini; Mali ve Tanzanya Partilerini, Güney Afrikanın özgürlüğü uğruna savunanları, Portekiz sömürgelerinin ve Rodezyanın kurtuluş hareketlerini temsil eden delegeler, teşkilâtlarının selâmlarını bildirdiler.

Bütün mesajlarda, bütün konuşmalarda, Afrikada ve bütün dünyada, barış ve sosyalizm uğruna savaşanların ulaştığı büyük zaferlerden duyulan gurur beliriyordu. Ama emperyalist ve gerici güçlerin günden güne artan faaliyetleri karşısında duyulan endişeler de seziliyordu. Afrika, emperyalistlerin dünyanın diğer bölgelerinde çevirdiği entrikalara, Viyetnama dökülen kana karşı ilgisiz kalamaz.

Lutfi el-Holî'nin dediği gibi: «Kıtımızdaki ilerici ve halkçı partilerin temsilcilerini bir araya getiren seminerimiz, Asyada şahit olduğumuz korkunç cinayetleri görmezlikten gelemiz. Ülkenin güneyinde ve kuzeyinde kahraman Viyetnam halkının Amerikan ordularına ve suç ortaklarına karşı gösterdiği direniş karşısında saygı ile eğiliriz. Bu ülkenin toprakları yabancı ordulardan temizlendikten sonra, Viyetnam halkının, hiç bir yabancı müdahaleye uğramadan, kaderine karar verme hakkını manen ve maddeten destekliyoruz. Bu saldırı karşısında infial duyan bütün özgür, namuslu insanlara beslediğimiz derin sempmayı ısrarla belirtiyoruz. Bütün ilerici güçleri çabalarını birleştirmeye, Viyetnam halkına ve haklı dâvasına sağladıkları yardımı bir kat daha arttırmaya çağırıyoruz.»

Seminere gönderdikleri — maalesef yerine biraz geç varanmektupta Cezayirin Öncü Partisi (O.R.P.)nin vatansever üyeleri endişelerini hiç gizlemiyorlar:

«Emperyalizm tehlikesi hala çok büyüktür. Geçenlerde kardeş Suriye halkına karşı tertiplenen, ordunun devrimci kesiminin, silâhlarına sarılan emekçilerin, sosyalist yöneticilerin uyanıklığı sayesinde başarısız kalan gerici komplo, bu gerçeği bir kere daha ispatlamıştır. Kahraman Viyetnam halkına karşı yürütülen kırıyıcı savaşın yeni bir dünya savaşına yol açması tehlikesi büyüktür. Kıtamızın birçok ülkesi gibi, Cezayiri de tehdit eden tehlikeler büyüktür.»

Yeni-sömürgeciliğin ortaya çıkarttığı sorunlar, bugün emperyalist yayılışın aldığı ve eskisi kadar kaba olmayan şekiller, bu tehlikelere karşı başvurulacak metotlar, Kahire toplantısında derinlemesine incelendi. Afrikadaki devrimci rejimleri korumak ve kuvvetlendirmek üzere kullanılacak en elverişli yollar konusunda samimi, heyecan dolu tartışmalar yürütüldü.

Söz alanlar arasında, birkaç kişi, son zamanlarda Afrikada arka arkaya tertiplenen hükümet darbeleri (özellikle Ghanada başarıya ulaşan gerici askeri hükümet darbesi) karşısında, Afrikalı devrimcilere düşen başlıca ödevi belirtti: Her hükümet darbesinin niteliğini ve nedenlerini büyük bir dikkatle incelemek, darbenin etrafında çatışan çıkarları belirtmek, böylelikle de Afrika halklarına elde ettikleri başarıların savunulabilmesi için, bu halkları seferber etme imkânlarını tespit etmek zorundayız.

Seminere katılanlar, Afrikanın geleceğini temsil eden devrimci rejimleri desteklemek ve kuvvetlendirmek üzere Ali Yata'nın teklif ettiği çağırığı desteklediler. Birçokları özgür Afrika için devamlı bir tehlike teşkil eden ırkçı ve somürgeci rejimleri devirebilmek üzere çabalanmızı arttırma zorunluluğu üzerinde ısrarla durdu.

Afrika toplumlarının toplumsal yapısı, sosyal kalkınma uğrunda yürütülen savaşta işçi sınıfının oynayacağı rol, çok derin tartışmalara yol açtı. İlerleme yoluna girmiş bir toplumun siyasi bakımdan teşkilatlanması ile ilgili sorunlara (demokrasinin gelişmesi, vatansever partilerin niteliği ve oynadığı rol, Afrika gelişiminin yeni döneminde – yani emperyalizme karşı yürütülen bilinçli savaşın, köklü dönüşümler uğrunda yürütülen savaşla birleşmeye doğru gittiği dönemde – Milli Cephenin önemi ve yapısı vb. gibi sorunlara) çalışmalarda büyük bir yer verilmiştir.

Seminerde Afrika ülkelerinin ilerici gelişmesini sağlayacak şekil ve yollar meselesi de incelendi. Kapitalist-olmayan ve sosyalist gelişme sorunları çok geniş tartışmalara yol açtı.

Yeni hayat şartlarının kurulması konusunda bugüne kadar elde edilen tecrübeler de dikkatle incelendi. Birkaç ülkede geçirilen tecrübeler ileri sürüldü: Afrikanın bütün ülkelerine büyük etkiler yapan Mısır tecrübesi, büyük ilgi uyandırdı. Seminere katılanlar Birleşik Arap Cumhuriyetinde gerçekleşen başarılı sonuçları yakından tetkik edebilmek fırsatını buldu. (Özellikle, Assuvan'a, yani Afrikanın en büyük barajının inşa edildiği yere, Süveyş kanalı bölgesine, bugün çöle karşı girilen büyük saldırının en ileri noktasını teşkil eden Al Tahrir vilâyetine düzenlenen gezide.)

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin genel sekreteri A. Sobolev, çalışmalara son veren konuşmasında Afrikanın kalkınma olanaklarını belirttikten sonra şu sözleri söyledi: «Marksistler, sosyalizmi kurma işinde beliren üç yönün – maddi yön, yani çağdaş bir üretimin yaratılması; sosyal yön, insanın insanı sömürmesine, ezmesine son veren üretim ilişkilerinin kurulması; siyasal yön, yani demokrasinin devamlı şekilde ge-

liştirilmesi ve derinleştirilmesi – birbirinden ayrı tutulamıyacağına kanaat getirenlerin bu görüşüne tamamiyle katılmaktadır.»

Sobolev, Afrika devriminin dünya devrimci sürecinde oynadığı rolden bahseden birçok delegenin, bu devrimin bu sürecin ayrılmaz bir parçası olduğunu belirttiklerini hatırlattı ve sözlerine şöyle devam etti: «Marksistler için bu süreci meydana getiren, eşit haklara sahip, dayanışık ve karşılıklı bağımlı üç otonom akımdır.

«Birincisi, devrimci akımdır. Yollarına aynı kararlılık içinde devam eden, sosyal kalkınmayı hızlandıran, güçlendiren, topluma yeni yollar açan sosyalist ülkeler bu devrimci akımı temsil ediyor. Sosyalist ülkeler, günden güne artan güçleri, toplumsal, siyasal ve kültürel bakımdan dünyamızın görüşünü değiştiren büyük dönüşümlerin itici güçlerinden birini teşkil etmektedir.

«İkinci akım, tekelci sermayenin kalelerinde, bu sermayeye şiddetli darbeler indiren, sermaye egemenliğinin temellerini sarsan, tekelci sermayeye karşı ve sosyalizm uğruna yürüttüğü savaşta önemli başarılar elde eden, kapitalist ülkelerdeki işçi hareketidir.

«Üçüncü akım ise, gerçek milli özgürlük, köklü demokratik dönüşümler, toplumsal kalkınma, iktisadi kalkınma uğruna savaşan Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının yürüttüğü milli kurtuluş hareketidir. Bu hareketin nihai amacı sosyalizmdir.»

Seminerde söz alanların belirttiği gibi, bu üç devrimci akımın başarıya ulaşması için, bütün insanlığa nurlu bir gelecek garanti eden başlıca şart, bu üç akım arasında birliğin ve yardımlaşmanın sağlanmasıdır.

Söz alanların hepsi, Afrikadaki devrimci ve yurtsever güçler arasında birliğin sağlanması, Afrika halklarının yürüttüğü mücadelenin gelişmesi, özgürlüğün, siyasal ve iktisadi özgürlüğün, bağımsızlığın, demokrasinin ve toplumsal kalkınmanın gerçekleşmesi bakımından, Kahire toplantısının taşıdığı önemi ısrarla belirttiler.

Profesör Ali Yafa şöyle konuştu: «Bu önemli seminere katılabildiğimiz için duyduğumuz mutluluğu belirtmek isteriz. Buraya büyük umutlarla geldik, ve hayal kırıklığına uğramadık. Büyük laflar etmek, mübalağaya kaçmak istemiyorum, ama Afrika devrimci hareketi tarihinde bu seminerin çok büyük, tarihsel bir önem taşıdığını söyleyebilirim.

«Tarihsel bir önem, dedim. Çünkü bu seminer, Marksist ve Marksist olmayan Afrikalı devrimcilerin bir araya gelmesini sağladı, bu devrimciler arasında varolan geniş anlaşma olanaklarını meydana çıkardı.

«Bu seminer, zengin bir öz taşıdığı, çeşitli sorunların, çeşitli görüşlerin, çeşitli fikirlerin ortaya atılmasını sağladığı, bunlardan çıkarılacak çeşitli sonuçlara varılmasına yol açtığı için tarihsel bir önem taşımaktadır.

«Bu seminer, Afrika kurtuluş hareketi ile dünya işçi hareketi arasında bir köprü vazifesini gördüğü için tarihsel bir toplantıdır.

«Bu seminer, Afrikada, Üçüncü Dünya ülkelerinde ve dünyanın her tarafında derin yankılar uyandırdığı ve daha da uyandıracağı için tarihsel bir önem taşımaktadır.»

Portekiz Ginesi ve Yeşil-Burun Adaları Bağımsızlık Partisi sekreteri Vasko Kabral ise şunları söyledi: «Bu seminerde yürütülen önemli çalışmalar gerçekleri daha iyi görmemize, zorluklarımızı, eksiklerimizi, güçsüzlüklerimizi anlamamıza yol açtı, birçok Afrika ülkesinin, hattâ bütün kıtanın karşılaştığı sorunlara teklif edilen çeşitli çözüm yolları, ileri sürülen çeşitli fikirleri öğrenmemize, incelememize imkân verdi... Hiç şüphesiz pratik, önemli şeydir. Ama teorik inceleme şarttır. Bu teorik inceleme pratik temeline dayanarak, pratiği genişletmeli, kuvvetlendirmeli, yaratıcı şekilde, yeni incelemelere yol açmalıdır. Bu seminer bize pek çok şey öğretti... Bu gibi toplantıların bundan böyle sık sık düzenlenmesini dileriz. Burada çok iyi çalıştık. Tartışmaların seviyesi Afrikanın olgunlaştığını, kendi kendine düşünecek hale geldiğini ispatlamıştır.»

Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkan yardımcısı, Arap Sosyalist Birliğinin genel sekreteri Ali Sabri, seminere katılan delegelerin şerefine düzenlenen resmi kabulde şunları söyledi: «Bu toplantı Afrika halklarının emperyalizmden, emperyalizmin bütün şekillerinden kurtulma, Afrika kıtasında toplumsal, iktisadi ve siyasi kalkınmayı hızlandırma isteklerini dile getirmektedir... Arap Sosyalist Birliği toplantıda yapılan incelemelerin, varılan kararları, büyük bir dikkatle tetkik edecektir. Çalışmalarınızın bütün Afrikaya büyük faydalar sağlayacağına eminim...»

Toplantıya son verilirken yaptığı konuşmada Lutfi el-Hali şöyle dedi: «Daha da geniş, daha da derin, daha da özlü çalışmalarda tekrar bir araya gelmek üzere vedalaştığımızı eminim... Çeşitli partiler, çeşitli örgütler arasında sağlanan bu ideolojik temaslar, temelde, Afrikada yürütülen çeşitli savaşların çeşitli yönleri, çeşitli düzeyleri arasında oluşan devamlı ve objektif birliğin sonucudur. Böylelikle devrimci eylemle devrimci düşünce birleşerek bir bütün haline gelecek, birbirini etkileyecektir...»

«Bu seminerde çok önemli iki fikir ileri sürüldü... Birincisi, kıtamızdaki ülkelerin üç gruba ayrılması fikridir: doğrudan doğruya sömürgeci veya ırkçı egemenliğe tabi olan ülkeler; yeni-sömürgecilerin ve ortakları, yerli gerici güçlerin egemenliğine tabi olanlar; bağımsızlığa kavuşup, bütün güçleri ile, halklarının bütün çabaları ile sosyalizme doğru yol alan ülkeler (Maliyi, Gineyi, Tanzanyayı, Brazzaville-Kongosunu, Cezayiri ve Birleşik Arap Cumhuriyetini kastediyoruz).

«İleri sürülen ikinci fikir de şudur: Bugün Afrika devriminin – ve Üçüncü Dünya ülkeleri adı verilen ülkelerdeki devrimin gelişmesi, milli devrimle, sosyalist amaçlar güden toplumsal devrimin birleşmesinden meydana gelmektedir.»

Kahire Semineri, Marksizmin, Marksist dünya görüşünün Afrikaya yabancı, kökü dışarda, gerçekten benimsenmemiş bir anlayış olduğu iddiasının temelsizliğini ispatladı. Bu toplantıda, Marksist düşünceleri

savunan, bütün ayrıntıları ile açıklayan insanlar, kıtanın çeşitli bölgelerinden gelmiş, gerçek yurtseverler, denenmiş savaşçılardı.

Güney-Afkanın özgürlüğü uğruna savaşanları temsil eden *Michael Harmel* bu seminerin önemini şöyle belirtti:

«Topantiya başlarken daha, okunan raporlar çalışmaların seviyesini ve havasını tespit etti: Milletlerarası tartışmalarda bugüne kadar görülmemiş bir hava. Bundan fevkalâde memnun olmalıyız. Burada, sırf prestij meselesini göz önünde tutan, donmuş, kalıplaşmış formüllerin ihtiyatla tekrarlandığını görmedik. Aksine: Her soruna çözüm yolu bulduğunu iddia etmeyen, ama bizi, bütün aklımızla, bütün tecrübemizle bu sorunlara çözüm yolları bulmaya çağırın, heyecanlı, bilgisi derin devrimcilerin en önemli sorunları cesaretle incelediklerini gördük.

«Gerçeği bulmak endişesinden uzak, başkalarını suçlamak, kendini göklere çıkarmaktan başka kaygusu olmayan rakip doktrinciler arasında yürütülen dogmacı, şamatacı tartışmalara şahit olmadık burada. Aksine: Partilerine veya teşkilâtlarına kazançlar sağlamayı aklına getirmeyen, kıtamızın ve halklarımızın karşısına çıkan muazzam sorunlarla meşgul Afrikalı yurtseverlerin ciddi, samimi bir toplantısını gördük.

«Bir bakıma biz burada birbirimizi tanıdık, birbirinden çok uzak bölgelerden gelmiş olduğumuz, hattâ birbirinden çok ayrı felsefi ve nazari görüşler benimsediğimiz halde, yine de ortak bir dil bulabildik: sömürgeciliğe karşı aktif direnişin dili, gerçek bilimsel sosyalizmin dili . . .»

Michael Harmel sözlerine şöyle devam etti: «Büyük bir karşı-devrimci saldırıya girişen emperyalizm, Afrikada, kıtamızın devrimci yurtseverlerine, Marksist ve Marksist-olmayan sosyalistlerine özgü, başkalarından uzaklaşmak eğiliminden faydalanmasını biliyor. Bu büyük kusurumuzda sorumluluk her kese düşüyor. Bir yandan, farkına varmadan bile, komünist-düşmanı peşin hükümlerin etkisi altında kalmış bazı yurtseverlerimiz, emperyalistlerin uyandırdığı, bütün yollara başvurarak devam ettirdiği bu isteriden kendilerini kurtaramıyorlar. Öte yandan, bazı Afrikalı komünistler çok gelişmiş ülkelerin geçirdiği tecrübeleri Afrikaya özgü ve çok farklı şartlara aynen uygulamaya kalkışmıştır. Bunlar Marksizmin, konke tarihsel şartların derinlemesine incelemesini gerektiren, bilimsel bir metot olduğunu unutmuşlardır. Bazan da, kardeşlerimize, burjuva demokratlara sırt çevirdik, onlara «burjuva unsurlar» diye baktık, kararlı davranışlarını, elde ettikleri tecrübeleri, kitlelerle kurabildikleri bağları, samimiyetlerini, emekçiler için, Afrika için, sosyalizm için göze aldıkları fedakârlıklara önem vermedik.»

Michael Harmel'in, sözlerine son verirken, belirttiği gibi: «Bu seminerin sağladığı en önemli sonuçlardan biri, aramızdaki mesafeyi kaldırmış olmasıdır. Bu da yeni bir dönemin başlangıç noktasını teşkil ediyor. Ciddi, bilinçli bir ortam içinde, biz burada güçlerimizi topluyoruz, tarihten çıkarılacak sonuçları inceliyoruz, daha da önemli, yeni başarılar elde edebilmemiz içi zorunlu olan nazari temelleri atıyoruz. Burada açıklanan

görüşler, tartışılan fikirler, kurulan temaslar, karşılaştırılan anlayışlar, çok önemli sonuçlar verecektir, muhakkak, Afrika devrimini daha yüksek bir düzeye yükseltecektir.»

Arap Sosyalist Birliğini temsil edenlerden *Ibrahim Sakır*, toplandığı sağladığı sonuçları özetledi, ve sözlerine şöyle devam etti: «Afrika kıtasının bütün ilerici partilerinin bu toplantıda temsil edilmesi bile, çok büyük bir başarı sayılabilir. Dostluk havası içinde tartışmalar yürüterek, birbirimizi daha iyi anlamaya muvaffak olduk. Afrika ilerici güçlerinin işbirliğini, emperyalist ve gerici güçlere karşı yürüttükleri ortak hareketi kuvvetlendirdik. Bizleri bölen unsurlar üzerinde değil, bizi birleştiren unsurlar üzerinde durduk. Afrikanın siyasi gelişmesinde yeni bir unsur belirdi: Afrikanın ilerici güçleri ile sosyalist dünya arasındaki dolaysız işbirliği kuvvetlendi. Bu da kısmen, yeni-sömürgeci ve gerici güçlerin Afrika ülkeleri için teşkil ettiği büyük tehlikeden ileri gelmektedir.»

Gine Demokrat Partisini temsil eden *Fediallah Keita* da, Kahire toplantısının fevkalâde olumlu sonuçlarını belirtti. «Tartışmalar faydalı olmuştur» diyen Keita iki noktanın üzerinde durdu. Birincisi: Kıtanın bütün ilerici partileri, teşkilâtları ve toplulukları, Afrikada meydana gelen durumu incelemek; sosyalizm uğruna yürütülen ortak savaşa yardım sağlamak, aralarında tanışmak, devrimci savaşlarda elde ettikleri tecrübeleri karşılaştırmak imkânını buldular. İkinci noktaya gelince: Seminere katılanların hepsi aynı amacı güdüyorlar. Bu amaç, sosyalizmdir. Bu unsurlar toplanıp görüşlerini karşılaştırdığı takdirde, bu amaca varmak için başvurulacak en emin yollar, metotlar daha kolay tespit edilebilecektir. Mesele, sosyalizm uğrunda yürütülen savaşta, her konre duruma uygun düşecek stratejinin bilimsel temellere göre tespitidir.

Son toplantıda, Sudan heyetinin teklif ettiği bildiri tasarısı, oy birliği ile kabul edildi. Bu bildiride şöyle denilmektedir:

«Afrika halklarının kurtuluş hareketinde ilk defa, Afrikalı nazariyeciler, çeşitli devrimci güçleri, çeşitli siyasi eğilimleri temsil eden siyasi şahsiyetler, bir araya gelip, samimi ve yararlı tartışmalar yürüterek, devrimci savaşta elde edilen zengin tecrübeleri özetlediler, kıtamızın devriminde ve toplumsal kalkınmasında beliren olanaklarla ilgili görüşlerini ve düşüncelerini dile getirdiler.

«Seminerde yürütülen çalışmalar ve tartışmalar bize şu gerçeği göstermiştir: Emperyalist ve gerici güçlerin saldırılarına karşı, Afrikanın devrimci ve ilerici güçleri, kıtamızın eksiksiz kurtuluşunu gerçekleştirmek, toplumsal gelişimizde yeni sonuçlar sağlamak, sosyalizme doğru ilerlemek üzere saflarını sıklaştırmaya ve kuvvetlendirmeye kesin karar vermişlerdir.

«Bütün devrimci güçlerin kuvvetlenmesi ve birleşmesi çeşitli şekiller almakta, savaşan Afrikanın en hayati ihtiyaçlarından biri haline gelmektedir. Seminere katılan delegeler, Kahire toplantısının, emperyalist-aleyhtarı, ilerici ve devrimci güçlerin birliği ve işbirliği sorunlarına çözüm yolları sağlayacağını ümit ediyorlar. Bütün delegelerin kanaatine göre,

bu sorunların çözümü kıtamızı sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin egemenliğinden kurtaracaktır, Afrika halklarına, Afrika devrimine bugüne kadar sağladığı büyük başarıları korumak, toplumsal kalkınma yolunda ilerleme imkânlarını sağlayacaktır.

«Toplantıya katılan delegeler bu semineri düzenleyen *Barış Ve Sosyalizm Sorunları ve At-Talia* dergilerine candan teşekkür ediyorlar. Delegelerin değerli çalışmaları bu semineri, emperyalizme, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı, özgürlük, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme uğrunda yürüttükleri savaşta, Afrikanın bütün ilerici ve devrimci güçlerinin birleşmesi yolunda önemli bir aşama haline getirmiştir.

«Semineye katılan delegeler, kendilerine Kahirede toplanma fırsatını sağlayan, büyük bir konukseverlik gösteren Birleşik Arap Cumhuriyeti halkına, hükümetine ve partisine, Arap Sosyalist Birliğine, candan teşekkürlerini bildiriyorlar.

«Semineye katılanların kanaatine göre, bu toplantıda ele alınan dinamik, yaratıcı fikirler, gelecekte yürütülecek savaşlara olduğu gibi, Afrikanın gerek kurtuluşa ulaşmış ülkelerinde, gerekse sömürgeciliğin, ırkçılığın ve yeni-sömürgeciliğin boyunduruğu altında bulunan bölgelerinde, bu anda yürütülen mücadeleye de büyük yardımlar sağlamaktadır.

«Seminerde elde edilen başarılar, Afrika devriminin gelişmesinde karşıma çıkan yeni ve ivedili sorunlarla ilgili tartışmaların önemini ve lüzumunu göz önünde tutan delegeler, bundan sonra da buna benzer toplantıların düzenlenmesinde büyük faydalar görüyorlar.»

*

Seminerde çeşitli görüşler karşılaştırılarak, gerek nazariye alanında, gerek belge alanında, çok bol malzeme toplanmıştır. Kıtada yürütülen devrimci savaş hakkında bilgi veren bu belgeler fevkalâde büyük bir önem taşımaktadır.

1967 yılının ilk sayımızdan itibaren dergimizde Kahire toplantısını derinlemesine inceliyeceğiz.

Kahramanlarımızı anıyoruz

Delgado, Rodriguez ve Fortuni

Guatamalalı devrimci önder ve gerillâ yöneticisi Luis Turcios Limanın ölümü, Lâtin Amerikada oligarşik idarelere ve Amerikan emperyalistlerine karşı silâhlı savaşta bir yıldan beri düşen kahramanların feci bilanço sayısını arttırdı.

Dominik Cumhuriyetinde yurt topraklarından emperyalist saldırganlarını kovmak uğrındaki kahramanca savaşta düşen yurtseverlerin listesi bir hayli uzundur. Şili ve Peruda «demokrat ve temsili» bir hükümetin kurşunları ile delik deşik olan madenciler, Arjantin ve Brazilyada gizli polis tarafından öldürülen, savunmadan yoksun öğrenciler ve And dağlarında öldürülen silâhsız köylüler de bu uzun listede. Denebilir ki, bu, Lâtin Amerikada sınıf savaşının ve milli savaşın devrim aşamasında bulunmanın feci, fakat kaçınılmaz konucudur. Bu aşamada, emekçi yığınları ve halklar, baskıya, somürmeye ve emperyalist egemenliğine karşı her gün artan bir cesaretle savaşmaktadırlar.

Şehitlerin listesini yapmak çok uzun olacaktı. Her kahraman için söylenecek çok şey vardır. Maksudımız kayıplarımızın kronolojik listesini yapmak değil; bu yıl içinde düşen birçok kahramanlar arasından üçünü saygı ile anmaktır: *Luis Turcios* (Guatamala), *Fabricio Ojeda* (Venezuela) ve *Camilo Torres* (Kolumbiya). Bu kahramanların örnekleri çok ilgi çekicidir. Başka ölçülere göre de savaşçı olarak ön saflarda yer almışlardır.

Luis Turcios 25 yaşında, çok genç öldü. Güzel, fakat kısa hayatının son altı yılı, Guatamalanın bu devre içindeki bütün önemli politik olaylarına yakından bağlıdır. 1959 da Guatamala poli-teknik okulunu bitiren Turcios piyade asteğemeni rütbesi ile, aynı yıl içinde «takipçilik» ve «denizcilik» kurslarına devam etmek üzere Birleşik Amerikadaki Benning kalesine gönderildi. Bu özel okulda gerillalara karşı yapılan doktrin çalışmaları,

uyanık Luis Turcios üzerinde hiç bir etki yapmadı. Guatamalaya döndükten bir kaç ay sonra, 1960 Kasımında, başka subaylarla beraber gerici Ydigoras Fuentes hükümetine karşı silâhlı ayaklanmaya katıldı. Ayaklanmanın sebepleri arasında, hükümetin, milli topraklar üzerinde Kübalı ters-devrimcilerin hazırlanmalarına izin vermesi de vardı. Bu ters-devrimciler daha sonra Küba'da Domuzlar Koyunda perişan edildiler.

Ayaklanma başarısızlığa uğradı ve ayaklananlar memleketi terk ettiler. En kararlı alanlar, Alejandro de Leon Aragon, Março Antonio Yon Sosa ve Luis Turcios «13 Kasım Hareketi» adı ile silâhlı bir mukavemet hareketi kurma kararı ile hemen Guatamalaya döndüler. Aralarında Alejandro de Leon'un da bulunduğu bazıları, daha ilk çarpışmalarda düştüler, 1962'de hayatta kalanlar yeni bir Gerillâ kurdular. Bu gerillanın ömrü fazla olmadı. Ayaklanan umutları, ayaklanma sonucunda harekete geçecek öteki subayların orduyu hükümete karşı isyana sevk edecekleri idi. Bu umut gerçekleşmedi. Ordu Mart ve Nisan aylarında aşırı bir vahşetle ayaklanmanın bastırılmasında rolünü oynadı. Bu olay onlarda ayaklanmanın devamlı olması gerektiği kanısını uyandırdı. Bu devamlı ayaklanma ile orduyu askeri bakımdan yenecek ve onu yok edecek bir organın yaratılmasına yardım edecekti. Bu kanıdan hareket edilecek devamlı ve tek komutaya bağlı bir gerilla hareketinin yaratılması kararlaştırıldı. Ayaklanan ilk silâhlı kuvvetler kuruldu. Bunlar şunlardı: «13 Kasım Hareketi», «20 Ekim Hareketi» (komünist), «12 Nisan Hareketi» (öğrenci). 1963 Martında gerilla savaşları, Izabal, Zacapa illerinde yeniden başladı. «Edgar Ibarra» adını alan gerillâ cephelerinden biri Luis Turcios'un komutasına verildi.

Ne yazık ki, «13 Kasım Hareketine» sızan trotskistler, ona, kendi baltalayıcı şiarlarını dayattılar. Guatamala Emek Partisi, Trotskist sızmasının tehlikelerini gösterdi, hareketin birliği ve savaşın gidişatı üzerindeki bu tehlikenin anlamını belirtti. Durumu açıkca görebilen Turcios Trotskistlerin yoluna gitmedi. «13 Kasım Hareketi»nden ayrıldı ve Trotskistleri suçladı. Bundan sonra da komünistlerle iş birliği günden güne daha sıkılaşmaya başladı. Bu yakın iş birliği sayesinde, Ayaklanan Silâhlı Kuvvetler ve Guatamala Emek Partisi ile işbirliği sayesinde Edgar Ibarra gerillâ cephesi ve silâhlı mukavemet cepheleri yaratıldı. Ayaklanan Silâhlı Kuvvetler genel kurmayı ve Devrimci Geçici Idare Merkezi kuruldu. Bu teşkilâtın üyeleri arasında Turcios da vardı. Onun şahsi idaresi altında gerillâlar, 1963'de bir hükümet darbesi ile kurulan Peralta Azurdia askeri diktatorasına karşı taaruzlarını arttırdılar.

1966 Ocağında binbaşı Turcios Havana Uç Kıtalar konferansında Ayaklanan Silâhlı Kuvvetler delegasyonunun başı olarak bulundu.

Guatamala Emek Partisinin milli konferansı Şubat sonunda halkın devrimci savaşını kuvvetlendirme ve komünistlerin birliğini sağlamlaştırmak yönünde önemli kararlar aldı. Guatamala Emek Partisinin Merkez Komitesinin kısmen yenilenmesi de kararlaştırıldı. Bir kaç ay sonra Luis

Turcios partiye girdi. Böylece devrimci kuvvetlerin birliğı perçinlenmişti. Ve Guatamala devriminin yolu da seçilmişti: Silâhlı yol.

Asya, Afrika ve Lâtin Amerika Dayanışma Teşkilâtının Yürütücü Sekreterliğinin de işaret ettiği gibi, «Luis Turciosun barışmaz anti-emperyalist, devrimci ve birlikci eylemi, Guatamala gençliği, Afrika, Asya ve Lâtin Amerika yeni kuşakları için, emperyalist saldırganlara ve onların emrindeki kuklalara karşı savaşta yaşayan bir bayraktı.

Guatamala halkı Turcios'un ölüm haberini almadan dört ay evvel Lâtin Amerikanın başka bir halkı buna benzer bir bir trajadeyi işitti. Venezuela başkent Karakasta, Silâhlı Kuvvetler Haber Alma Servisinin zindanlarında gerilla şefi Fabricio Ojeda ölü bulunuyordu. Ertesi sabah burjuva gazeteleri hükümetin sinikce verdiği haberi yayınladı: Fabricio Ojeda hücresinde intihar etmiştir.

Böylece cinayeti, iftira ile saklamaya, ve yalnız Venezuelalılar için değil, sömürgecilik ve yeni sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmak için savaşan bütün halklara örnek olacak soylu ve yılmaz bir devrimciye saygısızlık etmeye yeltendiler.

Kimdi bu insan, emperyalizme karşı savaşta nasıl bir sembol oldu?

Ojeta hayata kendi bölgesinde öğretmen olarak başlamış ve hemen de kendini tamamı ile siyasi savaşa vermişti. Perez Jimenez hükümetine muhalif olan küçük burjuva Demokrat Cumhuriyetçiler Birliği Partisinin önderlerinden biri olduğundan, yığınların sıcak sevgisini ve zindanların soğuşunu tattı. 1953'te hapishaneden çıktktan sonra, Partisi baskı altında yıkıldığında gazetecilik mesleğine sığındı. 1957'de Ojeta Karakaslılar için başkanlık sarayı haberlerini veren ve tenkidi acı bir gazeteci idi.

Fakat zaferi kazanan Venezuela halkı, 23 Ocak 1958 günü şafağında, Fabricio Ojedanın başka bir ad altında, diktaturaya karşı gizli savaş teşkilâtı yüksek idaresinin, Yurtsever Cuntanın başkanı olduğunu öğrendi.

Gerçekten de, amansız baskıya rağmen ayakta kalabilen tek teşkilât olan Komünist Partisinin teşebbüsü ile 1957'de geniş bis savaş cephesi kurulmuştu. Yurtsever Cunta bu cephenin idareci organı idi. Cephenin kuruluşuna Komünist Partisinden başka, Demokrat Cumhuriyetçiler Birlik Partisinin, Demokratik Eylem Partisinin sol çevreleri ve Sosyal-Hristiyan Partisinden bir gençler grubu katılmıştı. Yavaş yavaş, bütün sosyal sınıflardan, özellikle dini ve askeri çevrelerden çokları cephe saflarına katıldılar. Bir yıl içinde kuvvetli bir hareket diktaturayı silip süpürdü. Ojeda günün kahramanı oldu.

Perez Jimanezin askeri diktaturasının devrilmesi ile, Romulo Betancourtun sivil diktaturası kuruluncaya kadar, arada geçen aylar sırasında, Fabricionun adı bütün halk gösterilerine sıkı sıkıya bağlı kaldı. 1958 seçimlerinde Karakas bölgesinden mebus seçildi. Ve parlamento kürsüsünden 23 Ocak Hareketinin temel fikirlerini savunmaya devam etti.

1959 da Küba Devriminin zaferinden sonra, Fabricio kurtuluşa kavuşan adayı ilk ziyaret edenlerden biri oldu.

Fabricio azar azar eski reformist görüşlerini değiştirmeye ve sosyalist fikirlere yanaşmaya, eski partisinin kalıplarından uzaklaşarak, Komünist Partisi ile bağlarını kuvvetlendirmeye başladı. Parti silâhlı savaş işareti verir vermez, Ojeta mebusluk avantajlarından, ve Demokrat Cumhuriyetçiler Partisindeki önemli idareci mevkiinden vaz geçip, silâha sarılarak dağa çıkmakta tereddüt etmedi.

O sıralarda halk hareketi yükselmekte idi. Ponte Rodriguez, Medina Silva, Molina Villegas ve Vegas Kastejon gibi yurtsever askerler, milli olmayan rejime karşı savaşmaya başladılar ve Carupano, Puerto Cabello askeri ve sivil ayaklanmaları gibi tarihsel ayaklanmaların başına geçtiler.

Az zaman sonra hükümet Fabricio Ojeda'yı tutsak etmeye muvaffak oldu. Venezuela adalet tarihinde görülmemiş keyfi bir mahkeme sonunda Ojeda'yı 8 yıl hapse mahkum ettiler. Fakat Fabricio'nun ne inancı, ne morali ne de savaşa devam etme kararı sarsılmıştı. 1963 Eylül'ünde hayret verici bir şekilde hapishaneden kaçtı ve yine dağa çıktı. Fabricio daha sonra, «Argimiro Gabaldan» askeri bölgesi Milli Kurtuluş Cephesi başkanlığına getirildi. 1966 Haziranında yeniden tutsak edildi. Fakat onun kahramanlığını, ve fedakârlık ruhunu hiç bir zaman affetmeyen hükümet, bu sefer onun sesini susturak ve onun örnek olan ateşini söndürmek kararını verdi.

Genç milli aydınlar çevrelerinden ve reformist bir partinin saflarından gelmiş olan Fabricio Ojeda savaş içinde Komünist Partisine yaklaşmasını bildi. Onun en iyi bir dostu ve en sadık bir müttefiki oldu. Onunla sevinç ve kederlerini paylaşan Venezuela komünistleri, onun her türlü zorluk karşısında fedakârlıklarını bildiklerinden, onun hatrasını lekelemelerine müsaade etmeyeceklerdir. Bazıları onun güvenini kötüyle kullanarak, Parti ile olan bazı geçici anlaşmazlıklarını kendi parçalayıcı gayeleri için kullanmışlarsa da, bu onlara aramızdaki on yıllık tam ve samimi kardeşliği silme hakkını veremez. Fabricionun adı, devrimci hareketin tamamının malıdır. Onun hatırası ve örneği Venezuela halkına aittir. Onun ve onun gibi şehit yüzlerce yurtseverin kanı, en hunhar bir düşmanı yenmek, en yüksek, en güzel ve en haklı bir idealin zaferi uğurunda halk savaşının şanlı tarihinden asla silinmiyecektir.

Kolümbiyalı katolik papazı Camilo Torresin hayatı bir alev gibi parladı. Torres 1965 Nisan ve Mayısında Kolümbiyalı öğrencilerle beraber, tekrar sıkı yönetim ilân edilmesine ve Amerikanın Dominik Cumhuriyetine saldırısına karşı şiddetli gösterilere katıldı. Eylül'de memleket tarihinde görülmemiş bir şey oldu. Torres Kolümbiya Komünist Partisi merkezinde bir konferans verdi. Ekim ayında geniş halk yığınlarının sempatisini kazanmış olan Torres, dağa çıkmak ve gerilla olmak kararını verdi. 7 Ocak 1966 tarihinde «Kolümbiya halkına çağrı» sında, halkı silâha

sarılmaya davet etti. 15 Şubatta hükümet kuvvetleri tarafından şehit edildi.

Camilio Torres 1929 yılında varlıklı bir aileden doğdu. 1954'te papaz oldu. Daha sonra Louvain Üniversitesi sosyal ve politik ilimler fakültesine girdi. 1960'da memlekete dönüşünde milli üniversite idare memurluğuna, daha sonra da yüksek Kamu Idaresi okulu başına getirildi. Arada da Kolümbiyanın değişik sosyolojik meseleleri hakkında on inceleme yayınladı.

Torres, Hristiyanlığın konformizminden kurtulup da devrim dâvasına geldi? Camilio Kilise saflarında meydana gelen yeni eğilimin ötesinde ici. Milli meselelerin incelenmesi, Avrupa kültürü ve çevresi ile doğrudan doğruya temas, öğrencilerle yakın ve sıcak dostluğu, ve nihayet, Kolümbiya egemen sınıflarının politikalarının uygulanmasındaki insanlık dışı vahşet, bütün bunların onun üzerinde kesin etkisi olmuştur.

Hiç çekinmeden kendisini saran düşünceleri açıkladı. Faaliyeti sırasında yüksek hiyerarşi kendisine saldırırken, Camilo «Savaş Programı» eserini yayınladı. İleri sürdüğü fikirler şunlardı: Demokratik bir toprak reformu, toprağı onun üzerinde çalışana vermek. İşlenmeyen topraklara karşılıksız el koymak. Bankaları, petrolün ve servislerini millileştirilmesi, parasız eğitim ve bütün dünya devletleri ile diplomatik ilişkiler kurmak. Memleketin bütün demokratik kuvvetlerini bu programı desteklemeye çağırırdı.

Solun tek organize kuvveti olan ve şiddet yıllarında yaşamaya, hattâ kuvvetlenmeye muvaffak olan Komünist Partisini kayıtsız şartsız desteklediğini ilân ederken, Camilo Torres sınıf durumunu açıkca belirtiyordu. Kolümbiya Komünist Partisine gönderdiği mesajda şunları yazıyordu:

«Komünist Partisi gerçek devrimci elemanları bir araya getirdiğinden, Kolümbiyalı, sosyolog, ve din adamı olarak anti-komünist olamam. Komünistlerle omuz omuza ortak hedefler uğrunda savaşmaya hazırım. Bu ortak hedefler şunlardır: Oligarşeye ve Amerika Birleşik Devletlerine karşı ve halkın iktidarı ele alması uğruna savaş.»

Genç papazın gelişmesi tamamen samimi hislere cevap vermekte idi. Bu bilgin, öğrenci lideri oldu. Bu dirijan asker ve devrimci olarak gelişti. Camilo Torres, savaşın öğrenci ve akademik kadroyu aştığını ve geniş halk yığınlarının istekleri ile birleştiğini anladı. Plâtformunun açıklanması münasebeti ile söylediği nutukta Camilo şunları belirtti: «Bizleri her şeyden evvel ideolojilerin üstünde ittifaklar gerektir. Ruhun ölmezliği veya ölürlüğü hakkında münakaşa etmeyelim. Çünkü her durumda öldürücü olan halkın sefaletidir. Bütün gerçek devrimciler bu noktada hemfikirdir. İkinci olarak bizlere gruplar üstü ittifaklar gerek. Egoizmden uzak, birbirine saldırmamak, fakat birlikte ortak düşmanla savaşmak... Nihayet bize partiler üstü ittifaklar gerek. Bolivar gibi, ters devrime ölüm kalım harbi ilân etmeliyiz.»

Hristiyan demokratlardan komünistlere kadar, değişik güçlerin katılması ile yaratılan birleşik cephe, Camilo'nun tezlerini destekleyen yığınların gösterdiği gayretin akisi ve sonucu oldu. Fakat hareket sokak ve meydanlara taşıdığı, ve insanlar ilk defa hükümet terörüne karşı silâha sarıldıkları zaman, Torres basit bir gerillâ olarak dağa çıkmıştı.

Komünist Partisi bu kararı öğrendiği zaman, onun kahramanlığını takdire lâik bulduğu halde onun bu hareketini doğru bulmadı. Köylü gerillasının önderi ve başlıca kurucusu olan Kolümbiya Komünist Partisi, Torresin savaş yerinin yığın hareketinin başında olduğu ve bu durumda Kolümbiya devrim hareketine daha faydalı olacağı kanısında idi. Bu düşünce haklı idi, çünkü yöneticisinin yokluğu ile, birleşik cephe hemen varlığını kaybetti. Kolümbiya Komünist Partisinin kanısına göre, kendilerini yok etmek üzere iki yıldan beri yürütülen savaşa karşı silâha sarılmak zorunda kalan köylülerin savaşının, şehirlerdeki yığınlar seferber edilmeden ve teşkilâtlandırılmadan zafere ulaşacağını düşünmek hayaldir.

Camilo'nun kanısına göre ise, her türlü legal savaş imkânları tükenmiş halk için tek bir yol kalmıştı, silâhlı savaş. Fakat Torresin görüşler orada da sınırlı ve kaçamaklı değildi. «Voz Proletaria» gazetesine verdiği bir demeçte Torres şunları belirtiyordu: «Kanıma göre 19 yıldan beri memleket egemen sınıf tarafından şiddete zorlanmaktadır. Bunun karşılığı küçük gruplardan değil, bütün halktan gelmelidir. Bu karşılık sosyal ve ekonomik menfaatlerin savunması olmalı. Bu savunma silâhlı da olabilir.»

Lâtin Amerikanın üç ayrı halkının, silâhlı savaş yürüten üç devrimcisi için yaptığımız bu anmadan çıkardığımız sonuç, kader yollarında bir benzerliktir. Devrim yolunda, anti-emperyalist ve sosyalist fikirlere doğru giden yolda bir benzerlik. Her üç devrimci Markçısı-Leninçi parti saflarından siyasi hayata atılmamıştı. Her biri ara sosyal kuvvetlerin istek ve arzularını dile getirmişti: Aydınların, demokratların, katoliklerin, ilerici-lerin, yurtsever askerlerin. Bunların devrimci savaşa katılmaları bu günkü devirde en çok ilgi çekici bir olaydır.

Bu üç savaşçıda ideolojik gelişmesinin hareket noktası, bilinçli bir anti-emperyalizm olmadığı gibi, bilimsel sosyalizm de değildi. Ideolojik hareket noktaları, küçük burjuva radikalizmi, hristiyan hümanizmi ya da milliyetçilikti. Fakat Lâtin Amerikanın bu günkü kızışmış ve Kübanın kuvvetle etkilediği atmosferinde, demokratik insançılık ve milli bir savaşın, kesin bir anti-emperyalizme, demokrasi düşmanlarına karşı milli egemenlik, insan onuru uğruna ölünceye kadar mücadeleye sürükleyeceğine şüphe yoktu. Daha sonra hayatın kendisi, devrimci savaş tecrübeleri, onları hızla yığınlara, sosyalist ideolojiye ve bu ideolojinin taşıyıcısı devrimci partilere yaklaştırdı.

Bu üç savaşçı tarafından izlenen yol hiçte kolay değildi. Yenmek zorunda kaldıkları iç ve dış zorluklar ciddi idi. Fakat onların kaderi, yaşadığımız devirde, Güney Amerikada, bir katolik papazın, bir küçük

burjuva partisi mebusunun ve Amerikan aleyhtarı bir gerilla okulu öğrencisinin devrimci liderler olabileceklerini göstermiştir.

Lius Turciosun, Fabricio Ojita ve Camilo Torresin hayatlarından çıkarılacak ders budur. Onların hayatı bir istisna değildi, değildi ve olmayacaktır. Son on yılın tarihi şu gerçeği açıkça göstermiştir: Ne sosyal artam, ne ilk hareket sebepleri, ne de devrimci yolun çetin zorlukları, yüzlerce ve bunlerce kahraman savaşçının bu devrimci toprakta fıkkırmasına engel olamamışlardır.

Biz yıllardan beri çoğu zaman yalnız, bazan da müttefiklerle savaşın başında olan biz komünistler, bu yeni savaşçıları, kardeşlerimizi, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm savaşına katılan yeni yoldaşlarımızı bütün kalbimizle selâmlanz. Hayat bize şu gerçeği gösterdi: Onların, proletaryanın parti ve hareketlerine yaklaşması, Lâtin Amerika devrim hareketinin şu son yıllarda elde ettiği önemli bir başansıdır. Bunun içindir ki partilerimiz, kendi teşkilâtlarını genişletmeye, birliği kuvvetlendirmeye, savaş güçlerini ve savaşı yöneltme imkânlarını arttırmaya gayret göstermekle beraber, verimsiz ve kuru sekterliği kesinlikle reddeder, namus ve fedakârlıkla hayatlarını milli ve sosyal kurtuluş savaşına veren yeni devrimci birliklerini savaş alanında sevinçle karşılar.

Bu, ayrılıklara ve sahte devrimci şarlatanlara karşı yürütülen Marksizm-Leninizm prensiplerini savunma savaşının gevşeyeceği anlamına gelmez. Aksine, komünist olsun olmasın bütün samimi devrimcilerle kardeşlik ilişkilerini, anlayışı ve yardımlaşmayı kuvvetlendirmek, devrimci kampın sınırlarını genişletmek bu prensiplerin doğrulanmasından icaplarından başka bir şey değildir. Hattâ kaçınılmaz olan, ideolojik ve taktik ayrılıklar bizleri birbirimizden ayırsa bile.

Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi acı kayıplarımız yalnız bu üç kahraman değildir. Baha başka komünist önderler ve emperyalizme karşı ünlü savaşçılar da şu son aylar içinde savaşlar sırasında ya da Lâtin Amerikanın korkunç zindanlarında şehit oldular. Viktor Manuel Gutierrez, Leonardo Castillo Flores (Guatamala), Luis de la Puente Uceda ve Guillermo Lobaton (Peru) Luis Emiro Arrieta ve Alberto Lovera (Venezuela) Venancio Loaiza ve Hernando Gonzalezi (Kolombiya) ve daha birçoklarını hatırlıyoruz.

Bu kahraman insanlar, bugün Lâtin Amerikanın içinde bulunduğu durumun şartlarına uygun ve en cesur devrimcilerin manevi kuvveti ile savaşmışlardır. Lâtin Amerikanın Birleşik Amerika tarafından köleleştirmesinden bu yana, bu bölgenin tarihi, köleliğe karşı, ekonomik ve sosyal tabanın değiştirilmesi yolunda ve silâhlı savaş şeklinde bu kadar kuvvetli anti-emperyalist bir şahlanmayı görmemiştir. Küba Devriminin etkisi büyük tabii. Memleketlerimizdeki silâhlı savaş Küba Devrimini örnek

alıyor, fakat buna her memleketin objektif ve konke şartları katılıyor. Küba Devrimi de ayrı bir olay değildir. O da Lâtin Amerika kıtasında bu şahlanmanın ve devrimci olgunluğun bir parçasıdır. Küba Devrimi gelişen zincirin içinde bir halkadır. Bunun etkisi, geçen asır başlarında Lâtin Amerika memleketlerinin bağımsızlıklarını elde etmelerinin etkisinden daha kuvvetli olacaktır. Bunun içindir ki, Camilo Cienfuegosun, Abel Santamarianın, Turciosun, Ojidanın, Torresin, Luis de la Puentenin ve ikinci bağımsızlık savaşının öteki kahraman ve şehitlerinin adları Hidalgo, Morales, Bolivar, San Martin, Ohigins ve Martinin mirasçıları olarak hürmet ve sevgi ile anılacaklardır.

Fransız Komünist Partisi XVIII. Kongresine

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türk komünistleri adına kongrenizi hareketle ve candan selâmlar.

Fransız işçi sınıfının ve bütün Fransız emekçilerinin şanlı öncüsü, Fransız halkının milli menfaatleri için, tekellerin hegemonyasına karşı bütün demokratik güçlerin birliği, barış ve sosyalizm uğrunda mücadelelenin yöneticisi olan Fransız Komünist partisinin XVIII. Kongresi yalnız Fransız işçi hareketinde değil, milletlerarası komünist ve işçi hareketinde de önemli bir olaydır.

Fransız Komünist Partisi bütün tarihi boyunca, gerek Fransız sömürge halklarının, gerek diğer emperyalist devletlerin ezgisi altında bulunan halkların milli kurtuluş mücadelelerini aktif olarak ve yılmadan desteklemiştir ve bu şerefli geleneğini titizlikle devam ettiriyor. Bugün Amerikan saldırganlarına karşı kahramanca savaşan Viyetnam halkını, her yola başvurarak bütün gücüyle destekliyor.

Fransız Komünist Partisi, Avrupada yeni bir dünya harbinin tohumlarını ekmeğe çalışan Batı Alman emperyalistlerinin ve onların başlıca desteği Amerikan emperyalist çevrelerinin, saldırgan NATO'nun içyüzünü her zaman açığa vuruyor ve böylece bu saldırgan kuvvetlerin tuzağına düşürülmüş diğer memleketlerin, bu arada bizim memleketimizin de güvenliğine, menfaatlerine hizmet ediyor.

Fransız Komünistlerinin gerek emperyalizme, faşizme ve her türlü gericiliğe, gerek işçi hareketi içindeki yabancı ideoloji ajanlarına karşı mücadeledeki tecrübeleri biz Türk komünistleri için zengin bir tecrübe kaynağıdır.

Milletlerarası komünist ve işçi hareketinde birliğin korunması uğrunda ortak mücadelemizde, Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizminin en güçlü savunucularından biri olan Fransız Komünist Partisinin büyük katkısının önemini biliyoruz ve onun, bu mücadelede zaferi sağlayacak başlıca kuvvetlerden biri olduğuna inanıyoruz.

Partimizin derin gizlilik şartları altında illegal faaliyette bulunması yüzünden bu defa Kongrenize delege göndermek maalesef mümkün olmadı. Davetinize, kardeşçe ilginize candan teşekkür eder, Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Yaşasın şanlı Fransız Komünist Partisi!

Yaşasın milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliği!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

İÇİNDEKİLER

John Gollan

Wilson politikasında gelişen buhran 1

Asen Çarıkçiev

Bulgar komünistlerinin kongresi 14

Dimitris Lakkas, Alekseyi Levkovski

Orta tabakaları elde etmek için tekellerin yürüttüğü mücadele
(aşırı sağcılık ve yeni faşizm) 22

AFRİKADA

Sikhé Camara

Özgürlüğün ve egemenliğin korunması 33

SOSYALİZM SORUNLARI

Ram Belussov

Sosyalist ekonomide plân ve piyasa 44

VIYETNAM HARBI

Pierre Maes

Japon saldırganlık üsleri 55

KAHİRE KONFERANSI

D. Şerif, V. Şelepın

Afrikada milli ve sosyal devrim sorunları 63

LATİN AMERİKADA

Delgado, Rodriguez ve Fortuni

Kahramanlarımızı anıyoruz 72

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Fransız Komünist Partisi XVIII. Kongresine 80

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira